

Iin kunnan Perusopetuksen opetussuunnitelma 2020

LIITTEET

IIN KUNTA

OPETUSPALVELUT

SISÄLLYSLUETTELO

SIVU LUKU ASIASISÄLTÖ

3	PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄN SAAMEN KIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET, SISÄLLÖT JA OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI
13	PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄN ROMANIKIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET, SISÄLLÖT JA OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI
20	PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄN OPPILAAN OMAN ÄIDINKIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET, SISÄLLÖT JA OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI
30	OPETUSTOIMEN KOLMIPORTAISEN TUEN MALLI
33	KIUSAAMISEN JA VÄKIVALLAN VASTAINEN KUNTAKOHTAINEN SUUNNITELMA
38	TUNTIJAKO 1.8.2020 ALKAEN
39	VALINNAISAINHEET
68	JÄRJESTYSSÄÄNNÖT
69	TODISTUSMALLIT
76	KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINTIKRITEERISTÖ
77	NUMEROARVIOINNIN PERUSTEET
78	ARVIOINNIN VUOSIKELLOT
85	YMPÄRISTÖASIOIDEN VUOSIKELLO / ALAKOULU
90	YMPÄRISTÖASIOIDEN VUOSIKELLO / YLÄKOULU

Liitteet

LIITE 1 PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄN SAAMEN KIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET, SISÄLLÖT JA OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI

Opetuksen tehtävä

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Erillisrahoitettuna, perusopetusta täydentävänä opetuksena saamen kieltä voivat opiskella saamelaiden kotiseutualueen ulkopuolella kaikki ne oppilaat, joiden äidinkieli tai jokin perheen kielistä on saame. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tällöin tukea oppilaan aktiivisen monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen.

Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä muiden kieliaineiden sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa. Yhteisen kielikasvatuksen tehtävänä on lisätä oppilaiden ymmärrystä kieli- ja kulttuuritaustan merkityksestä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle sekä ohjata heitä arvostamaan saamen kieltä ja muita kieliä. Lähtökohtana on oppilas aktiivisena toimijana, jolloin oppilaiden kielitaitoa ja muuta osaamista hyödynnetään opetuksessa. Lisäksi koko koulun toiminnassa hyödynnetään koulun kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta.

Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mahdollisuutta kehittää kielitaitoaan koulun ulkopuolella. Opetus tukee ja rohkaisee oppilaita käyttämään omaa kieltään monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla ja muussa koulun toiminnassa. Näin saamen kielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista ja oppilaat oppivat viestimään koulun oppiainesisällöistä myös saamen kielellä. Oppilaiden omat valinnat, osallisuuden kokemukset sekä opittavien asioiden merkityksellisyys ovat keskeisiä motivaatiotekijöitä. Kielen opetuksessa painotetaan vuorovaikutusta ja viestinnällisyyttä.

Saamen kielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppilaan oppimisen arviointi on määritelty koko perusopetuksen ajan annettavaa kahden vuosiviikkotunnin laajuista saamen kielen opetusta varten. Opetuksen järjestäjä laatii perusteiden pohjalta paikallisen opetussuunnitelman, jossa voidaan hyödyntää perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden äidinkielen ja kirjallisuuden kuvauksia oppiaineen tehtävästä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvistä tavoitteista sekä ohjauksesta, eriyttämisestä, tuesta ja oppilaan oppimisen arvioinnista.

PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄ SAAMEN KIELI VUOSILUOKILLA 1-2

Vuosiluokilla 1-2 opetuksen erityisenä tehtävänä on rohkaista oppilaita käyttämään saamen kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilaat oppivat kuuntelemaan, kysymään, vastaamaan ja kertomaan. Sana- ja käsitevarantoa laajennetaan systemaattisesti kattamaan elämän eri osa-alueita. Opetuksen avulla kehitetään oppilaiden ajattelu- ja itseilmaisutaitoja yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaat omaksuvat lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja sekä tutustuvat ikätasoaan vastaavaan lastenkirjallisuuteen sekä kertomus- ja kulttuuriperinteeseen. Tavoitteena on oppia käyttämään kieltä erilaisissa oppimisympäristöissä ja hankkimaan tietoa saamen kielen avulla. Tavoitteena on oppia tiedostamaan äidinkielen merkitys ja luoda positiivinen suhde saamen kieleen.

Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 auttaa oppilasta kehittämään kuuntelemisen taitoja sekä rohkaista oppilasta kysymään ja esittämään ajatuksiaan ja kokemuksiaan ilman virheiden pelkoa	S1	L2
T2 virittää oppilaan uteliaisuutta ja kiinnostusta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöä kohtaan	S1	L2
T3 kannustaa oppilasta kielen ja mielikuvituksen sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen	S1	L2

Tekstien tulkitseminen		
T4 ohjata oppilasta luomaan myönteistä ja uteliasta suhtautumista lukemiseen sekä kannustaa omaehtoiseen lukemiseen kielitaidon mukaan	S2	L1, L4
T5 innostaa oppilasta peruslukutaidon sekä tekstien ymmärtämistaidon oppimiseen	S2	L1, L4
T6 ohjata oppilasta erilaisiin teksteihin tutustumisessa sekä niistä keskustelemisessa ajatusten ja kokemusten jakamiseksi	S2	L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T7 auttaa oppilasta luomaan positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	S3	L2
T8 ohjata oppilasta tutustumaan saamenkieliseen kirjoitusjärjestelmään sekä edistämään kirjoittamisen perustaitoja	S3	L2, L5
T9 ohjata oppilasta harjoittelemaan tekstin tuottamista sekä rohkaista häntä ilmaisemaan kirjallisesti ajatuksiaan ja havaintojaan kielitaidon mukaan	S3	L1, L2
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T10 rohkaista oppilasta käyttämään saamen kieltä koulussa, kotona ja lähiympäristössä sekä ohjata häntä havainnoimaan omaa kielenkäyttöään ja tutustumaan kielen perusrakenteisiin	S4	L1, L2, L3
T11 kannustaa oppilasta tutustumaan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön tapa- ja juhlaperinteisiin sekä ohjata käyttämään ja arvostamaan saamenkielistä kulttuuritarjontaa	S4	L2, L7
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T12 kannustaa oppilasta käyttämään saamen kieltä erilaisissa opiskelutilanteissa	S5	L1, L2, L5
T13 rakentaa hyvä yhteistyö saamen kielen opetuksen ja muun alkuopetuksen välille	S5	L1, L7

Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Saamen kielen kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilaat voivat laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Tutustutaan erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin ja ilmaisukeinoihin muun muassa leikkejä, pelejä ja draamaa hyödyntäen.

S2 Tekstien tulkitseminen: Tutustutaan erilaisiin teksteihin, kuten satuihin, kertomuksiin, runoihin, yksinkertaisiin tieto- ja mediateksteihin sekä kuviin. Harjoitellaan lukemista sekä kysymysten tekemistä ja niihin vastaamista erityisesti kertovien ja kuvaavien tekstien pohjalta. Keskustellaan teksteistä ja jaetaan kokemuksia niistä. Kartutetaan sana- ja ilmaisuvaramia teksteihin tutustumalla.

S3 Tekstien tuottaminen: Tutustutaan kirjoitusjärjestelmän ominaispiirteisiin ja harjoitellaan kirjoittamista yksin ja yhdessä sekä leikitellään kielellä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Havainnoidaan saamen kielen käyttöä kotona, koulussa ja lähiympäristössä sekä rohkaistaan käyttämään saamen kieltä yhteistyössä muun alkuopetuksen kanssa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tutustutaan opiskelun kieleen ja harjoitellaan tiedonalojen kielen perusteita yhteistyössä muun alkuopetuksen kanssa.

Oppilaan oppimisen arviointi perusopetusta täydentävässä saamen kielessä vuosiluokilla 1–2

Vuosiluokilla 1-2 oppimisen arvioinnin lähtökohtana ja tavoitteena on saada kokonaiskuva kunkin oppilaan kielellisen kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään saamen kielen oppijoina. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita saamen kielessä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä, lukemisharrastuneisuuden vahvistuminen
- edistyminen tekstien tuottamisessa
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista

PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄ SAAMEN KIELI VUOSILUOKILLA 3–6

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen erityisenä tehtävänä on kannustaa oppilaita toimimaan aktiivisesti saamen kielellä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilaat oppivat lukemaan erilaisia lukemistapoja käyttäen, jäsentämään lukemaansa ja jakamaan lukukokemuksiaan sekä vahvistavat kirjoitetun kielen ja oikeinkirjoituksen hallintaa. Oppilaat tutustuvat kielen keskeisiin ominaispiirteisiin. Oppilaat oppivat vertailemaan kieliä ja hyödyntämään kielitaitoa erilaisissa oppimisympäristöissä hankkimalla saamen kielen avulla tietoa eri oppiaineissa. Tavoitteena on syventää suhdetta omaan kieleen ja oppia arvostamaan eri kielten taitoa. Tavoitteena on myös oppia arvioimaan ja ohjaamaan omaa oppimista. Oppilaan opiskelumotivaatiota vahvistetaan yhteistyössä kotien ja kieliyhteisön kanssa.

Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 kannustaa oppilasta toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	L2
T2 kannustaa oppilasta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöön ryhmä- ja vuorovaikutustilanteissa	S1	L2
T3 ohjata oppilasta arvioimaan omaa toimintaansa sekä vastaanottamaan ja antamaan palautetta	S1	L1
Tekstien tulkitseminen		
T4 innostaa oppilasta omaehtoiseen lukemiseen ja omakielisten tekstien käyttöön kielitaidon mukaan	S2	L1, L4, L5
T5 ohjata oppilasta edistämään peruslukutaidon sujuvoitumista, kehittämään tekstien ymmärtämisen taitoja sekä kartuttamaan sana- ja käsitevarantoa	S2	L4, L5
T6 ohjata oppilasta käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä keskustelemaan teksteistä	S2	L1, L2, L4
Tekstien tuottaminen		

T7 auttaa oppilasta kehittämään ilmaisuaan sekä positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	S3	L2
T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan ja sujuvoittamaan kirjoittamisen perustaitoja sekä tekstien tuottamisen taitoa	S3	L1, L2, L5
T9 innostaa oppilasta edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä	S3	L1, L2
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T10 auttaa oppilasta pohtimaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen merkitystä	S4	L1, L2
T11 ohjata oppilasta tutustumaan saamen kielen keskeisiin rakenteisiin	S4	L1, L2
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T12 ohjata oppilasta hyödyntämään saamen kielen taitoa kaikessa oppimisessa ja kehittämään eri tiedonalojen kieltä	S5	L1, L4
T13 tarjota oppilaalle välineitä saamenkielisen tiedon etsimiseen, pohtimiseen ja arviointiin sekä tukea oppilasta omaksumaan itseohjautuva tapa opiskella saamen kieltä	S5	L1, L4, L5

Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Saamen kielen kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilaat voivat laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan yhteistyötaitoja, kuten kuuntelemista ja aloitteiden tekemistä sekä tehdään esityksiä hyödyntämällä omakielisen lähiympäristön ja median mahdollisuuksia. Harjoitellaan oman toiminnan arviointia ja palautteen antamista ja vastaanottamista.

S2 Tekstien tulkitseminen: Työskennellään monipuolisesti erilaisten tekstien kanssa niin, että suhde saamenkieliseen tekstimaailmaan vahvistuu. Syvennetään lukemisen ja tekstien tulkinnan taitoa tutustumalla erilaisiin suullisiin ja kirjallisiin teksteihin, erityisesti kertoviin, kuvaaviin ja yksinkertaisiin kantaa ottaviin teksteihin. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, muun muassa kysymistä, silmäilyä ja tiivistämistä. Keskustellaan teksteistä, jaetaan lukukokemuksia ja syvennetään tuntemusta siitä, miten erilaiset tekstit rakentuvat. Kartutetaan sana- ja ilmaisuvarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita sekä tekstin rakennetta. Harjoitellaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja sekä saamen kielen oikeinkirjoituksen erityispiirteitä ja niiden käyttöä omassa tekstissä. Kirjoitetaan yksin ja yhdessä tekstejä sekä keskustellaan ja annetaan palautetta niistä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Pohditaan kulttuurisen identiteetin muodostumista sekä saamen kielen käyttöä kotona, koulussa ja lähiympäristössä. Tutustutaan saamen kielen keskeisiin rakenteisiin.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tutustutaan eri oppiaineiden käsitteisiin ja tekstikäytänteisiin sekä vertaillaan tiedonalojen tekstejä. Harjoitellaan saamenkielisen tiedon hakua ja median käyttöä. Esitellään ja harjoitellaan erilaisia kielenoppimisen strategioita.

Oppilaan oppimisen arviointi perusopetusta täydentävässä saamen kielessä vuosiluokilla 3–6

Oppimisen arvioinnin tehtävänä on tuottaa tietoa oppilaan oppimisen edistymisestä sekä ohjata ja kannustaa oppilasta. Oppilas saa monipuolista palautetta siitä, miten hänen taitonsa ymmärtää ja käyttää kieltä suullisesti ja kirjallisesti on sujuvoitunut ja miten hänen ilmaisuvarantonsa on monipuolistunut. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelulle. Palautteen avulla oppilas saa tietoa kielitaitonsa vahvuuksista ja edistymisestä sekä itsestään saamen kielen oppijana ja taidostaan hyödyntää kielitaitoaan oppimisen tukena.

Saamen kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan päättyessä opettaja käyttää valtakunnallista hyvän osaamisen kuvausta. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat saamen kielen eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Perusopetusta täydentävän saamen kielen hyvän osaamisen kuvaus 6. vuosiluokan päätteeksi

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvän osaamisen kuvaus
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 kannustaa oppilasta toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin. Oppilas kuuntelee ryhmän jäsenten näkemyksiä, ottaa heidät huomioon ja tekee aloitteita vuorovaikutustilanteissa.
T2 kannustaa oppilasta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöön ryhmä- ja vuorovaikutustilanteissa	S1	Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää erilaisia ilmaisukeinoja
T3 ohjata oppilasta arvioimaan omaa toimintaansa sekä vastaanottamaan ja antamaan palautetta	S1	Oman toiminnan arvioiminen sekä palautteen vastaanottaminen ja antaminen	Oppilas osaa ohjatusti arvioida toimintaansa sekä ottaa vastaan ja antaa palautetta.
Tekstien tulkitseminen			
T4 innostaa oppilasta lukemiseen ja omakielisten tekstien käyttöön kielitaidon mukaan	S2	Lukeminen ja omakielisten tekstien käyttö	Oppilas lukee sovitut teokset tai tekstikatkelmat.
T5 ohjata oppilasta edistämään peruslukutaidon sujuvoitumista, kehittämään tekstien ymmärtämisen taitoja sekä kartuttamaan sana- ja käsitevarantoa	S2	Lukutaidon sujuvuus ja tekstien ymmärtäminen, sana- ja käsitevarannon laajentuminen	Oppilas lukee sujuvasti ja hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon.

T6 ohjata oppilaita käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä keskustelemaan teksteistä	S2	Lukutaidon ja tekstien käyttötaidot sekä teksteistä keskusteleminen	Oppilas osaa hyödyntää lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä osaa keskustella teksteistä omien kokemustensa pohjalta.
Tekstien tuottaminen			
T7 auttaa oppilasta kehittämään ilmaisuaan sekä positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	S3	Ilmaisu tekstien tuottamisessa	Oppilas osaa käyttää teksteissään jossain määrin erilaisia ilmaisuja.
T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan ja sujuvoittamaan kirjoittamisen perustaitoja sekä tekstien tuottamisen taitoa	S3	Kirjoittamisen taidot	Oppilas tuntee pääosin kielen kirjoitusjärjestelmän ja oikeinkirjoitusta sekä pystyy ohjatusti laatimaan kaunokirjallisia tekstejä ja asiatekstejä.
T9 innostaa oppilasta edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä	S3	Ajatusten ja kokemusten ilmaiseminen teksteissä	Oppilas pystyy ohjatusti teksteissään kertomaan ja selostamaan ajatuksia ja kokemuksia.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T10 auttaa oppilasta pohtimaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen merkitystä	S4	Kielelliseen ja kulttuuriseen identiteettiin sekä äidinkielen merkityksen havainnointi	Oppilas osaa kertoa, mitä tarkoittaa kielellinen ja kulttuurinen identiteetti ja kuvata äidinkielen merkitystä.
T11 ohjata oppilasta tutustumaan saamen kielen keskeisiin rakenteisiin ja käyttämään niitä ilmaisussaan	S4	keskeisten rakenteiden tuntemus	Oppilas tuntee saamen kielen keskeisimpiä rakenteita ja osaa käyttää niitä jossakin määrin.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T12 ohjata oppilasta hyödyntämään saamen kielen taitoa kaikessa oppimisessa ja kehittämään eri tiedonalojen kieltä	S5	Saamen kielen käyttö oppimisessa	Oppilas osaa käyttää ohjatusti saamen kieltä opiskelun tukena ja tuntee jonkin verran eri tiedonalojen kieltä.
T13 tarjota oppilaalle välineitä saamenkielisen tiedon etsimiseen, pohtimiseen ja	S5	Tiedonhakutaidot	Oppilas tuntee jossakin määrin saamenkielisen tiedonhaun lähteitä ja osaa etsiä tietoa. Oppilas osaa opiskella saamen kieltä itseohjautuvasti.

arviointiin sekä tukea oppilasta omaksumaan itseohjautuva tapa opiskella saamen kieltä			
--	--	--	--

PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄ SAAMEN KIELI VUOSILUOKILLA 7–9

Vuosiluokilla 7–9 opetuksen erityisenä tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaiden saamen kielen taitoa kunkin kielitaidon mukaisesti. Oppilaat tutustuvat erilaisiin suullisiin ja kirjallisiin teksteihin sekä oppivat tulkitsemaan, analysoimaan ja tuottamaan niitä. Oppilaiden suhde saamenkieliseen kirjallisuuteen ja kertomus- ja kulttuuriperinteeseen sekä kieliyhteisöön syvenee ja monipuolistuu. Oppilaat syventävät kielen ominaispiirteiden osaamistaan sekä hyödyntävät kielitietoaan ja -taitoaan erilaisissa oppimisympäristöissä hankkimalla äidinkielen avulla tietoa eri oppiaineissa. Oppilaiden arvostus saamen kieltä kohtaan vahvistuu ja heidän kykynsä käyttää kieltä tietoisesti ja luovasti kasvaa. Oppilaat omaksuvat tiedonhaluisen ja itseohjautuvan tavan opiskella saamen kieltä ja syventävät taitoaan vertailla kieliä sekä hyödyntävät eri kielten taitoaan monipuolisesti. Oppilaat omaksuvat keinoja kehittää kielitaitoaan myös perusopetuksen päätyttyä. Oppilaat syventävät opiskelumotivaatiotaan yhteistyössä kotien ja saamenkielisen yhteisön kanssa.

Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta edistämään taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja arvioimaan omaa toimintaansa niissä	S1	L1, L2
Tekstien tulkitseminen		
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan lukuharrastustaan kielitaidon mukaan sekä kartuttamaan sana- ja käsitevarantoaan	S2	L2, L5, L7
T3 innostaa oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä erilaisten tekstien ymmärtämistä ja tulkitsemistä	S2	L2, L4, L5
T4 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan käyttää tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi, elämysten saamiseksi sekä keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä	S2	L1, L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T5 rohkaista oppilasta kehittämään teksteissään omaa ilmaisuaan sekä auttaa oppilasta vahvistamaan positiivista suhtautumistaan kirjoittamiseen	S3	L2, L5
T6 ohjata oppilasta sujuvoittamaan ja monipuolistamaan kirjoittamisen taitoa	S3	L1, L2
T7 kannustaa oppilasta tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä	S3	L1, L2, L7
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T8 ohjata oppilasta pohtimaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä saamen kielen käyttöä, merkitystä ja asemaa osana erilaisia	S4	L2, L2, L7

kieliyhteisöjä sekä hyödyntämään erikielistä mediaa ja kulttuuritarjontaa		
T9 kannustaa oppilasta tunnistamaan kielen erilaisia rekistereitä, esimerkiksi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä kielen käyttöä eri tilanteissa	S4	L2, L4
T10 ohjata oppilasta syventämään tietojaan saamen kielen keskeisistä rakenteista ja analysoidaan niitä	S4	L2, L4, L5
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 auttaa oppilasta kehittämään taitoa käyttää saamen kieltä tiedonhaussa ja tiedonkäsittelyssä eri oppiaineissa ja ympäristöissä	S5	L1, L4, L6

Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Saamen kielen kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilaat voivat laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Keskustellaan nuorten maailman, kotien ja kieliyhteisön tapahtumista, harjoitellaan keskustelua, väittelyä ja mielipiteiden ilmaisemista sekä vertaillaan eri kieliyhteisöjen vuorovaikutus- ja keskustelutapoja. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita hyödyntämällä omakielisen ympäristön ja median mahdollisuuksia. Arvioidaan omaa toimintaa sekä harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista.

S2 Tekstien tulkitseminen: Vahvistetaan oppilaiden kiinnostusta saamenkielisiin teksteihin hyödyntämällä oppilaiden ehdottamia tekstejä. Laajennetaan lukemisen kohteita ja ohjataan käyttämään erilaisia lähteitä saamenkielisten tekstien löytämiseksi. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja harjoitellaan lähteiden luotettavuuden arviointia. Tutustutaan myös pohtiviin ja ohjaaviin teksteihin. Jaetaan lukukokemuksia ja tulkintoja teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä. Kartutetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan kertovien, kuvaavien, kantaa ottavien, pohtivien ja ohjaavien tekstien tuottamista erilaisia tarkoituksia varten sekä syvennetään kirjoittamisprosessin vaiheiden hallintaa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Syvennetään saamen kielen oikeinkirjoituksen erityispiirteiden tuntemusta ja niiden hallintaa omassa tekstissä sekä pohditaan eri sanojen ja ilmaisujen merkitysten ja sävyjen vaikutusta tekstiin. Kirjoitetaan tekstejä yksin ja yhdessä sekä keskustellaan ja annetaan palautetta niistä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutustutaan saamenkieliseen mediaan ja kulttuuritarjontaan sekä harjoitellaan niiden kriittistä tarkastelua. Syvennetään saamen kielen keskeisten rakenteiden ja muiden piirteiden tuntemusta ja vertaillaan niitä suomen kieleen. Hankitaan tietoa myös Suomen kansalliskielistä ja muista vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä yksilölle ja yhteisölle.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Syvennetään eri oppiaineiden käsitteiden ja tekstikäytänteiden tuntemusta. Laajennetaan saamenkielisen tiedonhaun käyttöä kaiken oppimisen tukena.

Oppilaan oppimisen arviointi perusopetusta täydentävässä saamen kielessä vuosiluokilla 7–9

Arvioinnin tehtävänä on tuottaa tietoa oppilaan oppimisen edistymisestä sekä ohjata ja kannustaa oppilasta. Oppilas saa monipuolista palautetta siitä, miten hänen taitonsa ymmärtää ja käyttää

kieltä suullisesti ja kirjallisesti on sujuvoitunut ja monipuolistunut. Oppilaan tekstilajituntemus on monipuolistunut ja hänen taitonsa tulkita ja tuottaa erilaisia tekstilajeja on syventynyt. Arviointipalaute tuottaa tietoa opetuksen suunnittelulle. Sen avulla oppilas saa tietoa kielitaitonsa vahvuuksista ja edistymisestä sekä itsestään saamen kielen oppijana ja taidostaan hyödyntää kielitaitoaan kaiken oppimisen ja lukuharrastuksen tukena.

9. vuosiluokan päätteeksi määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut saamen kielen tavoitteet. Arvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso saamen kielen valtakunnalliseen hyvän osaamisen kuvaukseen 9. vuosiluokan päättyessä. Osaaminen saamen kielessä kehitty kumulatiivisesti. Arvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki hyvän osaamisen kuvaukset riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin hyvän osaamisen kuvauksen määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Perusopetusta täydentävän saamen kielen hyvän osaamisen kuvaus 9. vuosiluokan päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvän osaamisen kuvaus
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 ohjata oppilasta edistämään taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja arvioimaan omaa toimintaansa niissä	S1	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Oppilas osaa toimia monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa ja pystyy arvioimaan toimintaansa niissä.
Tekstien tulkitseminen			
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan lukuharrastustaan kielitaidon mukaan sekä kartuttamaan sana- ja käsitevarantoaan	S2	Sana- ja käsitevaranto	Oppilas on monipuolistanut lukuharrastustaan. Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon.
T3 innostaa oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä erilaisten tekstien ymmärtämistä ja tulkitsemista	S2	Erittelevä ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa lukea tekstejä käyttäen joitakin lukutapoja sekä ymmärtää sisällön ydinasiat, mielipiteet perusteluineen ja pystyy tekemään jossakin määrin havaintoja kielen ja kuvien keinoista teksteissä.
T4 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan käyttää tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi, elämysten saamiseksi sekä keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä	S2	Taito hyödyntää tekstejä ja lukutaitoa	Oppilas osaa käyttää erilaisia tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi ja elämysten saamiseksi. Oppilas osaa keskustella erilaisista teksteistä kysyen, tiivistäen, kommentoiden ja pohtien.
Tekstien tuottaminen			
T5 rohkaista oppilasta kehittämään teksteissään omaa ilmaisuaan sekä	S3	Tekstien tuottaminen ja ilmaisu	Oppilas osaa tuottaa saamenkielistä tekstiä

auttaa oppilasta vahvistamaan positiivista suhtautumistaan kirjoittamiseen			käyttäen monipuolisia ilmaisuja.
T6 ohjata oppilasta sujuvoittamaan ja monipuolistamaan kirjoittamisen taitoa	S3	Sujuva ja monipuolinen kirjoittamisen taito	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.
T7 kannustaa oppilasta tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä	S3	Taito tuottaa eri tekstilajeja edustavia tekstejä	Oppilas pystyy laatimaan ohjatusti kertovia, kuvaavia, kantaa ottavia, pohtivia ja ohjaavia tekstejä siten, että tekstiä on helppo ymmärtää.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T8 ohjata oppilasta pohtimaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä saamen kielen käyttöä, merkitystä ja asemaa osana erilaisia kieliyhteisöjä sekä hyödyntämään erikielistä mediaa ja kulttuuritarjontaa	S4	Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla kielellisen ja kulttuurisen identiteetin sekä saamen kielen merkitystä ja saamen kielen asemaa muiden kielten joukossa. Oppilas osaa hyödyntää erikielistä mediaa ja kulttuuritarjontaa.
T9 kannustaa oppilasta tunnistamaan kielen erilaisia rekistereitä, esimerkiksi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä kielen käyttöä eri tilanteissa	S4	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas tunnistaa kielen eri rekistereitä, puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä kielen tilanteista käyttöä.
T10 ohjata oppilasta syventämään tietoa saamen kielen keskeisistä rakenteista ja analysoimaan niitä	S4	Keskeisten rakenteiden tuntemus ja käyttö	Oppilas tuntee saamen kielen keskeiset rakenteet ja osaa käyttää niitä.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T11 auttaa oppilasta kehittämään taitoa käyttää saamen kieltä tiedonhaussa ja tiedonkäsittelyssä eri oppiaineissa ja ympäristöissä	S5	Monipuolinen saamen kielen käyttö	Oppilas osaa käyttää saamen kieltä tukena opiskelussa ja tiedonhaussa.

TODISTUKSET

Oppilaalle annetaan lukuvuoden päättyessä osallistumistodistus perusopetusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista. Myös 9. vuosiluokan päättyessä oppilaalle annetaan erillinen osallistumistodistus.

LIITE 2 PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄN ROMANIKIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET, SISÄLLÖT JA OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI

Opetuksen tehtävä

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Erillisrahoitettuna, perusopetusta täydentävänä opetuksena romanikieltä voivat opiskella kaikki ne oppilaat, joiden äidinkieli tai jokin perheen kielistä on romanikieli. Romanikielen opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita kiinnostumaan omasta kielestään ja kulttuuristaan. Opetus auttaa oppilaita rakentamaan ja vahvistamaan kulttuurista identiteettiään ja tukee rinnakkais- ja monikielisuuden kehittymistä. Opetus vahvistaa oppilaiden itsetuntoa ja tuo myönteisiä oppimiskokemuksia, jotka rohkaisevat heitä käyttämään omaa kieltään eri tilanteissa.

Oppilaiden eri-ikäisyys ja erot romanikielen hallinnassa huomioidaan kielellisesti virikkeisen oppimisympäristön rakentamisessa ja opetusmenetelmien valinnassa. Romanikielen opetuksen tulee motivoida ja tukea oppilaita opiskelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa. Romanikielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppilaan oppimisen arviointi on määritelty koko perusopetuksen ajan annettavaa kahden vuosiviikkotunnin laajuista romanikielen opetusta varten. Opetuksen järjestäjä laatii perusteiden pohjalta paikallisen opetussuunnitelman, jossa voidaan hyödyntää perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden äidinkielen ja kirjallisuuden kuvauksia oppiaineen tehtävästä oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvistä tavoitteista sekä ohjauksesta, eriyttämisestä, tuesta ja oppilaan oppimisen arvioinnista.

Romanikielen opiskelussa vuorovaikutuksellisuus on tärkeää. Kodin ja koulun yhteistyö sekä monimediaiset oppimisympäristöt antavat mahdollisuuden kielen käyttöalueen laajentumiseen koulun ulkopuolelle. Romanikielen tehtäviä opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden, tekstilajien, kulttuuristen kuvien, äänitteiden ja sanaston avulla. Romanikulttuuriin kuuluu vahva kerronta-, musiikki- ja käsityöperinne, jota hyödynnetään romanikielen opetuksessa. Romanikielen opetus tukee Suomen romanikielen säilymistä elävänä ja vahvistaa sen yhteiskunnallista asemaa muiden kielten rinnalla.

PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄ ROMANIKIELI VUOSILUOKILLA 1–2

Vuosiluokilla 1–2 romanikielen opetuksen erityisenä tehtävänä on edistää peruskielitaidon oppimista ja rohkaista käyttämään aiemmin opittua. Opetuksen pääpaino on suullisen kielitaidon kehittämisessä. Opetuksessa tulee ottaa huomioon oppilaiden osaamisen lähtötaso ja kielenkehityksen vaihe. Kielitaidon eri osa-alueet liittyvät aihepiireiltään oppilaiden arkeen ja elinympäristöön, ja tukevat oppilaiden yksilöllistä kielenoppimista.

Perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta kehittämään kuuntelemisen taitoaan sekä ilmaisemaan itseään romanikielellä yksin ja yhdessä	S1	L2
T2 kannustaa oppilasta kielen ja mielikuvituksen sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen	S1	L2
Tekstien tulkitseminen		
T3 kannustaa oppilasta kehittämään romanikielen peruslukutaitoaan sekä sana- ja käsitevarantoaan	S2	L1, L4
T4 ohjata oppilasta luomaan myönteistä ja uteliasta suhtautumista lukemiseen sekä kannustaa erilaisista teksteistä keskustelemiseen ajatusten ja kokemusten jakamiseksi	S2	L2, L4
Tekstien tuottaminen		

T5 innostaa oppilasta romanikielisten tekstien tuottamiseen monimediaisissa oppimisympäristöissä	S3	L1, L5
T6 ohjata oppilasta tutustumaan romanikielen kirjoitustapaan sekä edistämään kirjoittamisen perustaitoja	S3	L2, L5
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T7 rohkaista oppilasta arvostamaan romanikieltä ja vahvistamaan tietämystään romanien kerronta- ja kulttuuriperinteestä	S4	L2
T8 innostaa oppilasta käyttämään romanikieltä kielitaidon mukaan koulussa, kotona ja lähiympäristössä sekä arvostamaan omakielistä kulttuuritarjontaa	S4	L2, L7

Perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan kuuntelua, ääntämistä ja suullista ilmaisua nimeämällä ympäristöä, esineitä ja asioita romanikielellä. Harjoitellaan vuorovaikutus- ja draamataitoja pareittain ja ryhmissä.

S2 Tekstien tulkitseminen: Harjoitellaan lukemista tutustumalla kertoviin ja kuvaaviin teksteihin ja keskustellaan ja jaetaan kokemuksia niistä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen: Tutustutaan romanikielen kirjoitusjärjestelmän ominaispiirteisiin ja opitaan tuottamaan isot ja pienet kirjaimet. Harjoitellaan tekstin tuottamista yksin ja yhdessä sekä keskustellaan teksteistä harjoitellen palautteen antamista ja saamista.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Pohditaan romanikielen merkitystä itselle, perheelle, lähipiirille ja koululle. Tutustutaan romanien kerronta- ja kulttuuriperinteeseen hyödyntäen mahdollisuuksien mukaan paikallista romaniyhteisöä. Rohkaistaan käyttämään romanikieltä ja tutustumaan romanikieliseen kulttuuritarjontaan.

Oppilaan oppimisen arviointi perusopetusta täydentävässä romanikielessä vuosiluokilla 1–2

Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin lähtökohtana ja tavoitteena on saada kokonaiskuva kunkin oppilaan kielellisen kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilas saa tietoa romanikielen taitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään oppijana. Kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita romanikielessä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä
- edistyminen tekstien tuottamisessa
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä sekä arjen kielenkäyttötilanteissa

PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄ ROMANIKIELI VUOSILUOKILLA 3–6

Vuosiluokilla 3–6 erityisenä tehtävänä on rohkaista oppilaita käyttämään romanikielen taitoaan. Opetuksessa pyritään lisäämään sekä käytännönläheistä että käsitteellistä sanastoa. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan romanikielen keskeisimpiä ominaispiirteitä. Opetuksessa tutustutaan romanikieliseen kerrontaan ja kirjallisuuteen sekä harjoitellaan omaa ilmaisua. Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kykyä tuottaa ja tulkita tekstiä monimediaisissa oppimisympäristöissä.

Perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta osallistumaan keskusteluihin ja arvostamaan omaa ilmaisuaan sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta	S1	L2
Tekstien tulkitseminen		
T2 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä, kehittämään kuullun ja luetun ymmärtämistä ja huomioimaan puhe- ja kirjakielen eroja	S2	L4
T3 innostaa oppilasta omaehtoiseen lukemiseen ja romanikielisten tekstien käyttöön kielitaidon mukaan	S2	L1, L4, L5
Tekstien tuottaminen		
T4 rohkaista oppilasta kehittämään omaa romanikielistä kirjallista ja suullista ilmaisuaan	S3	L1, L2
T5 innostaa oppilasta edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista yksinkertaisissa asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä	S3	L1, L2
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T6 rohkaista oppilasta keskustelemaan romanikulttuurista, romanien historiasta ja romanikielen merkityksestä yhteisölle	S4	L2
T7 ohjata oppilasta tutustumaan romanikielen keskeisiin piirteisiin ja vertaamaan romanikieltä suomen kieleen	S4	L1, L2

Perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Tarjotaan mahdollisuus romanikielisiin vuorovaikutustilanteisiin hyödyntäen kieliyhteisön osaamista. Kehitetään draaman avulla oppilaan sana- ja ilmaisuvarantoa, keskustelutaitoja sekä kykyä antaa ja vastaanottaa palautetta.

S2 Tekstien tulkitseminen: Vahvistetaan oppilaan suhdetta romanikielisiin kertoviin, kuvaaviin ja yksinkertaisiin kantaottaviin teksteihin keskustelemalla niistä. Kartutetaan sanastoa ja käsitteistöä. Syvennetään tulkinnan taitoa tutustumalla puhe- ja kirjakieleen. Vahvistetaan oppilaan suhdetta romanikieliseen tekstimaailmaan myös omaehtoisen lukemisen avulla.

S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan oikeinkirjoitusta, tekstin rakennetta ja kirjoittamisen vaiheita. Kirjoitetaan tekstejä yksin ja yhdessä ja keskustellaan niistä. Harjoitellaan käsikirjoittamista ja näppäintaitoja. Vahvistetaan romanikielen erikoismerkkien hallintaa.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Rohkaistaan oppilasta tutustumaan romanikieleen ja -kulttuuriin sekä romanien historiaan hyödyntämällä romanien kerrontaperinnettä sekä kirjallista aineistoa. Ohjataan oppilasta pohtimaan samanlaisuuteen ja erilaisuuteen liittyviä kysymyksiä. Ohjataan pohtimaan romanikielen käyttöä ja keskeisiä piirteitä sekä vertailemaan kieliä.

Oppilaan oppimisen arviointi perusopetusta täydentävässä romanikielessä vuosiluokilla 3–6

Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat romanikielen eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat. Vuosiluokilla 3–6 pääpaino on oppimisen edistymisen arvioinnissa. Oppilas saa monipuolista palautetta siitä, miten hän ymmärtää ja käyttää kieltä, mitä osaa kysyä, millä tavalla kuuntelee muita ja osallistuu yhteiseen keskusteluun.

Arviointipalaute tuottaa tietoa opetuksen suunnittelulle. Arviointipalautteen avulla oppilas saa tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä itsestään kielenoppijana.

Romanikielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määrittellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan päättyessä opettaja käyttää valtakunnallista hyvän osaamisen kuvausta.

Perusopetusta täydentävän romanikielen hyvän osaamisen kuvaus 6. vuosiluokan päätteeksi

Opetuksen tavoite	Sisältö- alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvän osaamisen kuvaus
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 ohjata oppilasta osallistumaan keskusteluihin ja arvostamaan omaa ilmaisuaan sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta	S1	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Oppilas pystyy osallistumaan vuorovaikutustilanteisiin sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.
Tekstien tulkitseminen			
T2 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä, kehittämään kuullun ja luetun ymmärtämistä ja huomioimaan puhe- ja kirjakielen eroja ja	S2	Kuullun ja luetun ymmärtäminen sekä puhe- ja kirjakielen erojen havainnointi	Oppilas pystyy tulkitsemaan yksinkertaisia tekstejä ja huomaa erot puhe- ja kirjakielen välillä.
T3 innostaa oppilasta omaehtoiseen lukemiseen ja romanikielisten tekstien käyttöön kielitaidon mukaan	S2	Omaehtoinen lukeminen ja romanikielisten tekstien käyttö	Motivaation kehittymistä ja harrastuneisuutta ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.
Tekstien tuottaminen			
T4 rohkaista oppilasta kehittämään omaa romanikielistä kirjallista ja suullista ilmaisuaan	S3	Tekstien tuottaminen	Oppilas osaa tuottaa yksinkertaisia romanikielisiä tekstejä.
T5 innostaa oppilasta edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista yksinkertaisissa asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä	S3	Ajatusten ja kokemusten ilmaiseminen	Oppilas pystyy ilmaisemaan ajatuksia ja kokemuksia ohjatusti erilaisissa teksteissä.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T6 rohkaista oppilasta keskustelemaan romanikulttuurista, romanien historiasta ja romanikielen merkityksestä yhteisölle	S4	Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa tuetusti keskustella romanikulttuurista, romanien historiasta ja romanikielen merkityksestä romaniyhteisölle

T7 ohjata oppilasta tutustumaan romanikielen keskeisiin piirteisiin ja vertaamaan romanikieltä suomen kieleen	S4	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas tuntee romanikielen keskeisiä piirteitä ja osaa nimetä keskeisimmät yhtäläisyydet ja erot romanikielen ja suomen kielen välillä.
---	----	--------------------------------	--

PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄ ROMANIKIELI VUOSILUOKILLA 7–9

Vuosiluokilla 7–9 opetus painottuu suullisen ja kirjallisen ilmaisun monipuolistamiseen ja kielen rakenteiden hallinnan vahvistamiseen. Sana- ja ilmaisuvarannon laajentamisessa kiinnitetään huomiota abstraktiin ja yhteiskunnalliseen sekä nuorten käyttämään sanastoon. Tavoitteena on opettaa oppilaille päättelevää ja arvioivaa lukemista. Opetuksessa lisätään oppilaiden tietoisuutta heidän osallisuudestaan romanikielen säilyttäjinä.

Perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään romanikielellä sekä toimimaan monikielisissä ja -kulttuurisissa vuorovaikutustilanteissa ja arvioimaan omaa toimintaansa niissä	S1	L1, L2
Tekstien tulkitseminen		
T2 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kehittää tekstien tulkinnan taitoa ja monipuolistaa sana- ja ilmaisuvarantoaan hyödyntäen sekä koulussa että muualla opittua	S2	L4
T3 kannustaa oppilasta keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä sekä syventämään tekstilajien tuntemusta	S2	L1, L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T4 innostaa oppilasta vahvistamaan tekstien tuottamisen taitoa ja tuottamaan erilaisia tekstejä monimediaisissa oppimisympäristöissä	S3	L5
T5 rohkaista oppilasta kehittämään teksteissään omaa ilmaisuaan sekä auttaa oppilasta vahvistamaan positiivista suhtautumista kirjoittamiseen	S3	L2, L5, L7
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T6 ohjata oppilasta tutustumaan romanikieliseen kirjallisuuteen ja mediaan, ymmärtämään omat mahdollisuutensa romanikielen säilyttäjänä sekä hyödyntämään kaksi- tai monikielisyyttään	S4	L7

Perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Rohkaistaan oppilasta keskustelemaan kielivarojaan käyttäen. Harjoitellaan esiintymistä yksin ja yhdessä. Syvennetään oman kieliyhteisön suullisen perinteen sekä keskustelutapojen tuntemusta. Arvioidaan omaa toimintaa sekä harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista.

S2 Tekstien tulkitseminen: Ohjataan oppilasta omatoimiseen sana- ja ilmaisuvarannon kartuttamiseen. Vahvistetaan oppilaan kiinnostusta romanikielisiin teksteihin ja tutustutaan myös pohtiviin ja ohjaaviin teksteihin. Keskustellaan lukukokemuksista eri viestintäympäristöissä.

S3 Tekstien tuottaminen: Syvennetään romanikielen kirjoitustaitoa sekä oikeinkirjoituksen erityispiirteiden hallintaa. Harjoitellaan erilaisten tekstien tuottamista, pohditaan sanojen merkityksiä ja keskustellaan romanikielelle tyypillisistä ilmaisuista. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Keskustellaan teksteistä ja annetaan palautetta niistä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Havainnoidaan romanikielen käyttöä ja sen merkitystä kotimaassa ja maailmalla. Tutustutaan romanikieliseen mediaan ja vertaillaan eri sukupolvien kielen käyttöä. Hankitaan tietoa myös Suomen kansalliskielistä ja vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä yksilölle ja yhteisölle.

Oppilaan oppimisen arviointi perusopetusta täydentävässä romanikielessä vuosiluokilla 7–9

Vuosiluokilla 7-9 pääpaino on oppimisen edistymisen arvioinnissa. Oppilas saa monipuolista palautetta siitä, miten hän ymmärtää ja käyttää kieltä, mitä osaa kysyä, millä tavalla kuuntelee muita ja osallistuu yhteiseen keskusteluun. Arviointipalautte tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelulle. Arviointipalautteen avulla oppilas saa tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä itsestään kielenoppijana.

9. vuosiluokan päätteeksi määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut romanikielen oppimäärän tavoitteet. Arvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso romanikielen valtakunnalliseen hyvän osaamisen kuvaukseen 9. Vuosiluokan päättyessä. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti. Arvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki hyvän osaamisen kuvaukset riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin hyvän osaamisen kuvauksen määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Perusopetusta täydentävän romanikielen hyvän osaamisen kuvaus 9. vuosiluokan päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvän osaamisen kuvaus
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään romanikielellä sekä toimimaan monikielisissä ja -kulttuurisissa vuorovaikutustilanteissa ja arvioimaan omaa toimintaansa niissä	S1	Suullinen ilmaisu ja vuorovaikutustaidot	Oppilas ilmaisee itseään, osallistuu vuorovaikutustilanteisiin ja pystyy arvioimaan toimintaansa niissä.
Tekstien tulkitseminen			
T2 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kehittää tekstien tulkinnan taitoaan ja monipuolistaa sana- ja ilmaisuvarantoaan hyödyntäen sekä koulussa että muualla opittua	S2	Tekstien tulkinnan taito sekä sana- ja ilmaisuvarannon laajuus	Oppilas osaa tulkita tekstejä. Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja ilmaisuvarannon.

T3 kannustaa oppilasta keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä sekä syventämään tekstilajien tuntemusta	S2	Teksteistä keskustelu ja tekstilajien tuntemus	Oppilas pystyy keskustelemaan teksteistä ja tuntee eri tekstilajeja.
Tekstien tuottaminen			
T4 innostaa oppilasta vahvistamaan tekstien tuottamisen taitoa ja tuottamaan erilaisia tekstejä monimediaisissa oppimisympäristöissä	S3	Tekstien tuottaminen	Oppilas tuottaa jossain määrin tavoitteeseen sopivia asiatekstejä ja fiktiivisiä tekstejä.
T5 rohkaista oppilasta kehittämään teksteissään omaa ilmaisuaan sekä auttaa oppilasta vahvistamaan positiivista suhtautumista kirjoittamiseen	S3	Ilmaisu	Oppilas käyttää teksteissään monipuolisia ilmaisuja.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T6 ohjata oppilasta tutustumaan romanikieliseen kirjallisuuteen ja mediaan, ymmärtämään omat mahdollisuutensa romanikielen säilyttäjänä sekä hyödyntämään kaksi- tai monikielisyyttään	S4	Romanikielisen kirjallisuuden ja median tuntemus	Oppilas tuntee romanikielistä kirjallisuutta ja mediaa ja hyödyntää omaa kaksi- tai monikielisyyttään.

TODISTUKSET

Oppilaalle annetaan lukuvuoden päättyessä osallistumistodistus oppilaan perusopetusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista. Myös 9. vuosiluokan päättyessä oppilaalle annetaan erillinen osallistumistodistus.

LIITE 3 PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄN OPPILAAN OMAN ÄIDINKIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET, SISÄLLÖT JA OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI

Opetuksen tehtävä

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Erillisrahoitettuna, perusopetusta täydentävänä opetuksena oppilaan omaa äidinkieltä voivat opiskella kaikki ne oppilaat, joiden äidinkieli tai jokin perheen kielistä on muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Lisäksi oppilaan oman äidinkielen oppimäärän mukaan voivat opiskella ne suomen-, ruotsin- tai saamenkieliset oppilaat, jotka osallistuvat ulkomailla hankitun kielitaidon ylläpito-opetukseen. Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea oppilaan aktiivisen monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Oman äidinkielen oppiminen tukee myös kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

Oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -opetuksen ja suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen kanssa sekä muiden aineiden opetuksen kanssa. Yhteisen kielikasvatuksen tehtävänä on lisätä oppilaiden ymmärrystä kieli- ja kulttuuritaustan merkityksestä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle sekä ohjata heitä arvostamaan omaa äidinkieltään ja muita kieliä. Lähtökohtana on oppilas aktiivisena toimijana, jolloin oppilaiden kielitaitoa ja muuta osaamista hyödynnetään opetuksessa. Lisäksi koko koulun toiminnassa hyödynnetään koulun kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta.

Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mahdollisuutta kehittää kielitaitoaan koulun ulkopuolella. Opetus tukee ja rohkaisee oppilaita käyttämään omaa kieltään monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla ja muussa koulun toiminnassa. Näin oman äidinkielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista ja oppilaat oppivat viestimään koulun oppiainesisällöistä omalla äidinkielellään. Oppilaiden omat valinnat, osallisuuden kokemukset sekä opittavien asioiden merkityksellisyys ovat keskeisiä motivaatiotekijöitä. Kielen opetuksessa painotetaan vuorovaikutusta ja viestinnällisyyttä.

Nämä opetussuunnitelman perusteet on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan oppilaan omana äidinkielenä. Opetussuunnitelman perusteiden tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko perusopetuksen ajan annettavaa kahden vuosiviikkotunnin laajuista oppilaan oman äidinkielen opetusta varten. Opetuksen järjestäjä laatii perusteiden pohjalta paikallisen opetussuunnitelman, jossa voidaan hyödyntää perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden äidinkielen ja kirjallisuuden kuvauksia oppiaineen tehtävästä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvistä tavoitteista sekä ohjauksesta, erityttämisestä, tuesta ja oppilaan oppimisen arvioinnista. Opetuksen järjestäjän opetussuunnitelma voi olla myös kielikohtainen. Kielikohtaisessa opetussuunnitelmassa opetuksen tavoitteet määritellään, sisällöt valitaan ja arviointikriteerit asetetaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Kielikohtaiset opetussuunnitelmat voidaan laatia myös opetuksen järjestäjien yhteistyönä. Perusopetuksessa saavutettu oppilaan osaaminen voi vaihdella kielittäin.

PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄ OPPILAAN OMA ÄIDINKIELI VUOSILUOKILLA 1-2

Vuosiluokilla 1-2 opetuksen erityisenä tehtävänä on oppia käyttämään omaa äidinkieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas oppii kuuntelemaan, kysymään, vastaamaan ja kertomaan. Sana- ja ilmaisuväriä laajennetaan systemaattisesti kattamaan elämän eri osa-alueita. Opetuksen avulla kehitetään oppilaiden ajattelu- ja itseilmaisutaitoja yhteistyössä kotien kanssa. Oppilas omaksuu lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja sekä tutustuu ikätasoaan vastaavaan lastenkirjallisuuteen sekä kertomus- ja kulttuuriperinteeseen. Tavoitteena on oppia käyttämään kieltä erilaisissa oppimisympäristöissä ja hankkimaan tietoa äidinkielen avulla. Tavoitteena on oppia tiedostamaan oman äidinkielen merkitys ja luoda positiivinen suhde omaan kieleen.

Perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 auttaa oppilasta kehittämään kuuntelemisen taitoja sekä rohkaista oppilasta kysymään ja esittämään ajatuksiaan ja kokemuksiaan ilman virheiden pelkoa	S1	L2
T2 virittää oppilaan uteliaisuutta ja kiinnostusta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöä kohtaan	S1	L2
T3 kannustaa oppilasta kielen ja mielikuvituksen sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen	S1	L2
Tekstien tulkitseminen		
T4 ohjata oppilasta luomaan myönteistä ja uteliasta suhtautumista lukemiseen sekä kannustaa omaehtoiseen lukemiseen kielitaidon mukaan	S2	L1, L4
T5 innostaa oppilasta peruslukutaidon sekä tekstien ymmärtämistaidon oppimiseen	S2	L1, L4
T6 ohjata oppilasta erilaisiin teksteihin tutustumisessa sekä niistä keskustelemisessa ajatusten ja kokemusten jakamiseksi	S2	L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T7 auttaa oppilasta luomaan positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	S3	L2
T8 ohjata oppilasta tutustumaan omakieliseen kirjoitusjärjestelmään sekä edistää kirjoittamisen perustaitoja	S3	L2, L5
T9 ohjata oppilasta harjoittelemaan tekstin tuottamista sekä rohkaista ilmaisemaan kirjallisesti ajatuksiaan ja havaintojaan kielitaidon mukaan	S3	L1, L2
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T10 rohkaista oppilasta käyttämään omaa äidinkieltään koulussa, kotona ja lähiympäristössä sekä ohjata havainnoimaan omaa kielenkäyttöään ja tutustumaan kielen perusrakenteisiin	S4	L1, L2, L3
T11 kannustaa oppilasta tutustumaan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön tapa- ja juhlaperinteisiin sekä ohjata käyttämään ja arvostamaan omakielistä kulttuuritarjontaa	S4	L2, L7
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T12 kannustaa oppilasta käyttämään omaa äidinkieltään erilaisissa opiskelutilanteissa	S5	L1, L2, L5
T13 rakentaa hyvä yhteistyö oman kielen opetuksen ja muun alkuopetuksen välille	S5	L1, L7

Perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Oppilaan oman äidinkielen kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilaat voivat laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia, että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan kuuntelua ja suullista ilmaisua ryhmässä, kuten keskustelua, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Tutustutaan erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin ja ilmaisukeinoihin muun muassa leikkejä, pelejä ja draamaa hyödyntäen.

S2 Tekstien tulkitseminen: Tutustutaan erilaisiin teksteihin, kuten satuihin, kertomuksiin, runoihin, yksinkertaisiin tieto- ja mediateksteihin sekä kuviin. Harjoitellaan lukemista sekä kysymysten tekemistä ja niihin vastaamista erityisesti kertovien ja kuvaavien tekstien pohjalta. Keskustellaan teksteistä ja jaetaan kokemuksia niistä. Kartutetaan sana- ja ilmaisuvarantoa teksteihin tutustumalla.

S3 Tekstien tuottaminen: Tutustutaan kirjoitusjärjestelmän ominaispiirteisiin ja harjoitellaan kirjoittamista yksin ja yhdessä sekä leikitellään kielellä.

S4 Taito ymmärtää kieltä, kirjallisuutta ja kulttuuria: Havainnoidaan oman äidinkielen käyttöä kotona, koulussa ja lähiympäristössä sekä rohkaistaan käyttämään omaa äidinkieltä yhteistyössä muun alkuopetuksen kanssa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tutustutaan opiskelun kieleen ja harjoitellaan tiedonalojen kielen perusteita yhteistyössä muun alkuopetuksen kanssa.

Oppilaan oppimisen arviointi perusopetusta täydentävässä oppilaan omassa äidinkielessä vuosiluokilla 1–2

Vuosiluokilla 1-2 oppimisen arvioinnin lähtökohtana ja tavoitteena on saada kokonaiskuva kunkin oppilaan kielellisen kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilas saa tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemaisensa kielen oppijana. Oppilas saa myös monipuolisesti palautetta siitä, miten hän ymmärtää ja käyttää kieltä, ilmaisee itseään, osallistuu yhteiseen keskusteluun sekä tuottaa ja tulkitsee tekstejä. Kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita oppilaan omassa äidinkielessä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä, lukemisharrastuneisuuden vahvistuminen
- edistyminen tekstien tuottamisessa
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä sekä arjen kielenkäyttötilanteista

Oppilaan omassa äidinkielessä huomiota kiinnitetään erityisesti kyseisen kielen ymmärtämisen kehittymiseen. Opittavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä vaikuttavat oppilaiden mahdollisuuksiin edistyä kyseisen kielen taidoissa.

PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄ OPPILAAN OMA ÄIDINKIELI VUOSILUOKILLA 3–6

Vuosiluokilla 3–6 erityisenä tehtävänä on oppia toimimaan aktiivisesti omalla äidinkielellä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilaat oppivat lukemaan erilaisia lukemistapoja käyttäen, jäsentämään lukemaansa ja jakamaan lukukokemuksiaan sekä kehittämään kirjoitusjärjestelmän hallintaansa. Oppilaat tutustuvat kielen keskeisiin ominaispiirteisiin. Oppilaat oppivat vertailemaan kieliä ja hyödyntämään kielitaitoa erilaisissa oppimisympäristöissä hankkimalla äidinkielen avulla tietoa eri oppiaineissa. Tavoitteena on syventää suhdetta omaan kieleen ja oppia arvostamaan eri kielten taitoa. Tavoitteena on myös oppia arvioimaan ja ohjaamaan omaa oppimista. Oppilaan opiskelumotivaatiota vahvistetaan yhteistyössä kotien ja kieliyhteisön kanssa.

Perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 kannustaa oppilasta toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	L2
T2 kannustaa oppilasta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöön, myös ryhmä- ja vuorovaikutustilanteissa	S1	L2
T3 ohjata oppilasta arvioimaan omaa toimintaansa ja vastaanottamaan sekä antamaan palautetta siitä	S1	L1
Tekstien tulkitseminen		
T4 innostaa oppilasta omaehtoiseen lukemiseen ja omakielisten tekstien käyttöön kielitaidon mukaan	S2	L1, L4, L5
T5 ohjata oppilasta edistämään peruslukutaidon sujuvoitumista sekä tekstien ymmärtämisen taitoja ja lukemisen strategiataitoja	S2	L4, L5
T6 ohjata oppilaita käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä keskustelemaan teksteistä	S2	L1, L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T7 auttaa oppilasta kehittämään ilmaisuaan sekä positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	S3	L2
T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan ja sujuvoittamaan kirjoittamisen perustaitoja sekä tekstien tuottamisen taitoa	S3	L1, L2, L5
T9 innostaa oppilasta edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä	S3	L1, L2
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T10 auttaa oppilasta ymmärtämään kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä pohtimaan äidinkielen merkitystä	S4	L1, L2
T11 ohjata oppilasta tutustumaan keskeisiin rakenteisiin	S4	L1, L2
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T12 ohjata oppilasta hyödyntämään oman äidinkielen taitoa kaikessa oppimisessa ja kehittämään eri tiedonalojen kieltä	S5	L1, L4
T13 tarjota oppilaalle välineitä omakielisen tiedon etsimiseen, pohtimiseen ja arviointiin sekä tukea oppilasta omaksumaan itseohjautuva tapa opiskella omaa äidinkieltään	S5	L1, L4, L5

Perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Oppilaan oman äidinkielen kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilaat voivat laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan yhteistyötaitoja, kuten kuuntelemista ja aloitteiden tekemistä sekä tehdään esityksiä hyödyntämällä omakielisen lähiympäristön ja median mahdollisuuksia. Harjoitellaan oman toiminnan arviointia ja palautteen vastaanottamista.

S2 Tekstien tulkitseminen: Työskennellään monipuolisesti erilaisten tekstien kanssa niin, että oppilaiden suhde omakieliseen tekstimaailmaan vahvistuu. Syvennetään lukemisen ja tekstien tulkinnan taitoa tutustumalla erilaisiin suullisiin ja kirjallisiin teksteihin, erityisesti kertoviin,

kuvaaviin ja yksinkertaisiin kantaa ottaviin teksteihin. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, muun muassa kysymistä, silmäilyä ja tiivistämistä. Keskustellaan teksteistä, jaetaan lukukokemuksia ja syvennetään tuntemusta siitä, miten erilaiset tekstit rakentuvat. Kartutetaan sana- ja ilmaisuvarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan kirjoittamisprosessin vaiheita sekä tekstin rakennetta. Harjoitellaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja sekä oman kielen oikeinkirjoituksen erityispiirteitä ja niiden käyttöä omassa tekstissä. Kirjoitetaan yksin ja yhdessä tekstejä sekä keskustellaan ja annetaan palautetta niistä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Ohjataan pohtimaan kulttuurisen identiteetin muodostumista sekä oman äidinkielen käyttöä kotona, koulussa ja lähiympäristössä. Tutustutaan oman äidinkielen keskeisiin rakenteisiin.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tutustutaan eri oppiaineiden käsitteisiin ja tekstikäytänteisiin sekä vertaillaan tiedonalojen tekstejä. Harjoitellaan omakielisen tiedon hakua ja median käyttöä. Esitellään ja harjoitellaan erilaisia kielenoppimisen strategioita.

Oppilaan oppimisen arviointi perusopetusta täydentävässä oppilaan omassa äidinkielessä vuosiluokilla 3–6

Arvioinnin tehtävänä on tuottaa tietoa oppilaan oppimisen edistymisestä sekä ohjata ja kannustaa oppilasta. Oppilas saa monipuolista palautetta siitä, miten hänen taitonsa ymmärtää ja käyttää kieltä suullisesti ja kirjallisesti on sujuvoitunut ja miten hänen ilmaisuvarantonsa on monipuolistunut. Arviointipalaute tuottaa tietoa opetuksen suunnittelulle. Arvioinnin avulla oppilas saa tietoa kielitaitonsa vahvuuksista ja edistymisestä sekä itsestään oman äidinkielen oppijana ja taidostaan hyödyntää kielitaitoaan oppimisen tukena.

Oppilaan oman äidinkielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan päättyessä opettaja käyttää valtakunnallista hyvän osaamisen kuvausta. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat oppilaan oman äidinkielen eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen hyvän osaamisen kuvaus 6. vuosiluokan päätteeksi

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvän osaamisen kuvaus
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 kannustaa oppilasta toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	Vuorovaikutustaidot	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin. Oppilas kuuntelee ryhmän jäsenten näkemyksiä, ottaa heidät huomioon ja tekee aloitteita vuorovaikutustilanteissa.
T2 kannustaa oppilasta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöön, myös ryhmä- ja vuorovaikutustilanteissa	S1	Erilaisten ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää erilaisia ilmaisukeinoja.
T3 ohjata oppilasta arvioimaan omaa	S1	Oman toiminnan arvioiminen sekä	Oppilas osaa ohjatusti arvioida toimintaansa sekä

toimintaansa ja vastaanottamaan sekä antamaan palautetta		palautteen vastaanottaminen ja antaminen	ottaa vastaan ja antaa palautetta.
Tekstien tulkitseminen			
T4 innostaa oppilasta lukemiseen ja omakielisten tekstien käyttöön kielitaidon mukaan	S2	Lukeminen ja omakielisten tekstien käyttö	Oppilas lukee sovitut teokset tai tekstikatkelmat.
T5 ohjata oppilasta edistämään peruslukutaidon sujuvoitumista sekä tekstien ymmärtämisen taitoja ja lukemisen strategiataitoja	S2	Peruslukutaidon sujuvoituminen sekä tekstien ymmärtämisen ja lukemisen strategiataitojen hallinta	Oppilaan peruslukutaito on sujuvoitunut. Oppilas ymmärtää sisällön ydinasiat ja osaa käyttää joitakin ymmärtämisen perusstrategioita, esimerkiksi tehdä kysymyksiä ja johtopäätöksiä.
T6 ohjata oppilaita käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä keskustelemaan teksteistä	S2	Lukutaidon ja tekstien käyttö	Oppilas osaa hyödyntää lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä osaa keskustella teksteistä omien kokemustensa pohjalta.
Tekstien tuottaminen			
T7 auttaa oppilasta kehittämään ilmaisuaan sekä positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	S3	Ilmaisu tekstien tuottamisessa	Oppilas osaa käyttää teksteissään jossain määrin erilaisia ilmaisuja.
T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan ja sujuvoittamaan kirjoittamisen perustaitoja sekä tekstien tuottamisen taitoa	S3	Kirjoittamisen perustaitojen hallinta	Oppilas tuntee pääosin kielen kirjoitusjärjestelmän ja oikeinkirjoitusta sekä pystyy ohjatusti laatimaan kaunokirjallisia tekstejä ja asiatekstejä.
T9 innostaa oppilasta edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä	S3	Ajatusten ja kokemusten teksteissä	Oppilas pystyy ohjatusti teksteissään kertomaan ja selostamaan ajatuksia ja kokemuksia.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T10 auttaa oppilasta ymmärtämään kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä pohtimaan äidinkielen merkitystä	S4	Kielellisen ja kulttuurisen identiteetin ymmärtäminen sekä äidinkielen merkityksen havainnointi	Oppilas osaa kuvata kielellisen ja kulttuurisen identiteetin sekä äidinkielen merkitystä.

T11 ohjata oppilasta tutustumaan oman äidinkielen keskeisiin rakenteisiin	S4	Keskeisten rakenteiden tuntemus	Oppilas tuntee oman äidinkielen keskeisimpiä rakenteita ja osaa käyttää niitä jossakin määrin.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T12 ohjata oppilasta hyödyntämään oman äidinkielen taitoa kaikessa oppimisessa ja kehittämään eri tiedonalojen kieltä	S5	Oman äidinkielen käyttö oppimisessa ja eri tiedonalojen kielen kehittyminen	Oppilas osaa käyttää ohjatusti omaa äidinkieltään opiskelun tukena ja tuntee jonkin verran eri tiedonalojen kieltä.
T13 tarjota oppilaalle välineitä omakielisen tiedon etsimiseen, pohtimiseen ja arviointiin sekä tukea oppilasta omaksumaan itseohjautuva tapa opiskella omaa äidinkieltään	S5	Omakielinen tiedonhaku	Oppilas tuntee jossakin määrin omakielisen tiedonhaun lähteitä, osaa etsiä tietoja sekä pohtia ja arvioida niitä. Oppilas osaa opiskella omaa äidinkieltään itseohjautuvasti.

PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄ OPPILAAN OMA ÄIDINKIELI VUOSILUOKILLA 7–9

Vuosiluokilla 7–9 opetuksen erityisenä tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaiden oman äidinkielen taitoa kunkin kielitaidon mukaisesti. Oppilaat tutustuvat erilaisiin suullisiin ja kirjallisiin teksteihin sekä oppivat tulkitsemaan, analysoimaan ja tuottamaan niitä. Oppilaiden suhde omakieliseen kirjallisuuteen ja kertomus- ja kulttuuriperinteeseen sekä kieliyhteisöön syvenee ja monipuolistuu. Oppilaat syventävät kielen ominaispiirteiden osaamistaan sekä hyödyntävät kielitietoaan ja -taitoaan erilaisissa oppimisympäristöissä hankkimalla äidinkielen avulla tietoa eri oppiaineissa. Oppilaiden arvostus omaa äidinkieltä kohtaan vahvistuu ja heidän kykynsä käyttää kieltä tietoisesti ja luovasti kasvaa. Oppilaat omaksuvat tiedonhaluisen ja itseohjautuvan tavan opiskella äidinkieltään ja syventävät taitoaan vertailla kieliä sekä hyödyntävät eri kielten taitojaan monipuolisesti. Oppilaat omaksuvat keinoja kehittää kielitaitoaan myös perusopetuksen päätyttyä. Oppilaat syventävät opiskelumotivaatiotaan yhteistyössä kotien ja kieliyhteisön kanssa.

Perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta edistämään taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja arvioimaan omaa toimintaansa niissä	S1	L1, L2
Tekstien tulkitseminen		
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan lukuharrastustaan kielitaidon mukaan	S2	L2, L5, L7
T3 innostaa oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä erilaisten tekstien ymmärtämistä ja tulkitsemistä	S2	L2, L4, L5
T4 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan käyttää tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi, elämysten saamiseksi sekä	S2	L1, L2, L4

keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä		
Tekstien tuottaminen		
T5 rohkaista oppilasta kehittämään teksteissään omaa ilmaisuaan sekä auttaa oppilasta vahvistamaan positiivista suhtautumista kirjoittamiseen	S3	L2, L5
T6 ohjata oppilasta sujuvoittamaan ja monipuolistamaan kirjoittamisen taitoa sekä syventämään tekstilajien tuntemusta	S3	L1, L2
T7 kannustaa oppilasta tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä	S3	L1, L2, L7
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T8 ohjata oppilasta pohtimaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen käyttöä, merkitystä ja asemaa osana erilaisia kieliyhteisöjä sekä hyödyntämään erikielistä mediaa ja kulttuuritarjontaa	S4	L1, L2, L7
kannustaa oppilasta tunnistamaan kielen erilaisia rekistereitä, esimerkiksi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä kielen käyttöä eri tilanteissa	S4	L2, L4
T9 ohjata oppilasta syventämään tietojaan äidinkielen keskeisistä rakenteista ja analysoimaan niitä	S4	L2, L4, L5
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T10 auttaa oppilasta kehittämään taitoa käyttää äidinkieltään tiedonhaussa ja tiedonkäsittelyssä eri oppiaineissa ja ympäristöissä	S5	L1, L4, L6

Perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Oppilaan oman äidinkielen kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilaat voivat laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Keskustellaan nuorten maailman, kotien ja kieliyhteisön tapahtumista, harjoitellaan keskustelua, väittelyä ja mielipiteiden ilmaisemista, vertaillaan eri kieliyhteisöjen vuorovaikutus- ja keskustelutapoja. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita hyödyntämällä omakielisen ympäristön ja median mahdollisuuksia. Arvioidaan omaa toimintaa sekä harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista.

S2 Tekstien tulkitseminen: Vahvistetaan oppilaiden kiinnostusta omakielisiin teksteihin hyödyntämällä oppilaiden ehdottamia tekstejä. Laajennetaan lukemisen kohteita ja ohjataan käyttämään erilaisia lähteitä omakielisten tekstien löytämiseksi. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja harjoitellaan lähteiden luotettavuuden arviointia. Tutustutaan myös pohtiviin ja ohjaaviin teksteihin. Jaetaan lukukokemuksia ja tulkintoja teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä.

S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan kertovien, kuvaavien, kantaa ottavien, pohtivien ja ohjaavien tekstien tuottamista erilaisia tarkoituksia varten sekä syvennetään kirjoittamisprosessin vaiheiden hallintaa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Syvennetään oman kielen

oikeinkirjoituksen erityispiirteiden tuntemusta ja niiden hallintaa omassa tekstissä sekä pohditaan eri sanojen ja ilmaisujen merkitysten ja sävyjen vaikutusta tekstiin. Kirjoitetaan tekstejä yksin ja yhdessä sekä keskustellaan ja annetaan palautetta niistä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutustutaan omakieliseen mediaan ja kulttuuritarjontaan sekä harjoitellaan niiden kriittistä tarkastelua. Syvennetään oman äidinkielen keskeisten rakenteiden ja muiden piirteiden tuntemusta ja vertaillaan niitä suomen kieleen. Hankitaan tietoa myös Suomen kansalliskielistä ja vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä yksilölle ja yhteisölle.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Syvennetään eri oppiaineiden käsitteiden ja tekstikäytänteiden tuntemusta. Laajennetaan omakielisen tiedonhaun käyttöä kaiken oppimisen tukena.

Oppilaan oppimisen arviointi perusopetusta täydentävässä oppilaan omassa äidinkielessä vuosiluokilla 7–9

Arvioinnin tehtävänä on tuottaa tietoa oppilaan oppimisen edistymisestä. Oppilas saa monipuolista palautetta siitä, miten hänen taitonsa ymmärtää ja käyttää kieltä suullisesti ja kirjallisesti on sujuvoitunut ja monipuolistunut. Oppilaan tekstilajituntemus on monipuolistunut ja hänen taitonsa tulkita ja tuottaa erilaisia tekstilajeja on syventynyt. Arviointipalaute tuottaa tietoa opetuksen suunnittelulle. Sen avulla oppilas saa tietoa kielitaitonsa vahvuuksista ja edistymisestä sekä itsestään oman äidinkielen oppijana ja taidostaan hyödyntää kielitaitoaan kaiken oppimisen ja lukuharrastuksen tukena.

9. vuosiluokan päätteeksi määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppilaan oman äidinkielen oppimäärän tavoitteet. Arvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso oppilaan oman äidinkielen valtakunnalliseen hyvän osaamisen kuvaukseen 9. vuosiluokan päättyessä. Osaaminen oppilaan omassa äidinkielessä kehittyy kumulatiivisesti. Arvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki hyvän osaamisen kuvaukset riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin hyvän osaamisen kuvauksen määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen hyvän osaamisen kuvaus 9. vuosiluokan päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvän osaamisen kuvaus
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 ohjata oppilasta edistämään taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja arvioimaan omaa toimintaansa niissä	S1	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Oppilas osaa toimia monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa ja pystyy arvioimaan toimintaansa niissä
Tekstien tulkitseminen			
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan lukuharrastustaan kielitaidon mukaan	S2	Lukuharrastuksen monipuolistuminen	Oppilas on monipuolistanut lukuharrastustaan.
T3 innostaa oppilasta kehittämään erittelevää ja	S2	Erittelevä ja kriittinen lukutaito sekä tekstien	Oppilas osaa lukea tekstejä käyttäen joitakin lukutapoja

kriittistä lukutaitoa sekä erilaisten tekstien ymmärtämistä ja tulkitsemista		ymmärtäminen ja tulkitseminen	sekä ymmärtää sisällön ydinasiat, mielipiteet perusteluineen ja pystyy tekemään jossakin määrin havaintoja kielen ja kuvien keinoista teksteissä.
T4 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan käyttää tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi, elämysten saamiseksi sekä keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä	S2	Taito hyödyntää tekstejä ja lukutaitoa sekä taito keskustella teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä	Oppilas osaa käyttää erilaisia tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi ja elämysten saamiseksi sekä osaa keskustella erilaisista teksteistä kysyen, tiivistäen, kommentoiden ja pohtien tekstien yhteyttä omiin kokemuksiinsa erilaisissa viestintäympäristöissä.
Tekstien tuottaminen			
T5 rohkaista oppilasta kehittämään teksteissään omaa ilmaisuaan sekä auttaa oppilasta vahvistamaan positiivista suhtautumista kirjoittamiseen	S3	Tekstien tuottaminen ja ilmaisu	Oppilas osaa tuottaa tekstiä käyttäen monipuolisia ilmaisuja.
T6 ohjata oppilasta sujuvoittamaan ja monipuolistamaan kirjoittamisen taitoa sekä syventämään tekstilajien tuntemusta	S3	Sujuva ja monipuolinen kirjoittamisen taito	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.
T7 kannustaa oppilasta tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä	S3	Taito tuottaa eri tekstilajeja edustavia tekstejä	Oppilas pystyy laatimaan ohjatusti kertovia, kuvaavia, kantaa ottavia, pohtivia ja ohjaavia tekstejä siten, että tekstiä on helppo ymmärtää.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T8 ohjata oppilasta pohtimaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen käyttöä, merkitystä ja asemaa osana erilaisia kieliyhteisöjä sekä hyödyntämään erikielistä mediaa ja kulttuuritarjontaa	S4	Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla kielellisen ja kulttuurisen identiteetin sekä äidinkielen merkitystä ja oman äidinkielen asemaa muiden kielten joukossa. Oppilas osaa hyödyntää erikielistä mediaa ja kulttuuritarjontaa.
T9 kannustaa oppilasta tunnistamaan kielen erilaisia rekistereitä, esimerkiksi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä kielen käyttöä eri tilanteissa	S4	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas tunnistaa kielen eri rekistereitä, puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä kielen tilanteista käyttöä.
T10 ohjata oppilasta syventämään tietoaan	S4	Keskeisten rakenteiden tuntemus ja käyttö	Oppilas tuntee oman äidinkielen keskeiset

äidinkielen keskeisistä rakenteista ja analysoimaan niitä			rakenteet ja osaa käyttää niitä.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T11 auttaa oppilasta kehittämään taitoa käyttää äidinkieltään tiedonhaussa ja tiedonkäsittelyssä eri oppiaineissa ja ympäristöissä	S5	Omakielinen tiedonhaku	Oppilas osaa käyttää omaa äidinkieltään tukena opiskelussa ja tiedonhaussa.

TODISTUKSET

Oppilaalle annetaan lukuvuoden päättyessä osallistumistodistus perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista. Myös 9. vuosiluokan päättyessä oppilaalle annetaan erillinen osallistumistodistus.

LIITE 4 IIN KUNNAN OPETUSTOIMEN KOLMIPORTAISEN TUEN MALLI

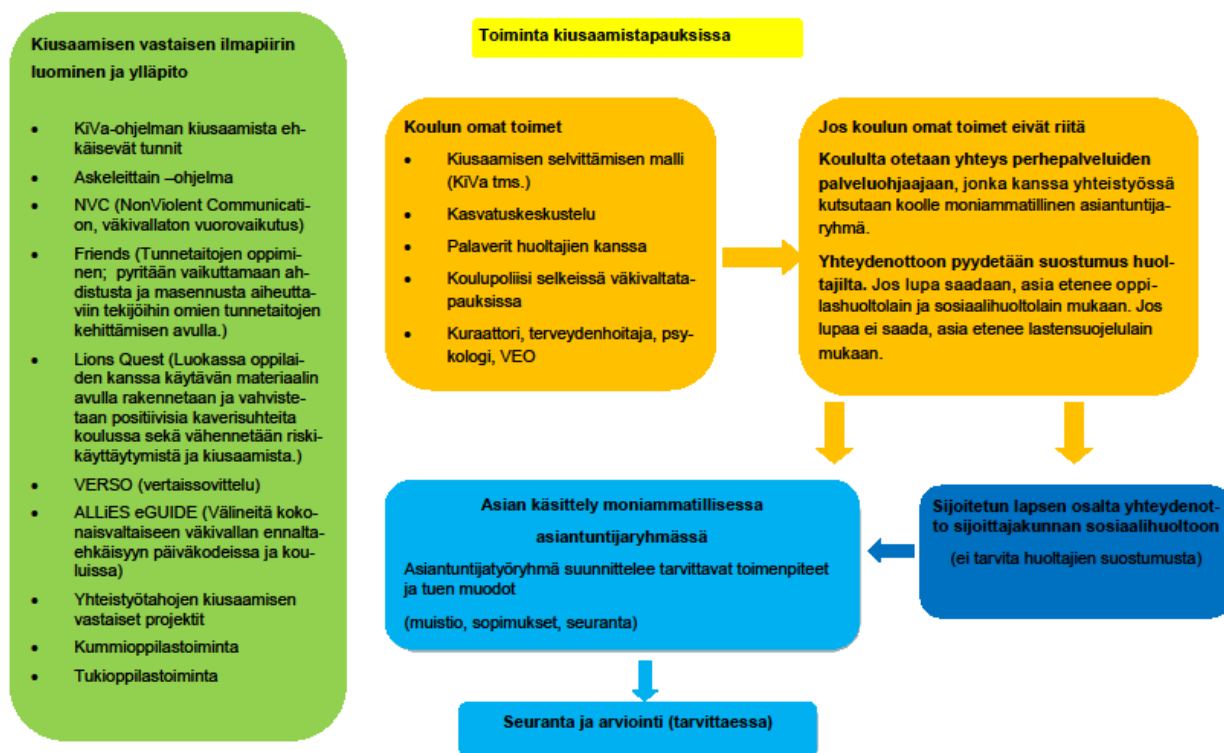
Kolmiportainen tuki iin kunnassa

Tuen vaiheet	Tapahtuma/Tehtävä	Ensisijainen toimija	Mahdolliset muut osallistujat	Asiakirja/päätös ja päätöksentekijä
Yleinen tuki	Oppimisen ohjaaminen	LO/LV/AO/ESO/ERO/OPO	Koulunkäynnin ohjaajat	
	Tuen tarpeen havaitseminen	LO/AO	LV, ESO, ERO, Huoltajat	
	Tukimuodot yleisessä tuessa, esimerkiksi - tukiopetus - eriyttäminen - yhteistyön tehostaminen - ohjaus - opetusryhmien muuntelu - osa-aikainen erityisopetus	LO/AO/EO/ESO/VEO	LV, Oppilas, Huoltaja	tukitoimien kirjaaminen Wilman tukivälilehdelle
	Ovatko tukitoimet riittäviä?	LO/AO/ERO/ESO/VEO		Kyllä→jatketaan yleistä tukea Ei→laaditaan pedagoginen arvio
	Laaditaan pedagoginen arvio	LO/AO/ESO	LV, ERO, VEO	Pedagoginen arvio
Tehostettu tuki	Siirretään tehostettuun tukeen	Moniammatillinen oppilashuolto		Tehostetun tuen päätös/rehtori
	Laaditaan oppimissuunnitelma	LO/AO/ESO	LV, ERO, VEO, Oppilas, Huoltaja, Oppilaan kuntoutuksesta vastaavat henkilöt	Oppimissuunnitelma, laaditaan 1 kk kuluessa tehostetun tuen päätöksestä
	Tukitoimet ja niiden järjestäminen, esim. - eriyttäminen - osa-aikainen erityisopetus - opintojen yksilöllinen ohjaus - yhteistyö kotien kanssa - oppilashuollon rooli vahvistuu	LO/AO/ESO	LV, ERO, VEO, Oppilas, Huoltaja, Oppilaan kuntoutuksesta vastaavat henkilöt	
	Ovatko tukitoimet riittäviä?	LO/AO	LV, EO, VEO, Oppilas, Huoltaja	Kyllä→jatketaan tehostettua tukea Ei→laaditaan pedagoginen selvitys, siirretään erityiseen tukeen Tehostettua tukea ei tarvita →laaditaan pedagoginen arvio, siirretään yleiseen tukeen
	Laaditaan pedagoginen selvitys	LO/AO/ESO/ERO/VEO	LV, Oppilas, Huoltaja, Oppilaan kuntoutuksesta vastaavat henkilöt	Pedagoginen selvitys

Erityinen tuki	Siirretään erityiseen tukeen	Moniammatillinen oppilashuolto		Erityisen tuen päätös: opetus- ja varhaiskasvatuspäällikkö, kirjaus Primukseen
	Laaditaan HOJKS	LO/AO/ESO/ERO/VEO	LV, Oppilas, Huoltaja, Kuntoutushenkilöstö	HOJKS
	Tukitoimet ja niiden järjestäminen - kaikki perusopetuslain mukaiset tukitoimet - tarvittaessa oppiaineiden oppimäärän yksilöllistäminen	LO/AO/ERO/VEO	LV, Tarvittaessa muut opettajat, Oppilas, Huoltaja, Oppilaan kuntoutuksesta vastaavat henkilöt	
	Seuranta/Arviointi - tarkistetaan 2. ja 6. lk. lopussa	LO/AO/ERO/VEO	Oppilas, Huoltaja, Oppilaan kuntoutuksesta vastaavat henkilöt	HOJKS:n tarkistaminen
	Tarvitaanko edelleen erityistä tukea?	LO/AO/ERO/VEO	Oppilas, Huoltaja	Kyllä→oppilas jatkaa erityisessä tuessa Ei→laaditaan pedagoginen selvitys, oppilas siirretään tehostettuun tukeen
	HOJKS tarkistetaan 2. ja 6. lk. aikana maaliskuun loppuun mennessä	LO, ERO	Oppilas, Huoltaja	Pedagoginen selvitys

LIITE 5 KIUSAAMISEN JA VÄKIVALLAN VASTAINEN KUNTAKOHTAINEN SUUNNITELMA

lin kunnan kiusaamista ehkäisevä malli

Jokaisessa lin kunnan koulussa ja varhaiskasvatuksen yksikössä tulee olla jokin suunnitelmallinen toimintamalli kiusaamisen vastaisen ilmapiirin luomiseen ja kiusaamistapauksien selvittämiseen. lin kunnan koulujen ja varhaiskasvatuksen kiusaamista ennaltaehkäisevä malli (tämä asiakirja) ei määrää, mitä mallia koulujen ja päiväkotien on käytettävä. KiVa-ohjelma ja Askeleittain-ohjelma ovat yleisimmin käytetyt mallit. Tästä syystä ne ovat esimerkkeinä tässä asiakirjassa. Muita malleja ovat esimerkiksi Verso, NVC, Friends ja Lions Quest. Henkilökunnan tulee olla koulutettu käytössä olevan mallin käyttämiseen ja koulutuksen on oltava säännöllistä ja jatkuvaa. Koulun tai päiväkodin tulee säännöllisesti tiedottaa ja perehdyttää huoltajia käytössä olevan mallin periaatteista ja käytänteistä.

Aina eivät koulun tai päiväkodin toimet syystä tai toisesta riitä kiusaamisen lopettamiseen. Jos kiusaaminen jatkuu koulun tai päiväkodin omien toimien jälkeen, on tilanteessa edettävä tämän mallin ohjeiden mukaan. Mallin periaate linkittyy oppilashuoltolakiin ja sosiaalihuoltolakiin. Kiusaamisen osapuolille järjestetään kullekin oma moniammatillinen asiantuntijaryhmä, joka määrittää tarvittavat tuen muodot ja toimenpiteet. Tämä ryhmä pyritään perustamaan yhteistyössä huoltajien kanssa, heidän suostumuksellaan. Mikäli suostumusta ei saada, edetään lastensuojelulain edellyttämien toimenpiteiden mukaisesti.

Kiusaamista ehkäisevän ilmapiirin luominen

Kiusaaminen on ryhmäilmiö ja siihen liittyy valtasuhteiden epätasapaino. Jotta kiusaamista voidaan ennaltaehkäistä, on laajennettava ajattelua siten, että väkivallaksi ymmärretään kaikki sellainen väärinkohtelu, väheksyntä, alistaminen ja vallan väärinkäyttö, jotka rajoittavat yksilön oikeutta tulla hyväksytyksi joukkoon omana itsenään. Väheksyntä voi ilmetä kouluarjessa kiusaamisena, kuten esimerkiksi väheksyvänä vertailuna, nimittelynä, selän takana pahan

puhumisena, ilkeinä ilmeinä ja eleinä tai vaikkapa tönimisenä. Alistaminen voi ilmetä esimerkiksi määräilyinä, vaimentamisena tai fyysisen väkivallan uhkauksena. Olennaista kiusaamisen ehkäisemisessä on tunteiden, vallankäytön ja moraalien yhteyksien tunnistaminen ja käsittely vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa sekä välittävän vastuun toisista ottaminen ja osoittaminen. Tavoitteena tulisi olla sellaisen yhteisen moraalisen perustan rakentaminen kouluun, joka vahvistaa jokaisen jäsenen kelpoisuutta yhteisöön tasavertaisina. Tietoisuutta ja ymmärrystä tunteista, vallankäytöstä ja moraalista kouluarjessa voidaan lisätä kasvatuksellisin menetelmin.

Kiusaamisen vastaisen ilmapiirin luominen kouluun tai päiväkotiin ei tapahdu itsestään. Erilaiset toimintamallit antavat työkaluja ilmapiirin luomiseen ja niihin tulee käyttää aikaa. Aiemmin mainittujen toimintamallien lisäksi kiusaamisen vastaista ilmapiiriä edistävät kummi- ja tukioppilastoiminta. Myös yhteistyö eri toimijoiden kanssa (nuorisotyö, seurakunta, jne.) auttavat tässä. Kodit ovat ilmapiirin luomisessa oleellisin yhteistyötaho.

Yleiset toimenpiteet

Yleisten toimenpiteiden tavoitteena on lisätä kaikkien koulun oppilaiden tietoisuutta ja ymmärrystä kiusaamisesta. Lisäksi pyritään herättämään välittävää vastuuta toisista oppilaista sekä tarjoamaan turvallisia keinoja tukea ja auttaa oppilasta kiusaamistilanteissa.

Keskeinen osa Kiva koulu -ohjelman yleisiä toimenpiteitä ovat Kiva-oppitunnit. Ala- ja yläkoululaisille on suunniteltu ikäkausiansa sopivat tavat käsitellä kiusaamista ja ryhmän toimintaa. Oppitunteihin liittyy tietokonepeli, jota voi pelata verkon kautta niin koulussa kuin kotonakin. Oppitunteja on suunniteltu kymmenen 1-luokkalaisille ja kymmenen 4-luokkalaisille. Yläkoululaisille on tarkasti rajattujen oppituntien sijaan tehty 4 teemaa, joita koulu voi toteuttaa joko oppituntien sarjana tai teemapäivinä. Yläkoululaisille on verkossa oppimisympäristö, jossa on monenlaista kiusaamiseen liittyvää työskentelyä.

Yleisiin toimenpiteisiin kuuluvat lisäksi Kiva koulu -ohjelman symbolit, eli julisteet ja välituntivalvojen liivit. Vuosittain on myös valtakunnallisia tapahtumia, joihin osallistumalla kiusaamisen vastaista henkeä saadaan rakennettua ja ylläpidettyä.

Varhaiskasvatuksessa käytössä oleva Askeleittain toimintamalli

Kiva-koulu ohjelmaa ei ole tehty varhaiskasvatusta silmällä pitäen. Varhaiskasvatuksessa kiusaamisen vastaisen ilmapiirin luomiseen ja kiusaamistilanteiden selvittämiseen voidaan käyttää esimerkiksi Askeleittain-ohjelmaa ja ALLiES-ohjelmaa.

Askeleittain-ohjelmassa korostetaan tunteiden ymmärtämistä ja käsittelemistä, sekä tunteiden osoittamista sosiaalisesti hyväksyttävällä tavoin, sosiaalisten tilanteiden oikeanlaista tulkitsemista ja toisten huomioon ottamista rakentavalla tavoin, myös prososiaalisen käyttäytymisen opettelemista harjoittelemalla. Askeleittain perustuu empatia-sanan laajalle määritelmälle

Omien ja muiden tunteiden tunnistaminen.

- Kyky tarkastella tilanteita toisen näkökulmista (esim. ymmärrys siitä, että ihmiset voivat suhtautua samaan tilanteeseen eri tavalla).
- Kyky ymmärtää toisen tunteita.
- Tunteiden ja näkökulmien viestittäminen muille.

Askeleittain-ohjelman sisältöalueet

- Empatiataidot: kuinka tunnistan ja ymmärrän omia ja muiden tunteita.

- Tunteiden säätely: voimakkaiden tunteiden käsittelyä - tavoitteena ehkäistä aggressiivista käyttäytymistä.
- Itsehillintä ja ongelmanratkaisutaidot: pysähdyn, pohdin ja valitsen parhaan ratkaisun ongelman määrittelyn jälkeen eri vaihtoehdoista.

Kohdennetut toimenpiteet

Kohdennetut toimenpiteet otetaan käyttöön kiusaamistapauksen tultua ilmi ja ne kohdistetaan kiusaamiseen osallistuneisiin ja kiusattuihin lapsiin tai nuoriin. Tavoitteena saada kiusaaminen loppumaan. Kohdennetuilla toimenpiteillä tarkoitetaan aikuisen puuttumista esiin tulleeseen kiusaamiseen.

Iin kuntien kouluissa on käytössä Kiva-koulun toimintamalli. Koulu tai päiväkoti voi kiusaamiseen puuttumisen mallinsa rinnalla käyttää muitakin tarpeellisia toimenpiteitä ja resursseja kiusaamisen lopettamiseksi. Näitä ovat esimerkiksi kuraattorin ja psykologin palvelut, palaverit huoltajien kanssa ja selkeissä väkivaltatapauksissa koulupoliisin palvelut.

Kiva-tiimin jäsenet selvittävät esiin tulevia kiusaamistapauksia yhdessä luokanopettajan/luokanvalvojan kanssa. Työnjako toimii siten, että Kiva-tiimi käy yksilö- ja pienryhmäkeskusteluja kiusaamiseen osallistuneiden ja kiusatuksi joutuneen kanssa. Luokanopettaja/luokanvalvoja tapaa muutaman kiusatun oppilaan luokkakaverin ja haastaa heidät miettimään, miten voisivat yhdessä toimia, jotta kiusaamistapauksia ei enää syntyisi.

Kouluissa pyritään käyttämään yhteisen huolen menetelmää, jossa pyritään herättämään huoli kiusaamistilanteen johdosta sekä pohditaan yhdessä, miten jatkossa voitaisiin toimia, jotta vastaavia kiusaamistapauksia ei enää syntyisi.

Onko kysymys jatkuvasta kiusaamisesta? – lomake 1 (seulonta, kiusaamisepäilystä tiedon saanut aikuinen täyttää)

Kirjataan ylös milloin tapahtunut, kuinka kauan kestänyt, millaista kiusaaminen ollut, ketä on kiusattu ja ketkä kiusaamiseen ovat osallistuneet. Jos on kyse jatkuvasta kiusaamisesta, tapaus ohjataan Kiva-tiimille.

Lomake 2 (keskustelu kiusatun kanssa)

Jokaista tapausta selvittää 1-2 Kiva tiimin jäsentä. Ensin keskustellaan kiusatun oppilaan kanssa. Kuullaan hänen kuvaus tapahtumista: ketkä ovat olleet mukana ja millaista kiusaaminen on ollut. Sovitaan seuraava tapaaminen esim. 1-2 viikon päähän.

Lomake 3 (yksilökeskustelut kiusaamiseen osallistuneiden kanssa)

Kiusaamisesta epäillyt oppilaat kutsutaan erilliseen yksilökeskusteluun saman päivän ja mikäli mahdollista saman oppitunnin aikana, jotta heillä ei ole mahdollisuutta sopia keskenään, miten he asiasta puhuvat. Keskeinen ajatus on se, että tavoitteena ei ole rangaista tai syyttää ketään. Lähtökohtana on aikuisten ja kiusaamiseen osallistuneen oppilaan yhteinen huoli kiusatun tilanteesta ja sitä kautta auttaa häntä.

Lomake 4 (yhteiskeskustelu kiusaamiseen osallistuneiden oppilaiden kanssa)

Heti yksilökeskustelujen jälkeen tavataan kiusaamiseen osallistuneet oppilaat yhdessä ryhmänä. Tämän tapaamisen tavoitteena on vahvistaa yhdessä ne päätökset, joista yksittäiset oppilaat ovat jo yksitellen aikuisen kanssa sopineet. Tapaamisessa yhteinen huoli todetaan yhdessä ja käydään läpi se, mitä tilanteelle yhdessä aiotaan tehdä. Samalla sovitaan, milloin tavataan uudestaan, esim. 1-2 viikon kuluttua.

(Tämän jälkeen luokanopettaja/luokanvalvoja järjestää tilanteen, jossa hän juttelee muutaman valitsemansa oppilaan kanssa siitä, miten he voisivat yhdessä vaikuttaa tilanteeseen, jotta kiusaaminen ei enää jatkuisi.)

Lomake 5 (seurantakeskustelu kiusatun oppilaan kanssa)

Lomake 6 (yhteinen seurantakeskustelu)

Seurantakeskustelut järjestetään sovittuna ajankohtana. Ensin tavataan kiusattu oppilas, jolloin varmistutaan siitä, että tilanne on muuttunut paremmaksi. Jos aiemmin on tullut esille asioita, joiden suhteen kiusatun itsensä tulisi muuttaa käyttäytymistään, ne otetaan tässä keskustelussa esille. Miten hän itse voisi edesauttaa tilannettaan toimimalla toisin?

Tämän jälkeen tavataan kiusaamiseen osallistuneet oppilaat yhdessä ja tarkistetaan, ovatko tehdyt sopimukset pitäneet. Mikäli näin on tapahtunut, annetaan siitä kiitosta. Jos kiusattu oppilas haluaa olla paikalla tässä tapaamisessa, se on mahdollista. Tässä vaiheessa kiusaamisen pitäisi olla jo loppunut. Mikäli näin on tapahtunut, tämä todetaan yhteisesti ja sovitaan, ettei kiusaamista tapahdu enää jatkossakaan.

Jos koulun tai päiväkodin omat toimenpiteet eivät riitä

Jos koulun tai päiväkodin toimenpiteet on käyty läpi, eikä kiusaamista ole saatu loppumaan, siirtyy tapaus oppilashuollon toimenpiteiden piiriin. Sekä kiusatulle, että kiusaajalle perustetaan oma monialainen asiantuntijaryhmä oppilashuollon lain periaatteiden mukaan. Tässä vaiheessa viimeistään otetaan yhteyttä myös sosiaalihuollon palveluohjaajaan.

Ennen yhteydenottoa pyydetään vanhemmilta suostumus yhteydenottoon. Mikäli suostumusta ei saada, otetaan silti yhteys palveluohjaajaan ja kerrotaan tilanne. Tarkemmin prosessi selviää liitteenä olevasta kaaviosta.

Mikäli kiusaamistapauksessa on osapuolena lin kuntaan sijoitettu lapsi, täytyy sijoittavan kunnan sosiaalitoimi ottaa mukaan prosessiin. Tähän yhteydenottoon ei tarvita huoltajan lupaa.

Sijoitetun lapsen koulunkäyntiä suunniteltaessa on selvitettävä, onko hänellä oppimisessaan tai käyttäytymisessään piirteitä, jotka vaativat koulussa erityisen tuen järjestämistä. Selvitystyö tehdään yhteistyössä sijoittavan kunnan sosiaalihuollon ja opetustoimen kanssa. Jos sijoitetun lapsen koulunkäynti ei jostain syystä onnistu sijoituskunnassa, on otettava yhteyttä sijoittajakuntaan, jonka tehtävä on selvittää, vastaako sijaishuoltopaikka lapsen tarpeita esim. siitä syystä, että koulunkäynti ei sijoituskunnassa onnistu.

Hyödyllisiä linkkejä

Askeleittain: <http://www.hogrefe.fi/testit/askeleittain/AskeleittainEtusivu.html>

FRIENDS: <http://www.asemanlapset.fi/fi/toimintamuotomme/friends>

Kiva koulu: www.kivakoulu.fi

Lions Quest: http://www.lions.fi/toiminta/lions_quest_-_elamisentaitoja/

http://www.lions.fi/data/liitteet/lq-kohderyhma_fi%281%29.pdf

Väkivallaton vuorovaikutus (NVC): <http://www.savannaconnexions.fi/nvc-18.5.2015>

www.vanhempienakatemia.fi/file.php?3937

VERSO <http://www.ssf-ffm.com/vertaissovittelu/>

ALLiES-eGUIDE http://wwwedu.oulu.fi/Apropos/allies/ALLiES_eGUIDE_FI.htm

Kummioppilastoiminta <http://www.mll.fi/kasvattajille/kummioppilastoiminta/>

Tukioppilastoiminta <http://www.mll.fi/kasvattajille/tukioppilastoiminta/>

Kiusaamisesta ilmiönä

http://www.vanhempainliitto.fi/ajankohtaista/blogivieraat/57/kiusaamiseen_puuttuminen_ei_riita

inops

LIITE 6 TUNTIJAKO 1.8.2020 ALKAEN

Aineet	1	2	Min.	3	4	5	6	Min.	7	8	9	Min.	Yht. li	Yht. asetus
Äidinkieli ja kirjallisuus	7	7	14	5	5	4	4	18	3	3	4	10	42	42
A1-kieli	1	1	2	2	3	2	2	9	2	2	3	7	18	18
B1-kieli							2	2	1,5	1,5	1	4	6	6
Matematiikka	3	3	6	4	4	4	3	15	3	4	4	11	32	32
Ympäristöoppi	2	2	4	2	3	3	2	10						
Biologia ja maantieto									2	2	3	7		
Fysiikka ja kemia									2	2	3	7		
Terveystieto									1	1	1	3		
Ympäristö- ja luonnontietoaineet yht.													31	31
Uskonto / Elämäkatsomustieto	1	1	2	2	1	1	1	5	1	1	1	3	19	10
Historia						1	2	3	2	2				
Yhteiskuntaoppi						1	1	2			3	7	12	12
Musiikki	1	1	2	1	1	1	1	4	1	1		2	8	8
Kuvataide	1	1	2	2	1	1	1	5	1	1		2	9	9
Käsityö	2	2	4	2	/ 1	/ 1	/ 1	8	3 / 1			3	15	11
Liikunta	2	2	4	2	3	3	2	10	3	2	2	7	21	20
Kotitalous									3			3	3	3
Taito- ja taideaineiden valinnaiset						1	1	2					6 / 5 sid.	
Taito- ja taideaineet yhteensä												4		11
Oppilaanohjaus									0,5	0,5	1	2	2	2
Valinnaiset aineet					1	1	1	3		6	4	10	13	9
Vapaaehtoinen A2-kieli														12
Vapaaehtoinen B2-kieli														4
VIKKOTUNTIMÄÄRÄ IISSÄ YHT.	20	20	40	22	24	25	25	96	29	29	30	88	224	224
Vähimmäistuntimäärä yht. / uusi asetus	20	20	40	22	24	25	25	96	29	29	30	88	224	224

Taito-taideaineiden tunteja on sidottu käsitöihin ja liikuntaan
Valinnaisainetunneiksi (punaiset merkinnät).

LIITE 7 VALINNAISAIKINEET

Valinnaisaineet lin alakouluissa

Neljännellä vuosiluokalla valinnaisainetta opetetaan yksi vuosiviikkotunti. Viidennellä kaksi ja kuudennella opetusta on kaksi vuosiviikkotuntia. Kukin koulu päättää, miten se valinnaisaineita oppilailleen tarjoaa. Oppilasarvioinnissa toteutetaan jatkuvan palautteen ja itsearvioinnin menetelmiä. Lukuvuositolentukseen oppilas saa suoritusmerkinnän lukuvuoden aikana suorituksesta valinnaisaineesta. Jos valinnaisaineen laajuus on kaksi vuosiviikkotuntia, se arvioidaan numeerisesti vuosiluokilla 5 ja 6.

Liikunnan syventävä kurssi

Tavoitteet:

- Liikunnan tarkoitus on tuottaa iloa, virkistystä ja hyvinvointia.
- Myönteisen minäkuvan kehittäminen.
- Motoristen perustaitojen vahvistaminen ja monipuolistaminen.
- Liikunnallisten valmiuksien kehittäminen ja taitojen syventäminen.
- Liikunnan merkityksen ymmärtäminen osana terveellistä elämäntapaa.

Sisällöt:

Oppilaat osallistuvat toiminnan suunnitteluun valiten sisältöjä ja liikuntamuotoja yhdessä ryhmän ja opettajan kanssa. Liikunnassa hyödynnetään eri liikuntaympäristöjä. Liikunnassa tutustutaan mahdollisuuksien mukaan uusiin ja erilaisiin liikuntamuotoihin.

Arviointi:

- Jatkuva arviointi ja oppilaan itsearviointi
- Suoritusmerkintä

Ympäristöopin ja liikunnan soveltava kurssi

Tavoitteet:

- Terveys- ja tunnetaitojen sekä mielen hyvinvoinnin edistäminen.
- Luontotietojen ja -taitojen lisääminen.
- Ympäristön monimuotoisuuden sekä vuodenaikojen vaihtelun havainnointi ja seuranta.
- Ympäristöherkkyyden ja ympäristötietoisuuden edistäminen, esimerkiksi retkeillen ja mahdollisuuksien mukaan tutustuen eri vierailukohteisiin.
- Liikunnan tarkoitus on tuottaa iloa, virkistystä ja hyvinvointia.
- Liikunnan merkityksen ymmärtäminen osana terveellistä elämäntapaa.

Sisällöt:

Sisällöt ja tavoitteet valitaan niin, että ne ovat kokemuksellisia ja elämyksellisiä. Oppilaat ovat mukana kurssin sisältöjen suunnittelussa. Oppimisympäristöt valitaan monipuolisesti.

Arviointi:

- Jatkuva arviointi ja oppilaan itsearviointi
- Suoritusmerkintä

Käsityön kurssi

Tavoitteet:

- Pitkäjänteinen ja innovatiivinen työskentelyprosessi, joka tuottaa itsetuntoa vahvistavia ja mielihyvää tuottavia kokemuksia.
- Kädentaitojen syventäminen ja kokonaisen käsityöprosessin hallintaan ohjaaminen
- Tarvittavien tietojen ja taitojen kartuttaminen
- Mielen hyvinvoinnin edistäminen
- Monipuolisesti käsityön eri osa-alusiin tutustuminen

Sisällöt:

Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toiminta on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa. Valinnaisessa käsityössä kokeillaan ja syvennetään käsityön aihepiirejä, jotka suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa. Valinnaisessa käsityössä voidaan toteuttaa monialaisia oppimiskokonaisuuksia tai projekteja syventyksen johonkin aihepiiriin tai työskentelytapaan hyödyntäen koululla olevaa osaamista sekä oppimisympäristöjä.

Arviointi:

- Jatkuva arviointi ja oppilaan itsearviointi
- Suoritusmerkintä

Kuvataiteen syventävä kurssi

Tavoitteet:

- Osaamisen syventäminen ja laajentaminen kuvataiteessa.
- Uusien taitojen ja tekniikkakokeilujen kartuttaminen
- Laajentaa taiteen ja kulttuurin tuntemusta, kasvattaa taideyleisöä ja luoda henkilökohtainen suhde taiteeseen tekemisen kautta
- Tutustua kuvallisen median lajeihin ja vaikutuksiin
- oppimisen ilon, onnistumisen ja nautinnon kokeminen

Sisällöt

Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan valinnaisen kuvataiteen opetukselle. Sisällöissä huomioidaan oppilaan omia ja ympäristön kuvakulttuureja, taiteen maailmaa sekä koulun omia painotuksia.

Arviointi:

- Jatkuva arviointi ja oppilaan itsearviointi
- Suoritusmerkintä

Musiikin syventävä kurssi

Tavoitteet:

- Musiikillisen osaamisen laajentaminen ja syventäminen
- musisoimisen taitojen ja esiintymisen rohkeuden harjoittelu
- yhteistyökyvyn sekä yhdessä soittamisen taitojen kehittäminen
- kokemusten kartoittaminen erilaisissa esiintymistilanteissa
- erilaisiin musiikkinlajeihin tutustuminen

Sisällöt

Oppilaita kuullaan työskentelyn ja sisältöjen suunnittelussa ohjaten monipuolisten työtapojen käyttöön. Valinnaisen musiikin kurssi voidaan toteuttaa myös projektioppimisen näkökulmasta yhtä oppimiskokonaisuutta syventämällä tai jotakin aihepiiriä tai työskentelytapaa painottamalla.

Arviointi:

- Jatkuva arviointi ja oppilaan itsearviointi
- Suoritusmerkintä

Kurkistus kulttuuriin, katsaus kieliin

Tavoitteet:

- Kiinnostuksen herättäminen Euroopan kieliin ja kulttuureihin
- erilaisen kulttuurin ymmärtäminen ja arvostaminen
- Eri tilanteissa ja kulttuureissa kohtelias käyttäytyminen
- kielten perussanaston ja keskeisten fraasien oppiminen
- Yhdessä toimimisen taitojen vahvistaminen
- oppimisen ilon, onnistumisen ja nautinnon kokeminen

Sisällöt:

Oppilaita kuullaan työskentelyn ja sisältöjen suunnittelussa ohjaten monipuolisten työtapojen käyttöön. Kurssilla tutustutaan esimerkiksi Saksan ja Ranskan maantietoon, kulttuuriin, ruoka- ja tapakulttuuriin sekä kielen perusteisiin.

Arviointi:

- Jatkuva arviointi ja oppilaan itsearviointi
- Suoritusmerkintä

Ympäristöopin syventävä kurssi

Tavoitteet:

- Tutkimustaitojen syventäminen ja kehittäminen sekä pienimuotoisten tutkimuksien tekeminen
- Erilaisten luonnontieteellisten ilmiöiden mallintaminen
- Luontotietojen ja -taitojen lisääminen
- Ympäristöherkkyyden ja kestävän elämäntavan omaksuminen
- Oppimisen ilon ja onnistumisen kokeminen

Sisällöt:

Oppilaita kuullaan työskentelyn ja sisältöjen suunnittelussa ohjaten monipuolisten työtapojen käyttöön. Kurssilla painotetaan ja kehitetään tutkimustaitoja sekä mallinnetaan ja hyödynnetään teknologian mahdollisuuksia. Kurssilla harjoitellaan kestävän kehityksen ja kestävän elämäntavan toimia lähiympäristössä ja koulussa.

Arviointi:

- Jatkuva arviointi ja oppilaan itsearviointi
- Suoritusmerkintä

Matematiikan syventävä kurssi

Tavoitteet:

- Kiinnostuksen herättäminen matematiikkaa kohtaan
- Matemaattisten tietojen ja taitojen kartuttaminen
- Yhdessä toimimisen taitojen vahvistaminen
- Oppimisen ilon ja onnistumisen kokeminen

Sisällöt:

Oppilaita kuullaan työskentelyn ja sisältöjen suunnittelussa ohjaten monipuolisten työtapojen käyttöön. Matematiikan syventävällä kurssilla tutustutaan esimerkiksi pulmatehtäviin, matemaattisiin peleihin ja salakirjoitusmenetelmiin. Lisäksi perehdytään muun muassa ongelmanratkaisuun.

Arviointi:

- Jatkuva arviointi ja oppilaan itsearviointi
- Suoritusmerkintä

Äidinkielen ja kirjallisuuden syventävä kurssi

Tavoitteet:

- Äidinkielen tietojen ja taitojen monipuolistaminen ja syventäminen
- Tavoitteena ovat ilo, leikillisuus ja luovuus äidinkielen oppimisessa
- Yhdessä toimimisen taitojen vahvistaminen

Sisältö:

Oppilaat pääsevät valitsemaan itseään kiinnostavia aiheita, kuten mediaa, elokuvaa, animaatioita, sanataidetta ja/tai kirjallisuutta. Kurssilla voidaan keskittyä yhteen tai useampaan aiheeseen oppilaiden ja opettajan toiveiden mukaisesti. Työskentelyssä suositetaan toiminnallisia työtapoja.

Arviointi:

- Jatkuva arviointi ja oppilaan itsearviointi
- Suoritusmerkintä

Ilmaisutaidon ja musiikin kurssi

Tavoitteet:

- Esintymistaitojen, itsetuntemuksen ja itseilmaisutaitojen parantaminen
- Vuorovaikutustaitojen sekä ryhmässä toimimisen taitojen kehittäminen
- Erilaisten ilmaisukeinojen käyttäminen, esimerkiksi musiikin avulla
- Oppimisen ilon ja onnistumisen kokeminen

Sisällöt:

Oppilaita kuullaan työskentelyn ja sisältöjen suunnittelussa ohjaten monipuolisten työtapojen käyttöön. Kurssi voidaan toteuttaa myös projektioppimisen näkökulmasta yhtä oppimiskokonaisuutta syventämällä tai jotakin aihepiiriä tai työskentelytapaa painottamalla.

Arviointi:

- Jatkuva arviointi ja oppilaan itsearviointi

- Suoritusmerkintä

Pientä purtavaa –kurssi

Tavoitteet:

- Terveellisten välipalojen valmistaminen
- Turvallisien ja siistien keittiörutiinien omaksuminen
- Ruoanlaittoon innostaminen
- Yhdessä toimimisen taitojen parantaminen
- Oppimisen ilon, onnistumisen ja nautinnon kokeminen

Sisällöt:

Kurssin aikana valmistetaan erilaisia terveellisiä välipaloja, iltapalasyötävää ja pientä vierastarjottavaa. Lisäksi perehdytään mittoihin, uunin käyttöön ja toistuviin keittiörutiineihin (astianpesu, turvallinen työskentely ja kattaminen).

Arviointi:

- Jatkuva arviointi ja oppilaan itsearviointi
- Suoritusmerkintä

Yrittäjyyskurssi

Tavoitteet:

- Ymmärtää työn merkityksen yksilölle, perheelle ja yhteiskunnalle
- Ymmärtää yritteliään elämänasenteen merkityksen omassa elämässään
- elinkeinoelämää tutustuminen
- tuotteen suunnittelu, valmistaminen, markkinointi ja myynti
- omatoimisuus, päämäärätietoisuus, aloitteellisuus ja luovuus
- viestintä- ja vuorovaikutustaidot sekä yhteistyökyky
- Saa hyviä kokemuksia ja onnistumisen elämyksiä

Sisällöt:

Oppilaita kuullaan työskentelyn ja sisältöjen suunnittelussa ohjaten monipuolisten työtapojen käyttöön. Tekemällä oppiminen, ongelmalähtöinen opiskelutekniikka, projektityöskentely ja projektityön toteuttaminen. Mahdollinen yhteistyö lin yrittäjien kanssa.

Arviointi:

- Jatkuva arviointi ja oppilaan itsearviointi
- Suoritusmerkintä

Tieto- ja viestintäteknologia sekä ohjelmointi

Tavoitteet:

- Tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteiden ymmärtäminen sekä taitojen harjoittaminen
- ohjelmoinnin alkeisiin tutustuminen
- tutkiva ja luova työskentely
- viestintä- ja vuorovaikutustaidot sekä yhteistyökyky
- hyvien kokemusten ja onnistumisen elämyksien saaminen

Sisällöt:

Oppilaita kuullaan työskentelyn ja sisältöjen suunnittelussa ohjaten monipuolisten työtapojen käyttöön. Opettajan vahvuudet huomioidaan sisältöjen suunnittelussa. Tekemällä oppiminen, ongelmalähtöinen opiskelutekniikka, projektityöskentely ja projektityön toteuttaminen.

Arviointi:

- Jatkuva arviointi ja oppilaan itsearviointi
- Suoritusmerkintä

Koulukohtainen valinnaisainekurssi

Opettajan omien vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteiden hyödyntäminen. Opettaja itse suunnittelee kurssille tavoitteet ja sisällön. Kurssi hyväksytetään kunnan opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnassa lukuvuosittain.

Arviointi:

- Jatkuva arviointi ja oppilaan itsearviointi
- Suoritusmerkintä

YLÄKOULU: PITKÄT / 8. JA 9 LK

PITKÄT / 8. ja 9. lk

Taide- ja taitoaineiden pitkät valinnaiset:

KO / Valinnainen kotitalous
KU / Valinnainen kuvataide
KU / Valokuva ja media
KÄS / Tekninen työ
KÄS / Tekstiilityö
LI / Hyvinvointiliikunta
LI / Liikunta
LI / Palloilu
LI / Palloilu- ja melonta
MU / Musiikki

Muut pitkät valinnaiset:

Maa- ja metsätalous, erätaidot
TVT / Tieto- ja viestintätekniikka
Valinnaiset B2- kielet: Saksa / Ranska / Venäjä
Työelämätaidot ja elämäntaito -valinnaisaine Jopo –luokalle
Ilmaisutaito
KIS / Kiinan kieli ja kulttuuri
TES/ Työelämätaidot ja elämäntaito -valinnaisaine Jopo –luokalle

PUOLIPITKÄT / 8.lk

Taide- ja taitoaineiden puolipitkät valinnaiset:

KO / Englannin kielinen kotitalous
KO / Leivonta ja kansainvälinen keittiö
KU / Valinnainen kuvataide
KU / Valokuva ja media
KÄS / Tekninen työ, teknologia
KÄS / Teknisen työn lisäkurssi
KÄS / Muoti ja pukeutuminen (tekstiilityö)
LI / Kunto- ja taitokurssi
MU / Bändikurssi
Verkkosivustojen suunnittelu ja valmistus
Robotiikka
Elokuva

Muut puolipitkät valinnaiset:

AI / Ilmaisutaito

BI / Luonnonvaraoppi

MA / Matemaattinen tietotekniikka

MA / Peliohjelmointi

TVT / Kuvaus, video ja media

Valinnaisaineiden ainekohtaiset sisällöt ja tavoitteet

PITKÄT

KO / Valinnainen kotitalous

Laajuus: Pitkä, 4 vvt, 8.-9. lk

Tavoitteet 8.luokka

Oppilasta ohjataan liittämään asiat ja uudet käsitteet aiemmin opittuun. Oppilas huomaa, kuinka aiemmin opittu tieto ja taito kertautuvat, lisääntyvät ja nivoutuvat yhteen kotitaloudessa ja eri oppiaineissa.

Käytännön toimintataidot

Oppilasta ohjataan suunnittelemaan, arvioimaan ja organisoimaan omaa työtään. Oppilas toimii tavoitteellisesti ohjeiden mukaan yksin tai yhdessä ja saattaa työnsä loppuun. Hän jakaa työt tasapuolisesti, pystyy ylläpitämään järjestystä ja suunnittelemaan ajankäytön tilanteen mukaan. Tavallisimpien raaka-aineiden, työvälineiden ja kodinkoneiden käsittely kehittyy sujuvaksi taloudelliseksi ja turvalliseksi. Ruoanvalmistajan vastuu korostuu, kun valmistetaan ruokaa erityisruokavalioiden ja allergioiden vaatimusten mukaisesti. Oppilas valmistaa arki- ja juhlaileivonnaisia, suomalaista perinneruokaa ja valitsee ravitsemuksellisesti hyviä vaihtoehtoja.

Yhteistyö ja vuorovaikutustaidot

Oppilas oppii antamaan ja vastaanottamaan palautetta, sekä työskentelemään ryhmässä erilaisten ihmisten kanssa.

Tiedonhallintataidot

Oppilas tunnistaa ja selittää omin sanoin arjen ilmiöitä ja asioita, joita ilmenee ruoan valmistuksen ja kodinhoidon tehtävien yhteydessä. Hän tulkitsee oikein kodin- ja vaatehuollon symboleja ja löytää aiheeseen liittyvää ajankohtaista ja luotettavaa tietoa. Oppilas kuvailee omin sanoin suomalaista ruokaperinnettä ja hahmottaa osuutensa toimijana menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden ruokakulttuurin jatkumossa. Hän tutustuu Euroopan maiden ruokakulttuureihin, löytää ja vertailee tietoa eri lähteistä.

Sisällöt 8. luokka

8.luokka pitkä valinnainen kotitalous	
Tavoitteet	Sisällöt
	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
T1-T5, T6-T9, T10-13	Jatketaan syventymistä eri raaka-aineiden käyttämiseen ruoanvalmistuksessa, niiden valintaan, oikeaan käsittelyyn ja säilyttämiseen.

	Valmistetaan kokonaisa ateriakokonaisuuksia ja leivonnaisia, jotka sopivat sekä arkeen että juhlaan. Vahvistetaan oppilaan taitoja suunnitella itsenäisesti täysipainoinen ateria ravitsemussuositusten mukaan. Kerrataan suomalaiseseen ja pienessä määrin eurooppalaiseen ruokakulttuuriin liittyviä asioita ja valmistetaan niihin liittyviä ruokia. Kerrataan erityisruokavalioiden asettamia vaatimuksia ruoanvalmistuksessa ja leivonnassa. Pohditaan terveellisen ruokavalion merkitystä, ravitsemuksellisesti hyviä valintoja ja vertaillaan omia valintoja suhteessa ravitsemussuosituksiin.
	S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
T1-T5, T6-T9, T12-13	Kerrataan ja tehdään kotona pyykinpesuun ja siivoukseen liittyviä asioita, joilla tähdätään arjessa tarvittavien taitojen vahvistamiseen. Kerrataan ruokailuun ja yhdessä olemiseen liittyviä hyviä tapoja
	S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa
T1-T5, T6-T7, T10-T11	Harjoitellaan ostamiseen, rahan käyttöön, taloudellisuuteen ja kestäväan kuluttamiseen liittyviä taitoja. Opetellaan tulkitsemaan pakkausmerkintöjä ja symboleja. Vertaillaan teollisia ruokavalmisteita itse tehtyihin tuotteisiin erilaisista näkökulmista ja harjoitellaan aistinvaraista arviointia.

Tavoitteet 9.luokka

Käytännön toimintataidot

Oppilaan kotitaloustaidot tuottavat iloa sekä hyötyä itselle ja läheisille, koska aiemmin kertyneet tieto ja taito alkavat näkyä käytännön toiminnassa.

Oppilas hallitsee tavallisimmat ruoanvalmistusmenetelmät ja -termit. Työskentelyn aikana hän ylläpitää järjestystä ja tavoitteena on kaunis, hyvä lopputulos. Oppilas kykenee valmistamaan käytettävän ajan puitteissa itsenäisesti ja ryhmässä monipuolisia ja terveellisiä aterioita ohjeiden mukaan. Hän osaa tiedon perusteella tehdä järkeviä muutoksia omiin ruokavalintoihinsa. Oppilaat suunnittelevat itsenäisesti ja ryhmissä useita ateriakokonaisuuksia annetuista raaka-aineista ja näin vahvistavat ruoanvalmistuksen ja suunnittelun taitoja. Työskentely on hygieenistä, ergonomista ja taloudellista. Oppilas valmistaa ruokaa myös kotona ja tekee kotona käytännön kotitehtäviä, koska ymmärtää niiden hyödyn tulevassa itsenäisessä elämässä. Hän hallitsee tavallisimmat arkielämän käsitteet, merkit ja symbolit.

Oppilas harjoittelee oman taloustilanteen arviointia ja talouden suunnittelua, sekä tunnistaa tavallisimmat keinot, joilla kuluttajiin pyritään vaikuttamaan. Oppilas tutustuu tuotteiden elinkaareen ja tuotantotapoihin ja vertailee eri vaihtoehtoja. Oppilas lajittelee, kierrättää ja tekee tiedostaen ekologisia ja eettisesti hyviä valintoja.

Yhteistyö ja vuorovaikutustaidot

Oppilas arvostaa kotitöitä ja perhe-elämää. Hän ymmärtää oman toiminnan ja omien valintojen vaikutuksia eri yhteyksissä ja tilanteissa. Hän kiinnostuu valinnan ja vaikuttamisen mahdollisuuksista sekä tuotteiden alkuperästä, elinkaaresta ja ympäristövaikutuksista. Oppilas tulee toimeen ja pystyy työskentelemään erilaisten ihmisten kanssa vaihtuvissa tilanteissa.

Tiedonhallintataidot

Oppilas osaa etsiä eri tietolähteistä yhteiskunnan kotitalouksille tarjoamia palveluita omassa elämäntilanteessaan. Hän hyödyntää verkkomateriaalia kuluttajana ja tietää toimintamahdollisuuksistaan kansalaisena. Oppilaassa herää uteliaisuus ja sitä kautta osaamista, jota tarvitaan tulevaisuudessa uusien tilanteiden haltuunotossa sekä työelämän muuttuvissa olosuhteissa.

Sisällöt 9. luokka

9. luokka pitkä valinnainen kotitalous	
Tavoitteet	Sisällöt
	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
T1-T5, T6-T9, T10-T13	Valmistetaan perusraaka-aineista oppilaiden suunnittelemaa ateriakokonaisuuksia. Kerrataan elintarvikkeiden, ruoan turvallisuuden ja eettiseen valintaan liittyviä asioita. Perehdytään tarkemmin kodin juhliin, niiden suunnitteluun ja toteutetaan oppilaiden valitsema juhla. Vahvistetaan niitä ruoanvalmistukseen liittyviä taitoja, joita nuori tarvitsee tulevaisuudessa. Pohditaan omien valintojen vaikutuksia omaan ravitsemukseen ja omia ruokavalintoja suhteessa yleisiin suosituksiin.
	S2 Asuminen ja yhdessä eläminen
T1, T3, T5, T6-T9	Kerrataan kodinhoitoon ja asumiseen liittyviä, tulevaisuudessa tarvittavia taitoja. Tähdätään arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä
	S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa
T10-13	Kerrataan kuluttajan vastuuseen ja oikeuksiin liittyviä asioita sekä eettistä kuluttamista. Pohditaan median ja vertaisryhmien vaikutusta omiin kulutusvalintoihin, vastuullista päätöksentekoa ja ajankohtaisen tiedonhankintaa. Pohditaan rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Työskennellään vuorovaikutteisissa ryhmissä, joissa opetellaan toimimista erilaisten ihmisten kanssa. Työn arvostaminen ja työn loppuun saattaminen ovat tärkeänä osana opiskelua. Oppilaita ohjataan ja tuetaan havaitsemaan kokonaisuuksia, syy-seuraussuhteita ja aikakäsitystä. Opetuksessa hyödynnetään luokkayhteisöä, koulu ja -digitaalisia ympäristöjä sekä mahdollisuuksien mukaan ulkopuolisia yhteistyöverkostoja. Taitojen kautta pyritään

ymmärtämään opittavan asian tietopohjaa ja soveltamaan sitä käytäntöön ja tulevaisuudessa omaan elämään.

Valinnaisessa kotitaloudessa pyritään taitojen kautta ymmärtämään opittavan asian tietopohjaa ja soveltamaan sitä käytäntöön ja tulevaisuudessa omaan elämään.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Tarvittaessa oppilaille järjestetään eriyttäviä tehtäviä ja lisäohjausta sekä käytetään joustavia opetusjärjestelyjä. Käytetään yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia joilla vahvistetaan taitoja toimia ohjeiden mukaan.

Oppimiseen voidaan tarvita runsaasti harjoittelua ja kaikkien liikkeiden tai työvaiheiden harjoittelua kädestä pitäen. Oppimisympäristön esteettömyys on tarvittaessa turvattava. Opetuksen tavoitteena on itseohjautuvuuden kasvattaminen työprosessin eri vaiheissa.

Yhteistyö ja vuorovaikutustaitoja vahvistetaan tekemällä luokassa töitä erilaisissa ryhmissä, jolloin luontaisesti keskitytään sosiaalisten tilanteiden ja vuorovaikutuksen harjoitteluun. Samalla vahvistetaan kotitalouteen liittyviä taitoja, joita tarvitaan myöhemmin elämässä.

Arviointi valinnaisessa kotitaloudessa

Osaamista ja taitoja arvioidaan teorian ja käytännön näkökulmista, kuitenkin niin että käytännön osaamista painotetaan enemmän

Arvioinnissa noudatetaan valtakunnallisia päättöarvioinnin kriteerejä.

KU / Valinnainen kuvataide

Laajuus: Pitkä, 4 vvt, 8.-9.lk

Tavoitteet, sisällöt ja arviointi:

Valinnaisen kuvataiteen tavoitteet ja sisällöt valikoituvat yleisen oppimäärän tavoitteiden (T1-T11) ja sisältöjen (S1-S3) mukaisesti, niitä laajentaen ja syventäen. Opetuksessa voidaan pyrkiä kohti kaikkia yleisen oppimäärän tavoitteita tai keskittyä vain osaan tavoitteista (T1-T11). Valinnaisessa kuvataiteessa käytetään monipuolisesti erilaisia kuvataiteen työtapoja, tekniikoita ja materiaaleja.

KU / Valokuva ja media

Laajuus: Pitkä, 4 vvt, 8.-9.lk

Sisällöt 8.lk:

Kurssilla tutustutaan valokuvauksen ja median maailmaan valikoiden sisältöjä oppilaiden kiinnostuksen mukaan, esimerkiksi:

- valokuvauksen perusteet ja kameran ominaisuudet
- digitaalinen kuvankäsittely, editointi, taitto-ohjelmat ja digitaalinen kuvantekeminen
- elokuvailmaisun perusteet, lyhytelokuva, animaatio, mainos ja muut elokuvalliset esitykset
- ajankohtaiset mediailmiöt ja erilaisten mediateosten tuottaminen

Tavoitteet 8.lk:

- Oppilas osaa käyttää valokuvan/elokuvan keinoja sekä tuottaa kuvia digitaalisesti.
- Oppilas ymmärtää ajankohtaisten mediailmiöiden taustoja ja vaikutuskeinoja.

Sisällöt 9.lk:

Syvennetään 8.luokan sisältöjä valokuvauksen ja median maailmaan liittyen valikoiden sisältöjä oppilaiden kiinnostuksen mukaan, esimerkiksi:

- valokuvauksen perusteet ja kameran ominaisuudet
- digitaalinen kuvankäsittely, editointi, taitto-ohjelmat ja digitaalinen kuvantekeminen

- elokuvailmaisun perusteet, lyhytelokuva, animaatio, mainos ja muut elokuvalliset esitykset
- ajankohtaiset mediailmiöt ja erilaisten mediateosten tuottaminen

Tavoitteet 9.lk:

- Oppilas osaa käyttää valokuvan/elokuvan keinoja sekä tuottaa kuvia digitaalisesti.
- Oppilas ymmärtää ajankohtaisten mediailmiöiden taustoja ja vaikutuskeinoja. Oppilaan oppimisen arviointi.

Arviointi:

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltäviin taideoppimisen ulottuvuuksiin.

KÄS / Tekninen työ

Laajuus: Pitkä, 4 vvt, 8.-9.lk

Tavoitteet:

Teknisen työn pitkässä valinnaiskurssissa tavoitteet pohjautuvat valtakunnalliseen uuteen OPS 2016 Käsityön tavoitteisiin vuosiluokilla 7 - 9 (T1 – T8).

8. lk painotetaan tavoitekohtia T1 – T6.

Ohjataan oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan. Oppilas asettaa omia tavoitteita oppimiseen ja työskentelyyn sekä niiden perusteella toteuttamaan kokonainen käsityöprosessi. Oppilas tutustuu erilaisiin materiaaleihin, työvälineisiin ja työtapoihin. Oppilasta ohjataan havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti. Tieto- ja viestintäteknologia mukana suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa.

9. lk painotetaan tavoitekohtia T7 ja T8.

8. luokan tavoitekohtien lisäksi ohjataan oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässä, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä. Taloudellinen ajattelu ja valinnat, jotka edistävät kestävästä elämäntapaa.

Sisällöt:

Teknisen työn valinnaiskurssin sisällöt perustuvat valtakunnalliseen OPS 2016 Käsityön tavoitteisiin liittyviin keskeisiin sisältöalueisiin vuosiluokille 7 – 9 (S1 – S8). Syvennetään 7 luokalla opittuja tietoja ja taitoja.

8. lk painotetaan sisältöalueita S1 – S6. (Innovointi, Muotoilu, Kokeilu, Dokumentointi ja arviointi, Tekeminen ja Työturvallisuus) Tekniseen työhön liittyvien koneiden ja laitteiden turvallisen käytön opettelu ja kertaus.

Työmenetelmien ja koneiden opettelua aluksi yhteisten aihepiirien ja ongelmien avulla.

Erilaisten tuotesuunnittelutehtävien avulla perehdytään muotoiluun ja harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja.

Dokumentoidaan ja arvioidaan omaa tuotosta.

9. lk painotetaan sisältöalueita S4 – S8. (Dokumentointi ja arviointi, Tekeminen, Työturvallisuus, Yrittäjämäinen oppiminen ja Tiedostaminen ja osallistuminen).

8. luokan sisältöihin pohjautuen pyritään kokonaisvaltaiseen käsityöprosessiin. Suunnitteluun pohjautuen valmistetaan tuote, joka dokumentoidaan ja arvioidaan.

Riittävän laaja projekti joka edellyttää pitkäjänteistä työskentelyä.

Oppimisympäristön ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 8. ja 9.

Perustuu vastaaviin valtakunnallisiin OPS 2016 tavoitteisiin vuosiluokalle 7.– 9.

Arviointi:

Arviointi perustuu OPS 2016 Käsityön päättöarvioinnin kriteereihin hyvälle osaamiselle (arvosana 8) oppimäärän päättyessä.

KÄS / Tekstiilityö

Laajuus: Pitkä 4 vvt, 8.-9.lk

Tavoitteet, sisällöt ja arviointi:

Tekstiilityö syventää ja laajentaa kaikille yhteisen käsityön oppimäärän sisältöjä (S1-S8) ja tavoitteita (T1-T8). Käytetään monipuolisesti tekstiilityön työtapoja (esim. ompelu, lankatyöt, kankaanpainanta, kankaankudonta, kirjonta, huovutus, värjäys, erikoistekniikat).

Arvioinnissa käytetään kaikille yhteisen käsityön arviointiperusteita.

LI / Hyvinvointiliikunta

Laajuus: Pitkä, 4vv, 8.-9.lk

Tavoitteet 8.lk:

Hyvinvointiliikunta kurssin tavoitteena on pysyviin liikuntatottumuksiin ja kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin kannustaminen. Kurssilla tutustutaan erilaisiin hyvinvointia ja terveyttä edistäviin liikuntalajeihin, jotta jokainen voisi löytää itsellensä sopivan ja miellyttävän tavan harrastaa liikuntaa. Hyvinvointiliikunta auttaa edistämään oppilaan fyysistä, psyykkistä sekä sosiaalista toimintakykyä.

Sisällöt:

Kurssilla tutustutaan monipuolisesti eri liikuntalajeihin ja kehitetään kuntotekijöiden eri osa-alueita: liikkuvuutta, lihaskuntaa, nopeutta sekä kestävyyskuntoa. Lajeina ovat osallistujien kiinnostuksen mukaan mm. musiikkiliikunnan eri muodot, monipuolinen lihaskuntoharjoittelu ja eri kestävyyslajit sekä kehonhuoltomenetelmät, jooga ja pilates.

Arviointi: 4-10

Mahdolliset oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet:

Kurssilla voidaan tehdä vierailu käynti mm. kuntosalille, uimahalliin, tanssitunneille tms. osallistujien mielenkiinnon mukaan

Tavoitteet 9.lk:

Kurssin tavoitteena on ohjata opiskelijoita itsenäiseen, koko elämän jatkuvaan hyvinvointiliikunnan harrastamiseen ja oman kunnon seuraamiseen. Kurssin aikana opiskelija saa valmiuksia itsenäiseen ja vastuulliseen liikunnan harrastamiseen. Opiskelija pyrkii parantamaan omaa kuntoa sekä oivaltaa jatkuvan liikunnan harrastamisen merkityksen.

Sisällöt:

Kurssilla kokeillaan monipuolisesti eri liikuntalajeja ja kehitetään kuntotekijöiden eri osa-alueita: liikkuvuutta, lihaskuntaa, nopeutta sekä kestävyyskuntoa. Lajeina ovat osallistujien kiinnostuksen mukaan mm. musiikkiliikunnan eri muodot, monipuolinen lihaskuntoharjoittelu ja eri kestävyyslajit sekä kehonhuoltomenetelmät, jooga ja pilates.

Arviointi: 4-10

Mahdolliset oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet:

Kurssilla voidaan tehdä vierailu käynti mm. kuntosalille, uimahalliin, tanssitunneille tms. osallistujien mielenkiinnon mukaan.

LI / Liikunta

Laajuus: Pitkä, 4vvt 8.-9.lk

Tavoitteet:

Liikunnan valinnaisaineen tarkoituksena on syventää jo opittuja liikuntataitoja sekä perehdyttää oppilasta uusiin liikuntalajeihin. Lajien valinnassa huomioidaan oppilaiden omat mielenkiinnon kohteet. Tavoitteet sekä kahdeksannelle että yhdeksännelle luokalle:

- Oppilas harjaantuu liikuntataidoissaan ja kehittää fyysistä kuntoa.
- Oppilas tutustuu uusiin liikuntalajeihin.
- Oppilas osaa toimia tuomarina ymmärtäen pelin keskeiset säännöt ja reilun pelin periaatteet.
- Oppilas ymmärtää liikunnan merkityksen osana terveellistä elämäntapaa.
- Oppilaan myönteinen minäkuva kehittyy.

Sisällöt:

Lajit vuodenaikojen ja oppilaiden kiinnostuksen mukaan.

Arviointi:

- Arviointi perustuu oppilaan jatkuvaan näyttöön ja osallistumiseen tunneilla.
- Arvioidaan numerolla 4-10.
- Oppilas arvioi myös itse kehittymistään.

Mahdolliset oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet:

Hyödynnetään monipuolisesti lähialueen liikuntapaikkoja ja –maastoja.

Mahdolliset tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet:

Pyritään tukemaan oppilasta jokaisen omasta lähtökohdasta ja osaamisesta käsin. Huomioidaan ja tuetaan oppilaan harrastuneisuutta.

LI / Palloilu

Laajuus: Pitkä, 4vvt, 8.-9.lk

Tavoitteet 8. lk:

Auttaa oppilasta syventämään välineenkäsittely-, tasapaino- ja liikkumistaitojaan eri palloilulajien avulla. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään ja harjoitellaan vastuunottamista.

Sisällöt 8. lk:

Palloilut vuodenaajan ja oppilaiden kiinnostuksen kohteiden mukaan.

Tavoitteet 9. lk:

Auttaa oppilasta edelleen kehittämään välineenkäsittely-, tasapaino- ja liikkumistaitojaan eri palloilulajien avulla. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään ja harjoitellaan vastuunottamista.

Sisällöt 9. lk:

Palloilut vuodenaajan ja oppilaiden kiinnostuksen kohteiden mukaan.

LI / Palloilu- ja melonta

Laajuus: Pitkä, 4 vvt, 8.-9.lk

Tavoitteet 8. lk:

Auttaa oppilasta syventämään välineenkäsittely-, tasapaino- ja liikkumistaitojaan eri palloilulajien avulla. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään ja harjoitellaan vastuunottamista.

Sisällöt 8. lk:

Palloilut vuodenaajan ja oppilaiden kiinnostuksen kohteiden mukaan.

Tavoitteet 9. lk:

Auttaa oppilasta edelleen kehittämään välineenkäsittely-, tasapaino- ja liikkumistaitojaan eri palloilulajien avulla. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään ja harjoitellaan vastuunottamista. Erityisesti melontaretkellä opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi.

Sisällöt 9. lk:

Syksyllä viikonlopun mittainen melontaretki. Palloilut vuodenajan ja oppilaiden kiinnostuksen kohteiden mukaan.

MU / Musiikki

Laajuus: Pitkä, 4 vvt, 8.-9.lk

Tavoitteet:

Valinnaisen musiikin opiskelussa syvennetään ja laajennetaan musiikillisia tietoja ja taitoja. Opiskelu painottuu musiikin tuottamiseen monipuolisesti soittaen, laulaen ja teknologiaa hyödyntäen. Koulun ulkopuolinen musiikin harrastaminen ei ole valinnaisen musiikin opiskelun edellytys vaan tärkeintä on oma innostus kehittää musiikillista osaamista omasta lähtötasosta lähtien.

Keskeisimpänä tavoitteena on herättää jatkuva kiinnostus musiikkiin sekä tarjota valmiudet omaa musiikkiharrastusta kohtaan.

Sisällöt:

Syvennetään erilaisten musiikkityylien tuntemusta ja harjoitellaan monipuolisesti eri musiikkityylien mukaista ohjelmistoa, kuitenkin huomioiden myös oppilaiden kiinnostuksien kohteet. Samalla tutustutaan keskeisiin musiikin teorian perusteisiin sekä musiikin peruselementteihin: rytmi, melodia, harmonia, dynamiikka, sointiväri ja muoto. Bändikoulu, jossa opitaan bändisoittinten (rummut, basso, kitara, koskettimet) perusteet ja hallinta painottuen yhteissoittoon. Oppilailla on myös mahdollisuus syventyä johonkin soittimeen oman kiinnostuksen mukaan.

Lisäksi opitaan käytännössä yleisimmät lyömä- ja koulusoittimet painottuen oppilaan rytmikan kehittämiseen. Äänenkäytön ja laulun harjoituksia: laulusolistina toimiminen, stemmalaulu, yhtyelaulu ja kuorolaulu. Tuetaan ja rohkaistaan oppilasta musiikilliseen itseilmaisuun.

Edellä mainittujen lisäksi sisällöt vuosiluokittain:

8. luokka:

- Tutustutaan länsimaisen taidemusiikin historiaan sekä
- Suomalaisen kevyen musiikin historiaan

9. luokka:

- Tutustutaan kevyen musiikin historiaan (blues, jazz, rock)

Arviointi:

- Arviointi perustuu oppilaan jatkuvaan näyttöön ja osallistumiseen tunneilla.
- Keskeistä arvioinnissa eivät ole jo olemassa olevat musiikilliset taidot, vaan avoimesti monipuolinen ja innostunut asenne musiikkiin sekä uuden oppimiseen.
- Arvioidaan numerolla 4-10.
- Arvioinnissa kiinnitetään huomiota sekä oppimisprosessiin että valmiisiin tuotoksiin.
- Oppilas arvioi myös itse kehittymistään.

Mahdolliset oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet:

Opiskelu painottuu käytännön tekemiseen: Monipuoliseen soittamiseen ja laulamiseen. Kappaleiden opettelua sekä nuottikuvaa, että korvakuuloa käyttäen. Projektiluontoista työskentelyä, esimerkiksi musiikkiesitysten valmistaminen koulun joulun ja kevätjuhliin sekä muihin yhteisiin tapahtumiin kuten bändikonsertit, musiikkiteatterin tekeminen, omien nauhoitusten ja omien sävellysten tekeminen. Mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista musiikkioppilaitoksiin ja musiikkialan ammatteihin.

Mahdolliset tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet:

Tuetaan jokaisen oppilaan kehittymistä hänen omista lähtökohdistaan. Huomioidaan ja pyritään vahvistamaan musiikillista harrastuneisuutta.

Valinnaisaineiden ainekohtaiset sisällöt ja tavoitteet

MUUT PITKÄT VALINNAISET

Maa- ja metsätalous, erätaidot

Laajuus: Pitkä, 4vvt 8.-9.lk

Tavoitteet:

Maa- ja metsätalouden kurssin tavoitteena on herättää oppilaiden kiinnostus Suomen maatalouden tilaan, kehittämiseen, merkitykseen sekä tulevaisuuden näkymiin. Oppilaan tulee myös hallita alaan liittyvää keskeistä sanastoa, lajistoa ja eläinten sekä kasvien hoitoa. Erätaito tutustuttaa oppilaat erätaitoihin. Opetus pyritään järjestämään mahdollisimman käytännön läheiseksi käymällä esim. tilavierailuilla ja opintorekillä sekä käytännön harjoitusten avulla.

Sisällöt 8. lk:

1. kurssi: Maanviljely

Suomi maatalousmaana

- maanviljelyn historiaa, erot maan eri osien välillä, erilaisia maatiloja

Maanviljelyn edellytykset

- maanviljelyn luontaiset edellytykset: ilmasto ja maaperä, päivän pituus voimavarana

Viljelykasvit ja kasvintuhoojat

- yleisimmät viljelykasvit, sadonmenetyksiä aiheuttavat kasvintuhoojat, jalostus, geeniteknologia

Maanviljelijän vuosi

- viljelytoimet ja toimien erilaiset vaihtoehdot vuoden mittaan

- viljelykierto

- viljelijä ympäristön- ja oman terveytensä suojelijana

- viljelijän koneet, rakennukset ja tarvikkeet

- viljelijän paperityöt, tilan laatujärjestelmät

- viljelijä suunnitelmallisena yrittäjänä

Viljelijä ja maailma

- kestävä kehitys

- ruokaturva

- globaali maataloustuotteiden kaupan sääntely

2 kurssi: Kotieläimet ja maataloutta palvelevat organisaatiot

Kotieläimet kautta vuosien

- Kotieläin pidon historiaa Suomessa

- Kotieläintalous Suomessa nyt

Kotieläinryhmittäinen tarkastelu muflonista mehiläiseen

- ravinto ja hoito vuoden mittaan

- jalostus

- rakennukset, koneet

- kytkentä peltojen viljelykierron ja lannoituksen suunnitteluun

Kotieläintilan erityispiirteet

- ympäristökysymykset

- kotieläinten ja isäntäväen hyvinvointi

- kotieläintilan paperityöt, laatujärjestelmät, lomitusjärjestelmä

- jatkojalostus

Maataloutta palvelevat organisaatiot

- maatalouden viranomais- ja neuvontajärjestelmä

- vaikuttaminen ja etujen hankkiminen järjestöjen kautta

- maataloutta palveleva tutkimus ja seuranta

- ajankohtaisen tiedon hankinta

Sisällöt 9. lk:

3. kurssi: Metsätalous

Suomen metsät

- metsä- ja suotyyppit
- metsävarat ja niiden kehitys
- metsien eroja pohjoisesta etelään, idästä länteen

Metsänhoito ja puunjalostus

- metsien käytön historiaa
- metsänhoidon vaiheet ja vaihtoehdot uudistamisesta päätehakkuuseen
- suunnittelun ja neuvonnan merkitys
- koneet

- jatkojalostuksen tuotekohtainen tarkastelu

Metsätalouden merkitys kansantaloudessa

- metsänhoito, puukauppa, jalostus, suunnittelu ja neuvonta työllistävät
- metsätuhot
- metsiensuojelu

- kansainvälistyvä metsätalous

Metsäympäristön suojelu

- metsätalouden ympäristövaikutukset
- lajien suojelu
- metsien moninaiskäyttö ja jokamiehen oikeudet

4.kurssi: Puutarhatalous

Suomalainen puutarhatalous

- puutarhatuotannon merkitys
- intensiivisyys maanviljelyyn verrattuna
- Avomaan puutarhatuotanto ja kasvihuonetuotanto
- ruokaa ja estetiikkaa lantusta hyasinttiin
- lajit ja lajikkeet
- käytännön viljelytoimet ja viljelykierto
- koneet ja rakennukset
- ympäristökysymykset

Kotipuutarha

- hyödyllinen harrastus suunnittelemalla
- kotipuutarhurin vuosi nurmikon, kasvimaan, hedelmäpuiden ja kukkapenkin äärellä
- sadon säilöntä ja varastointikysymykset
- kotipuutarhurin neuvontapalvelut

Erätaidot (8. ja 9.lk)

Oppilas oppii erätaitojen perusteet, kiinnostus eräaiheisiin harrastuksiin herää

- suunnistaminen kartan ja kompassin avulla
- toiminta eksyessä
- tulenteke ja retkikeittimen käyttö
- turvallinen toiminta ja ensiaputaidot
- jokamiehenoikeudet ja velvollisuudet

Luonnossa liikkuminen ja vaeltaminen

- liikkumistavat
- varusteet
- majoittuminen luonnossa
- vapaa-ajan kalastus
- kalastustavat ja paikat
- kalastusvälineet ja niiden valmistaminen
- kalastuslaki

Arviointi:

Numeroarvosana, jossa kriteereinä ovat harrastuneisuus, kiinnostus, yhteistyökyky, työskentelyn aktiivisuus sekä opiskeltujen asioiden hallinta. Oppilaan aktiivisuus ja innostuneisuus vaikuttavat arvosanaan.

TVT / Tieto- ja viestintätekniikka

Laajuus: Pitkä, 4 vvt, 8.-9.lk

Tavoitteet 8.lk:

Opetuksen tarkoituksena on antaa oppilaalle hyvät valmiudet käyttää tieto- ja viestintätekniset valmiudet opiskelun tueksi sekä auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskuva tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksista tietoyhteiskunnassa. Kahdeksannella luokalla tavoitteena on luoda yleiskatsaus tietotekniikkaan ja perehdyttää oppilas koulun laitteiden ja ohjelmistojen käyttöön. Tavoitteena on ohjata oppilas hyödyntämään tieto- ja viestintätekniikkaa tiedon etsimisessä, jäsentämisessä ja tuottamisessa sekä opastaa oppilaita tietoturvaohjeista ja niiden torjumisesta.

Sisällöt:

- Käyttöjärjestelmä
- Tekstinkäsittely
- Kuvankäsittelyn perusteet
- Videoeditoinnin perusteet
- Tietoturva
- Esitysgrafiikka

Arviointi:

Kurssi arvioidaan numeroarvosanalla. Arvosanan 8 oppilas osaa kohtuullisen hyvin kurssisisällöt ja osoittaa osaamisensa arvioitavien tuotosten ja toimintansa avulla.

Tavoitteet 9.lk:

Opetuksen tarkoituksena on syventää oppilaan tieto- ja viestintätekniikan osaamista sekä antaa valmiuksia jatko-opintoja ja työelämää varten. Tavoitteena on ohjata oppilasta soveltamaan ja yhdistelemään tieto- ja viestintätekniikan osaamista sekä auttaa oppilasta ymmärtämään nykyaikaisen tietojärjestelmän toimintaa.

Sisällöt:

- Tietokoneen rakenne
- Taulukkolaskenta ja kaaviot
- Tietoaineistot taulukoissa
- Ohjelmistojen hyödyntäminen tutkimustuloksien esittämisessä

Arviointi: Kurssi arvioidaan numeroarvosanalla. Arvosanan 8 oppilas osaa kohtuullisen hyvin kurssisisällöt ja osoittaa osaamisensa arvioitavien tuotosten ja toimintansa avulla.

KIS/ Kiinan kieli ja kulttuuri

Laajuus: 4 vvt, 8.- 9. lk

Sisältö:

Kieli:

- Numerot
- Itsensä esitleminen
- Mistä pidät tai et pidä
- Suuntaohjeet
- Ruokaan liittyviä sanoja
- Länsimaisen kirjoitusjärjestelmän (pinyin) ja kiinalaisten kirjoitusmerkkien perusteita
- Kiinalainen nimi joka perustuu oppilaan omaan nimeen

Kulttuuri:

- Kiinalainen uusivuosi ja horoskooppi

- Tärkeimmät juhlat ja historialliset paikat/tapahtumat
- Kiinalainen manga eli manhua
- Perinteiset ja tämän hetken suosituimmat laulut ja elokuvat
- Ruokakulttuuri, puikoilla syöminen ja teeseremonia
- Perinteiset pelit ja liikuntalajit (esim. mahjong) ja liikunta (esim. pöytätennis, kungfu)
- Käsitöitä: paperilyhdyt, varjonuket, leijat, kiinalaiset solmut, paperileikkaukset, kalligrafia
- kiinalainen ruokakulttuuri käytännössä

Arviointi:

Numeroarviointi. Oppimista arvioidaan tuntityöskentelyn, kokeiden ja muiden suoritusten pohjalta.

TES/ Työelämätaidot ja elämäntaito -valinnaisaine Jopo- luokalle

Laajuus: Pitkä, 4vvt, 8.-9. lk

Tavoitteet:

Tutustua eri aloihin ja löytää itselle sopiva jatko-opiskelupaikka. Tavoitteena on oppia työnhakutaitoja ja työelämän sääntöjä. Tavoitteena on, että oppilas oppii tunnistamaan ja hyödyntämään vahvuuksiaan, ja että hänen itseluottamus, vastuuntunto, kyky omien asioiden hoitoon, halu oppimiseen sekä sosiaaliset taidot kehittyvät.

Opiskellaan ruuanlaittoa ja oman talouden hallintaa.

Sisältö:

- Minä työntekijänä: kiinnostukset, vahvuudet, arviointi, urasuunnittelu, arjenhallintataidot ja omasta työkunnosta huolehtiminen
- Työelämä: ammatit, koulutus, erilaiset työt, muuttuva työelämä, työelämän tasa-arvo, työelämään liittyvä passikoulutus
- Työelämän pelisäännöt: käyttäytyminen, työsopimus/ lomakkeet, laki nuorista työntekijöistä, nuorten työsuojelu, työntekijän oikeudet/velvollisuudet
- Työnhakutaidot: puhelinkeskustelut, käynti työpaikoilla, sähköposti, työhakemus, cv, työhaastattelu, työ- ja elinkeinopalvelut, kesätyöt.

Opiskellaan tekemään itse monipuolista ja ravitsevaa ruokaa. Siivoaminen, astioitten pesu silitys ja muut arjenhallintataidot.

Opiskellaan erilaisten tärkeiden lomakkeiden täyttämää. mm. veroilmoitus, opintotukihakemus, toimeentulohakemus, vuokrasopimus jne.

Työtavat: Luokkaopetustunnit, yksilö- ja ryhmäohjaus, TOP -jaksot ja työelämätaidot -leirikoulu. Lisäksi vierailut esimerkiksi te -toimistoon, Ohjaamoon ja muihin yrityksiin/palveluihin. Kotitaloustaitojen opiskelu kotitalousluokassa.

Arviointi: Todistuksessa nimellä Työelämätaidot ja elämänhallinta. (2h/vko): erillinen arvosana.

Arvosana koostuu tuntiaktiivisuudesta ja asenteesta, aktiivisuudesta työpaikkojen hankkimisessa, työssäoppimisjaksojen onnistumisista, TOP -arvioinneista sekä kirjallisten tehtävien suorittamisesta.

VALINNAISET B2-KIELET: SAKSA / RANSKA / VENÄJÄ

Laajuus: 4 vvt, 8.-9.lk

Tavoitteet: 8.-9.lk

Kielitaito

Oppilas oppii ymmärtämään arkikielen keskeisintä sanastoa puheessa ja tekstissä sekä kommunikoimaan suullisesti arkipäivän kaikkein tavallisimmissa tilanteissa.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii ymmärtämään kielialueen tapakulttuuria sekä oppii toimimaan kulttuurin mukaisten normien edellyttämällä tavalla tavallisissa arkipäivän tilanteissa. Oppilas oppii tuntemaan kielialueen maantiedettä ja keskeisiä henkilöitä.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii kielitaidon aktiiviseen käyttöön jo vähäiselläkin sanastolla. Oppilasta ohjataan tekemään havaintoja, päättämään ja miettimään sääntöjä sekä hyödyntämään muissa kielissä oppimiaan työtapoja. Oppimiseen oppimista arvioidaan kielitaidon eri osa-alueilla. Oppilas oppii myös itse asettamaan tavoitteita ja ottamaan vastuuta kielitaitonsa kehittämisestä.

Viestintästrategiat

Oppilas oppii keskustelun aloittamista, aktiivista kuuntelemista, toisen keskustelijan huomioonottamista, tarkentavien kysymysten tekemistä, oman mielipiteen ilmausta sekä kohteliasta kielenkäyttöä erilaisissa käytännön tilanteissa.

Arviointi 8-9 lk: numeroarviointi, päättöarvioinnin kriteerit OPS:n perusteissa

Sisällöt:

Saksa

8.lk

Tilanteet ja aihepiirit

Oppilas oppii tervehtimään ja esittäytymään. Oppilas oppii kertomaan itsestään, perheestään, ystävistään, vapaa-ajastaan ja koulustaan.

Rakenteet

- lukusanat 0-100
- persoonapronominit
- verbien preesenstaivutus
- olla-verbit sein ja haben
- epämääräinen ja määräinen artikkeli
- kieltosanat
- päälauseen sanajärjestys
- kysymyssanat
- viikonpäivät
- kellonajat
- apuverbit mm. können, müssen, wollen
- akkusatiivi
- omistuspronomininit

9.lk

Tilanteet ja aihepiirit

Oppilas oppii asioimaan ravintolassa ja vaatekaupassa. Oppilas oppii tiedustelemaan vointia ja kertomaan terveydestään. Kurssilla harjoitellaan myös matkustamiseen ja kaupunkielämään liittyvää sanastoa ja fraaseja.

Rakenteet

- lukusanat 100-
- akkusatiivi
- olla-verbien imperfekti: hatte ja war
- sivulauseen sanajärjestys

- säännöllisten ja epäsäännöllisten verbien perfekti
- haben tai sein perfektin apuverbinä
- man-rakenne
- datiiivi

Ranska

8.lk

Tilanteet ja aihepiirit

Oppilas oppii perusvuorovaikutukseen ja tapakulttuuriin liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen sekä näihin tilanteisiin liittyviä ilmauksia. Oppilas pystyy kertomaan perusasioita itsestä ja perheestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiireihin kuuluvat myös käytännön kielenkäyttötilanteiden harjoittelu kuten matkalippujen ostaminen, tien kysyminen, ostosten tekeminen ja ravintolassa asioiminen.

Rakenteet

- artikkelit ja substantiivin suku
- persoonapronominit ja omistuspronomineja
- -er-päätteiset verbit
- lukusanat 0-100
- genetiivi eli omistusmuoto
- adjektiivin paikka ja taivutus
- kysymyksen muodostaminen
- il y a –rakenne
- epäsäännölliset verbit être, avoir, venir, voir, aller, prendre, manger, boire

9.lk

Tilanteet ja aihepiirit

Oppilas oppii kertomaan vapaa-ajasta, harrastuksista ja ihmissuhteista sekä asioimaan vaatekaupassa. Aihepiireissä käsitellään myös eri maita ja kieliä ja opitaan keskustelemaan televisio-ohjelmista ja nuorten tietokoneen käytöstä. Ajan ilmaiseminen ja säästä keskusteleminen kuuluvat myös kurssin aihealueisiin.

Rakenteet

- refleksiiviverbejä
- omistuspronomineja
- lukusanat 100-
- kolmimuotoiset adjektiivit
- järjestysluvut
- demonstratiivipronomineja
- lähifuturi
- prepositioita
- käänteinen kysymyslause
- avoir besoin de –rakenne, epäsäännölliset verbit devoir, sortir, partir, écrire, lire, vouloir, pouvoir, dire, croire, connaître, mettre, savoir, être en train de –rakenne, venir de –rakenne, vivre, ouvrir

Venäjä

8.lk

Tilanteet ja aihepiirit

Oppilas oppii lukemaan kyrillisillä kirjaimilla kirjoitettua tekstiä, kertomaan perustiedot itsestä, perheestä, ystäväistä, koulupäivästä ja asuinpaikasta, kysymään ja kertomaan kellonaikoja ja tietä, tilaamaan ruokaa kahvilassa.

Rakenteet

- persoonapronominit
- olla-verbi lyhyissä preesens-lauseissa
- omistuspronominin
- prepositionaali
- possessiivipronominit
- verbin I ja II konjugaatio
- pronomini se
- preteriti
- substantiivien suku
- substantiivien monikko
- verbien infiniitin tunnistaminen

9.lk

Tilanteet ja aihepiirit

Oppilas oppii kertomaan aamu-, päivä- ja iltarutiineista, koulusta, harrastuksista ja matkoista, ehdottamaan ja sopimaan tapaamisesta kaverinsa kanssa.

Rakenteet

- akkusatiivi
- adjektiivit
- genetiivi
- prepositionaali
- järjestysluvut (1-8)
- infiniitivi ja preesens
- pronomini
- sanan "yksin" käyttö
- käydä-verbin käyttö
- aspektit alustavasti
- preteriti
- missä ja minne – muotojen erot
- kenen kanssa? (instrumentaali alustavasti)

Valinnaisaineiden ainekohtaiset sisällöt ja tavoitteet

PUOLIPITKÄT / 8.lk

TAIDE- JA TAITOAINEIDEN PUOLIPITKÄT VALINNAISET

KO / Englannin kielinen kotitalous

Laajuus: Puolipitkä, 2 vvt, 8.lk

Tavoitteet

Oppilas tutustuu brittiläiseen ja amerikkalaiseen ruoka- ja tapakulttuuriin monipuolisesti opettajan tuottaman tuetun materiaalin lisäksi teknologiaa monipuolisesti hyödyntämällä. Eri kulttuurien työskentely- ja toimintamallit tulevat tutuksi englanninkielisten ruokaohjeiden kautta, jolloin englannin kieli ja kotitaloustaidot vahvistuvat. Ruokaohjeiden kääntämisen yhteydessä oppilas tutustuu uusiin mittayksiköihin, sekä pohtii ja soveltaa tarkoituksenmukaisia toimintamalleja omaan työskentelyynsä.

Ajattelutapa avartuu sanasta sanaan kääntämisen sijasta kokonaisuuksin ymmärtämiseen. Oppilas laatii omia englannin kielisiä tuotoksia ja pystyy kirjoittamaan englanniksi tavallisimpia

ruokaohjeita. Tutustuminen muihin kulttuureihin ja mahdollisiin vierailijoihin lisäävät suvaitsevaisuutta. Mahdolliset vierailijat, jotka puhuvat muuta kieltä kuin englantia äidinkielenään, rohkaisevat oppilaita käyttämään englannintaitojaan.

Sisällöt

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Ruoat valmistetaan pääosin brittiläisten ja amerikkalaisten tavallisimpien ohjeiden mukaan. Ruoka- ja tapakulttuuritietämys lisääntyy arkisten ruokien, tapojen ja kodin juhlien myötä. Oppilas huomaa eri kulttuurien välisiä eroja ruokaan ja syömiseen liittyvissä valinnoissa ja suosituksissa.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Englannin kieli asettaa haasteita keskustelulle ja todennäköisesti oppilas harkitsee sanomisiaan enemmän kuin äidinkielellään. Tilanne luo uuden kulttuurillisen ulottuvuuden tuntityöskentelyyn ja vuorovaikutukseen. Englanninkielinen arkisanavarasto laajenee ja aktivoituu.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt harjaannuttavat joustavaan ja vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan, koska käytettävissä olevat materiaalit ovat usein erilaisia kuin ohjeissa. Samalla voidaan pohtia käytettyjen resurssien suhdetta saavutettuun tulokseen.

Arviointi

Kurssi arvioidaan numerolla. Oppilaan osaamista arvioidaan sekä teoriassa ja käytännössä, kuitenkin niin että käytännön osaamista painotetaan enemmän. Arvioinnissa noudatetaan päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerejä soveltuvin osin.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Luokassa puhutaan mahdollisimman paljon englantia ja ohjeet ovat pääosin englanniksi. Teknologia mahdollistaa digitaalisten oppimisympäristöjen ja yhteistyöverkostojen hyödyntämisen opetuksessa. Oppilaitten oma aktiivisuus voi lisätä kurssin sisällön monipuolisuutta. Mahdollisuuksien mukaan kurssilla vierailee ulkomaalaistaustainen vieras, joka tuo mukanaan oman lisänsä kurssin tarjontaan. Työtavoissa ja menetelmissä korostuu tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytännössä sekä englannin kielessä että kotitaloudessa.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan tarvittaessa yksinkertaistetuilla ja selkeytetyillä ohjeilla ja kuvasarjoilla sekä mahdollisuuksien mukaan videoesityksillä.

KO / Leivonta ja kansainvälinen keittiö

Laajuus: Puolipitkä, 2 vvt, 8.lk

Tavoitteet

Käytännön toimintataidot

Kurssilla vahvistetaan oppilaan kotitalouden kädentaitoja ja kannustetaan luovuuteen. Opetellaan ajankäyttöä, työn suunnittelua ja loppuun saattamista sekä ylläpitämään järjestystä keittiössä. Vahvistetaan sellaisten taitojen osaamista, mitä oppilas tulee tarvitsemaan tulevaisuudessa

Yhteistyö ja vuorovaikutustaidot

Vahvistetaan taitoja tulla toimeen erilaisten ihmisten kanssa ja taitoja jakaa työtehtävät oikeudenmukaisesti. Harjoitellaan kuuntelua ja keskustelutaitoja työskentelyn yhteydessä sekä kerrataan hyviä tapoja

Tiedonhallintataidot

Käytetään monipuolisesti erilaisia tiedonhankintamenetelmiä oppimistehtäviä tehtäessä. Opetellaan kriittisyyttä tiedon hakemisessa ja käyttämisessä. Vahvistetaan oppilaan kykyä ymmärtää sitä että tieto ja osaaminen rakentuu kerroksittain aikaisemmin opitun päälle. Edetään pienistä kokonaisuuksista suurempien kokonaisuuksien hallintaan.

Sisällöt

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Kerrataan erilaiset taikinatyytit ja niiden soveltaminen käytännössä.

Sovelletaan erityisruokavalioiden asettamia vaatimuksia leivonnassa ja ruoanvalmistuksessa.

Valmistetaan eri maiden ruokia ja leivonnaisia sekä suomalaiskansallisia juhlaruokia ja leivonnaisia.

Käytetään monipuolisesti eri raaka-aineita ruoanvalmistuksessa

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Tutustutaan eri maiden ruoka- ja tapakulttuuriin erilaisten oppimistehtävien muodossa.

Kerrataan siivoukseen ja pyykinpesuun liittyviä asioita.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Harjaannutetaan vastuullista päätöksentekoa ja kriittistä tiedonhankintaa

Arviointi

Kurssi arvioidaan numerolla. Oppilaan osaamista arvioidaan sekä teoriassa ja käytännössä, kuitenkin niin että käytännön osaamista painotetaan enemmän

Arvioinnissa noudatetaan päättöarvioinnin hyvän osaamisen kriteerejä soveltuvin osin.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Työskentelyssä kiinnitetään huomioon vuorovaikutteiseen toimintaan, osaamisen jakamiseen, työn arvostamiseen ja loppuun saattamiseen. Oppimisessa hyödynnetään luokka- ja kouluympäristöä sekä digitaalisia ympäristöjä. Mahdollisuuksien mukaan käytetään koulun muita yhteistyöverkostoja. Oppimistehtävät vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja harjaannuttavat soveltamaan opittuja asioita tulevaisuudessa

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Tarvittaessa oppilaille järjestetään eriyttäviä tehtäviä ja lisäohjausta sekä käytetään joustavia opetusjärjestelyjä. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja vahvistetaan tekemällä luokassa töitä erilaisissa ryhmissä. Käytetään yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia joilla vahvistetaan taitoja toimia ohjeiden mukaan. Samalla vahvistetaan niitä kotitalouteen liittyviä taitoja, joita tarvitaan myöhemmin elämässä

KU / Valinnainen kuvataide

Laajuus: Puolipitkä, 2 vvt, 8. lk

Tavoitteet, sisällöt ja arviointi:

Valinnaisen kuvataiteen tavoitteet ja sisällöt valikoituvat yleisen oppimäärän tavoitteiden (T1-T11) ja sisältöjen (S1-S3) mukaisesti, niitä laajentaen ja syventäen. Opetuksessa voidaan pyrkiä kohti kaikkia yleisen oppimäärän tavoitteita tai keskittyä vain osaan tavoitteista (T1-T11).

Valinnaisessa kuvataiteessa käytetään monipuolisesti erilaisia kuvataiteen työtapoja, tekniikoita ja materiaaleja.

KU / Valokuva ja media

Laajuus: Puolipitkä, 2 vvt, 8. lk

Tavoitteet:

- Oppilas osaa käyttää valokuvan/elokuvan keinoja sekä tuottaa kuvia digitaalisesti.
- Oppilas ymmärtää ajankohtaisten mediailmioiden taustoja ja vaikutuskeinoja.

Sisällöt:

Kurssilla tutustutaan valokuvauksen ja median maailmaan valikoiden sisältöjä oppilaiden kiinnostuksen mukaan, esimerkiksi:

- Valokuvauksen perusteet ja kameras ominaisuudet.
- Digitaalinen kuvankäsittely, editointi, taitto-ohjelmat ja digitaalinen kuvantekeminen.
- Elokuvalmaisun perusteet, lyhytelokuva, animaatio, mainos ja muut elokuvalliset esitykset.
- Ajankohtaiset mediailmiöt ja erilaisten mediateosten tuottaminen.

Arviointi:

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltäviin taideoppimisen ulottuvuuksiin.

KÄS / Tekninen työ, teknologia

Laajuus: Puolipitkä, 2 vvt, 8.lk

Tavoitteet:

Laajennetaan ja syvennetään elektroniikan tietoja ja taitoja
Tutustutaan mekaniikkaan
Perehdytään ”ongelmiin” joita on ratkaistu teknologian avulla

Sisällöt:

Rakennetaan jokin elektroniikkaa sisältävä laite
Ratkaistaan / parannetaan / tehdään oma versio jostakin tutusta mekaanisesta laitteesta

Arviointi:

Käsityön syventävä kurssi ja arvioidaan osana käsityön päättöarvosanaa.

KÄS / Teknisen työn lisäkurssi

Laajuus: Puolipitkä, 2 vvt, 8.lk

Tavoitteet:

- perehdytään puukon valmistukseen
- tutustutaan kaiuttimen rakenteeseen ja valmistukseen
- tutustutaan vahvistimen periaatteeseen

Sisällöt:

- suunnitellaan ja valmistetaan puukko
- tutustutaan nahan käsittelyyn ja valmistetaan puukon tuppi
- valmistetaan pienoismallivahvistin / kaiutin kotelo / subwoofer kotelo
- kaiutin elementit ja elektroniikka osat oppilaat rahoittavat itse

Arviointi:

Käsityön syventävä kurssi ja arvioidaan osana käsityön päättöarvosanaa.

KÄS / Muoti ja pukeutuminen (tekstiilityö)

Laajuus: Puolipitkä, 2 vvt, 8.lk

Tavoitteet, sisällöt ja arviointi:

Valinnainen ”Muoti ja pukeutuminen” syventää ja laajentaa kaikille yhteisen käsityön oppimäärän sisältöjä (S1-S8) ja tavoitteita (T1-T8). Keskitytään vaatteiden ja asusteiden suunnitteluun ja valmistukseen tekstiilityön eri tekniikoilla (esim. ompelu, neulonta, värjäys). Arvioinnissa käytetään kaikille yhteisen käsityön arviointiperusteita.

LI / Kunto- ja taitokurssi

Laajuus: Puolipitkä, 2 vvt, 8.lk

Tavoitteet:

Ohjata oppilasta kehittämään fyysistä toimintakykyään. Saada oppilaille paljon myönteisiä kokemuksia omasta pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä ja kannustaa näin liikunnalliseen elämäntapaan.

Sisällöt:

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään ja opitaan ottamaan toiset huomioon.

MU / Bändikurssi

Laajuus: Puolipitkä, 2 vvt, 8.lk

Tavoitteet:

Oppilas kehittää yhteismusisointitaitojaan kehittää omia soittotaitojaan bändisoittimissa sekä laulussa, oppii käyttämään äänentoistolaitteita ja vahvistimia, osallistuu musiikkiesitysten valmistamiseen ja esiintymiseen.

Sisällöt:

Harjoitellaan kitaran, basson, rumpujen ja koskettimien soittoa ja mikrofoni laulua, tutustutaan äänentoistolaitteistoon.

Arviointi:

Numeroarviointi, jonka perustana ovat omien taitojen kehittyminen, osallistumisaktiivisuus, asennoituminen ja ryhmän jäsenenä toimiminen. Oppilas arvioi myös itse kehittymistään.

Mahdolliset oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet:

Opetusryhmän koko ja oppimisympäristö muodostetaan sellaiseksi, että on ilo oppia ja että aktiivinen osallistuminen tunnilla on mahdollista. Tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen.

Mahdolliset tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet:

Oppilasta kannustetaan löytämään omat vahvuutensa ja kokeilemaan uusia asioita ennakkoluulottomasti. Eriyttäminen- sopivat haasteet oppilaan tason mukaisesti. Positiivinen musiikillinen minäkuva.

Verkkosivustojen suunnittelu ja valmistus

Laajuus: puolipitkä, 2vvt, 8. lk

Sisältö:

Nettisivujen ohjelmointi HTML ja CSS kuvauskielillä. Tutustutaan myös JavaScript – ohjelmointiin. Kurssi sisältää myös kuvankäsittelyä ja graafista suunnittelua.

Tavoitteet:

Oppilas ymmärtää mistä nettisivut koostuvat ja mitä vaiheita sivuston luominen sisältää. Oppilas osaa luoda interaktiivisen verkkosivun ja esittää sen eri laitteissa isosta näytöstä puhelimeen. Tavoitteena on osata myös kuvankäsittelyn perusteet. Lisäksi syvennetään matematiikassa opittua ohjelmointia.

Arviointi:

Numeroarviointi joka muodostuu tuntitoiminnasta ja tehdyistä tehtävistä.

Robottiikka

Laajuus: Puolipitkä, 2vvt, 8. lk

Sisältö:

3D mallinnus ja tulostaminen. Robottiikka ja siihen liittyvä ohjelmointi. Sähkötekniikan alkeet.

Tavoitteet:

Oppilas oppii robotiikan ja siihen liittyvän ohjelmoinnin perusteet. Tutustutaan Arduino ja Microbit alustaan. Tutustutaan 3D mallinnukseen ja tulostukseen.

Arviointi:

Numeroarviointi joka perustuu oppilaan toimintaan, aktiivisuuteen ja osaamiseen oppitunneilla.

Ai/e /Elokuva

Laajuus: Puolipitkä, 2vvt, 8. lk

Sisältö: Kurssilla tehdään pieniä kuvausharjoituksia ja harjoitellaan käsikirjoittamista, kokeillaan eri ohjelmien ja välineiden käyttöä kuvauksessa. Lisäksi tutustutaan elokuvan historiaan, katsotaan ja analysoidaan elokuvia ja käsitellään elokuvan keinoin erilaisia teemoja ja aihesisältöjä ja tutustutaan elokuvakerronnan keinoihin. Yhteistyötä voidaan tehdä koulun ulkopuolisten tahojen ja muiden oppiaineiden kanssa. Kurssilla voidaan myös tuottaa sisältöä koulun tapahtumiin.

Työtavat: Kurssilla työskennellään enimmäkseen pienryhmissä. Opiskelu on pääasiassa toiminnallista.

Tavoitteet: Kokeilla erilaisia rooleja kuten ohjaaja, käsikirjoittaja, näyttelijä, leikkaaja, osallistua aktiivisesti ryhmän toimintaan, tehdä opettajan antamat harjoitukset, kehittää omaa medialukutaitoa, tutustua elokuvakerronnan keinoihin.

Arviointi: numero: Arvioinnin perusteena on aktiivinen osallistuminen harjoituksiin ja sovittujen töiden tekeminen.

PUOLIPITKÄT / 8.lk MUUT PUOLIPITKÄT VALINNAISET

AI / Ilmaisutaito

Laajuus: Puolipitkä, 2 vvt, 8.lk

Tavoitteet:

Tukea ja rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään, kehittää oppilaan yhteistyökykyä ja vuorovaikutustaitoja.

Sisällöt:

Arviointi:

Henkilökohtainen palaute, jonka perustana ovat osallistumisaktiivisuus, asennoituminen ja toimiminen ryhmän jäsenenä. Itsearviointi.

Mahdolliset oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet:

Kannustavan ja turvallisen oppimisympäristön luominen.

Mahdolliset tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet:

Oppilasta ohjataan löytämään omat vahvuutensa ja kokeilemaan uusia asioita ennakkoluulottomasti ja epäonnistumista pelkäämättä. Ilmaisutaito tarjoaa nuorelle mahdollisuuden käsitellä tunteitaan ja rakentaa omaa minäkuvaansa.

BI / Luonnonvaraoppi

Laajuus: Puolipitkä, 2 vvt, 8.lk

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on tutustuttaa oppilas kotiympäristöön ja luonnon tarjoamiin hyöty ja harrastusmahdollisuuksiin

Sisällöt:

Metsät ja metsästys

- riistalajien tunnistus ja käyttäytyminen, riistanhoito, erilaisia metsästystapoja, valmiuksia metsästyskorttiin

Muu metsäluonnon monikäyttö

- sienestys, marjastus

Kalastus

- kalalajien tunnistus, erilaisia kalastustapoja, kalankäsittely

Erätaidot

- maastossa suunnistaminen

Puutarha

- joulukukkien kasvattaminen, taimien esikasvatus

Luontokuvaus

- kuvauksen tekniikkaa, kuvien sommittelua, kuvaamista luonnossa, kuvien käsittelyä

Arviointi:

- Numeroarvosana, kirjalliset työt, tuotokset, aktiivisuus töissä, kiinnostus oppiaineeseen

MA / Matemaattinen tietotekniikka

Laajuus: Puolipitkä, 2 vvt, 8.lk

Tavoitteet:

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa sekä opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa. Tavoitteena on ohjata oppilasta soveltamaan matematiikkaa ja kannustaa oppilasta ilmaisemaan matematiikkaa kirjallisesti. Matemaattisen tietotekniikan tavoitteena on tukea oppilasta matematiikan opinnoissa perusasteella ja antaa oppilaalle valmiuksia jatko-opintoihin.

Sisällöt:

- Soveltavia matematiikan projektitöitä

- Matemaattisten ohjelmistojen käyttöä

- Matemaattisia tehtäviä tietokoneavusteisesti oppilaan taitotason mukaan

Arviointi:

Kurssi arvioidaan numeroarvosanalla. Arvosanan 8 oppilas osaa hyvin kurssin sisällöt. Arviointi suoritetaan kurssilla tehtävien tuotosten perusteella. Arvioinnissa hyödynnetään valtakunnallisia matematiikan kurssien arviointikriteerejä. Kurssi vaikuttaa matematiikan päättöarviointiin.

Oppimisympäristöt ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet:

Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään opetuksessa, oppimisessa ja tuottamisessa. Sisältää erilaisia projektitöitä ja ongelmalähtöisiä tutkimustehtäviä. Ongelmia matematisoidaan ja ratkaistaan yksin ja yhdessä. Eriyttämisessä otetaan huomioon jokaisen oppilaan osaaminen ja annetaan onnistumisen elämyksiä.

MA / Peliohjelmointi

Laajuus: Puolipitkä, 2 vvt, 8.lk

Tavoitteet:

Peliohjelmointi kurssilla tutkitaan pelejä matematiikkaan ja logiikkaan pohjautuvana järjestelmänä. Opetus syventää matematiikassa opittua ohjelmointia ja kurssilla opetellaan yhden

ohjelmointikielen alkeet. Kurssilla tehdään oma peli ja tutustutaan peliteoriaan matematiikan osana.

Sisällöt:

- Ohjelmointi
- Kuvan-, videon- ja äänenkäsittelyä ja luontia
- Oman pelin tekeminen
- Peliteorian alkeet

Arviointi:

Kurssi arvioidaan arvosanoin tuotosten ja tuntitoiminnan pohjalta.

TVT / Kuvaus, video ja media

Laajuus: Puolipitkä, 2 vvt, 8.lk

Tavoitteet:

Opetuksen tavoitteena on syventää laaja-alaisen osaamisen aihealueen tieto- ja viestintätekniikan osaamista digitaalisen median parissa. Tavoitteena on oppia käyttämään monipuolisesti erilaisia kameroita erilaisissa tilanteissa ja oppia jatkotyöstämään kuva- ja videomateriaalia eri ohjelmilla sekä tutustua erilaisiin tapoihin julkaista tuotettua materiaalia.

Sisällöt:

- Erilaisten kameroiden toimintaperiaatteet
- Timelapse-kuvaus
- Toimintakameran käyttö
- Kuvankäsittely
- Äänenkäsittely
- Videoeditointi
- Musiikkikirjastojen hyödyntäminen
- Kuva- ja videomateriaalin jakamispalvelut
- Kuva- ja videomateriaalin tekijänoikeus

Arviointi:

Kurssi arvioidaan numeroarvosanoin tuotosten ja tuntitoiminnan pohjalta.

LIITE 8 JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

1. Olen ystävällinen ja kohtelias kaikkia kohtaan.
2. En kiusaa, vahingoita enkä nimittele toisia.
3. Huolehdin, että koulu ja ympäristö pysyvät siisteinä.
4. En vahingoita koulun tai toisen omaisuutta.
 - Muistan korvausvelvollisuuden.
 - Havaitusta tai aiheutetusta vahingosta tai onnettomuudesta ilmoitan heti henkilökunnalle.
5. Koulu on työpaikkani. En poistu koulun alueelta ilman lupaa.
6. Noudatan työjärjestystä tunnollisesti.
 - Ilmoitan poissaolostani koululle.
 - Keskityn opiskeluun.
 - Annan työrauhan kaikille.
 - Kännykkää ja soittimia käytän oppitunneilla vain opettajan luvalla.
7. Vietän välitunnit ulkona välituntialueella.
8. En tupakoi enkä käytä päihteitä koulun alueella. Tulentekovälineiden ja muiden vaarallisten esineiden tuominen kouluun ei ole luvallista.
9. Asioissa, joista järjestyssäännöissä ei määrätä, noudatamme voimassa olevia lakeja, asetuksia ja kuhunkin tilanteeseen erikseen annettuja ohjeita.

Oppilasta voidaan rangaista jos hän rikkoo järjestyssääntöjä tai muutoin käyttäytyy epäasiallisesti.

Rangaistuksista määrätään perusopetusasetuksessa (852/1998, 20.11.1998).

Menettely kurinpidollisissa asioissa:

Jos oppilas ei noudata koulun järjestystä, käyttäytyy muuten sopimattomasti tai on tehtävissään huolimaton, häntä voidaan ojentaa seuraavasti:

1. Opettaja voi poistaa häiritsevän oppilaan luokasta enintään oppitunnin jäljellä olevaksi ajaksi.
2. Rehtori / koulunjohtaja tai opettaja voi määrätä oppilaan kasvatustilanteeseen tai jälki-istuntoon.
3. Opettaja voi jättää kotitehtävänsä laiminlyöneen oppilaan kouluun enintään tunnin ajaksi suorittamaan kyseistä kotitehtävää.
4. Rehtori / koulunjohtaja voi antaa kirjallisen varoituksen.

Elleivät edellä mainitut keinot auta, voi opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta erottaa oppilaan koulusta vähintään yhdeksi ja enintään kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan. Erottamispäätös alistetaan lääninhallituksen vahvistettavaksi.

LIITE 9 TODISTUSMALLIT, PÄÄTTÖTODISTUKSET

1.luokka lukuvuositolustus

Äidinkieli	Kiitettävä	Hyvä	Tyydyttävä	Välttävä	Hylätty
Luet sanoja	___	___	___	___	___
Luet lauseita	___	___	___	___	___
Kirjoitat sanoja	___	___	___	___	___
Osallistut erilaisiin ilmaisutehtäviin	___	___	___	___	___

Tähän lausepankista lause / lauseita.

Matematiikka	Kiitettävä	Hyvä	Tyydyttävä	Välttävä	Hylätty
Tunnistat ja osaat merkitä luvut 0-20	___	___	___	___	___
Lasket yhteen- ja vähennyslaskuja luvuilla 0-20	___	___	___	___	___
Ymmärrät matemaattisia päättelytehtäviä	___	___	___	___	___

Tähän lausepankista lause / lauseita.

	Hyväksytty	Hylätty
A1-kieli, englanti Tähän lausepankista lause / lauseita.	___	___
Ympäristöoppi Tähän lausepankista lause / lauseita.	___	___
Uskonto / Elämänkatsomustieto Tähän lausepankista lause / lauseita.	___	___
Musiikki Tähän lausepankista lause / lauseita.	___	___
Kuvataide Tähän lausepankista lause / lauseita.	___	___
Käsityö Tähän lausepankista lause / lauseita.	___	___
Liikunta Tähän lausepankista lause / lauseita.	___	___

Lisätietoja: _____

Siirretään / jää _____ vuosiluokalle.

Seuraava lukukausi alkaa tässä koulussa _____.

Luokanopettajan allekirjoitus: _____

Huoltajan allekirjoitus: _____

Perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko

Oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen

2.luokka välitodistus

Äidinkieli ja kirjallisuus	Kiitettävä	Hyvä	Tyydyttävä	Välttävä	Hylätty
Luet sujuvasti	___	___	___	___	___
Ymmärrät lukemaasi	___	___	___	___	___
Kirjoitat virkkeitä	___	___	___	___	___
Käsialasi on selkeää	___	___	___	___	___
Osallistut erilaisiin ilmaisutehtäviin	___	___	___	___	___

Tähän lausepankista lause / lauseita.

Matematiikka	Kiitettävä	Hyvä	Tyydyttävä	Välttävä	Hylätty
Lasket yhteen- ja vähennyslaskuja lukualueella 0-100	___	___	___	___	___
Hallitset opetetut kertotaulut	___	___	___	___	___
Ratkaiset päässälaskuja	___	___	___	___	___
Ratkaiset sanallisia tehtäviä	___	___	___	___	___

Tähän lausepankista lause / lauseita.

	Hyväksytty	Hylätty
A1-kieli, englanti	___	___
Tähän lausepankista lause / lauseita.		
Ympäristöoppi	___	___
Tähän lausepankista lause / lauseita.		
Uskonto / Elämänkatsomustieto	___	___
Tähän lausepankista lause / lauseita.		
Musiikki	___	___
Tähän lausepankista lause / lauseita.		
Kuvataide	___	___
Tähän lausepankista lause / lauseita.		
Käsityö	___	___
Tähän lausepankista lause / lauseita.		
Liikunta	___	___
Tähän lausepankista lause / lauseita.		

Lisätietoja: _____

Seuraava lukukausi alkaa tässä koulussa _____.

Luokanopettajan allekirjoitus: _____

Huoltajan allekirjoitus: _____

Perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko
Oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.
Todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen

2.luokka lukuvuositolustus

Äidinkieli ja kirjallisuus	Kiitettävä	Hyvä	Tyydyttävä	Välttävä	Hylätty
Luet sujuvasti	___	___	___	___	___
Ymmärrät lukemaasi	___	___	___	___	___
Kirjoitat virkkeitä	___	___	___	___	___
Kirjoitat erilaisia tekstejä	___	___	___	___	___
Käsialasi on selkeää	___	___	___	___	___
Osallistut erilaisiin ilmaisutehtäviin	___	___	___	___	___

Tähän lausepankista lause / lauseita.

Matematiikka	Kiitettävä	Hyvä	Tyydyttävä	Välttävä	Hylätty
Lasket yhteen- ja vähennyslaskuja lukualueella 0-100	___	___	___	___	___
Hallitset opetetut kertotaulut	___	___	___	___	___
Ratkaiset päässälaskuja	___	___	___	___	___
Ratkaiset sanallisia tehtäviä	___	___	___	___	___

Tähän lausepankista lause / lauseita.

	Hyväksytty	Hylätty
A1-kieli, englanti	___	___
Tähän lausepankista lause / lauseita.		
Ympäristöoppi	___	___
Tähän lausepankista lause / lauseita.		
Uskonto / Elämänkatsomustieto	___	___
Tähän lausepankista lause / lauseita.		
Musiikki	___	___
Tähän lausepankista lause / lauseita.		
Kuvataide	___	___
Tähän lausepankista lause / lauseita.		
Käsityö	___	___
Tähän lausepankista lause / lauseita.		
Liikunta	___	___
Tähän lausepankista lause / lauseita.		

Lisätietoja: _____

Siirretään / jää _____ vuosiluokalle.

Seuraava lukukausi alkaa tässä koulussa _____.

Luokanopettajan allekirjoitus: _____

Huoltajan allekirjoitus: _____

Perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko

Oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen

3.luokka välitodistus

Äidinkieli ja kirjallisuus	Kiitettävä	Hyvä	Tyydyttävä	Välttävä	Hylätty
Luet sujuvasti	___	___	___	___	___
Ymmärrät lukemaasi	___	___	___	___	___
Kirjoitat erilaisia tekstejä	___	___	___	___	___
Hallitset oikeinkirjoituksen	___	___	___	___	___
Käsialasi on selkeää	___	___	___	___	___
Osallistut erilaisiin ilmaisutehtäviin	___	___	___	___	___

Tähän lausepankista lause / lauseita.

Matematiikka	Kiitettävä	Hyvä	Tyydyttävä	Välttävä	Hylätty
Osaat yhteen- ja vähennyslaskuja	___	___	___	___	___
Hallitset kertolaskuja	___	___	___	___	___
Ratkaiset päässälaskuja	___	___	___	___	___
Ratkaiset sanallisia tehtäviä	___	___	___	___	___
Ratkaiset ongelmaratkaisutehtäviä	___	___	___	___	___

Tähän lausepankista lause / lauseita.

Hyväksytty

Hylätty

A1-kieli, englanti

Tähän lausepankista lause / lauseita.

Ympäristöoppi

Tähän lausepankista lause / lauseita.

Uskonto / Elämäkatsomustieto

Tähän lausepankista lause / lauseita.

Musiikki

Tähän lausepankista lause / lauseita.

Kuvataide

Tähän lausepankista lause / lauseita.

Käsityö

Tähän lausepankista lause / lauseita.

Liikunta

Tähän lausepankista lause / lauseita.

Lisätietoja: _____

Luokanopettajan allekirjoitus: _____

Huoltajan allekirjoitus: _____

Perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko

Oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen

3.luokka lukuvuositolustus

Äidinkieli ja kirjallisuus	Kiitettävä	Hyvä	Tyydyttävä	Välttävä	Hylätty
Luet sujuvasti	___	___	___	___	___
Ymmärrät lukemaasi	___	___	___	___	___
Kirjoitat erilaisia tekstejä	___	___	___	___	___
Hallitset oikeinkirjoituksen	___	___	___	___	___
Käsialasi on selkeää	___	___	___	___	___
Osallistut erilaisiin ilmaisutehtäviin	___	___	___	___	___

Tähän lausepankista lause / lauseita.

Matematiikka	Kiitettävä	Hyvä	Tyydyttävä	Välttävä	Hylätty
Osaat yhteen- ja vähennyslaskuja	___	___	___	___	___
Hallitset kertolaskuja	___	___	___	___	___
Hallitset jakolaskuja	___	___	___	___	___
Ratkaiset päässälaskuja	___	___	___	___	___
Ratkaiset sanallisia tehtäviä	___	___	___	___	___
Ratkaiset ongelmaratkaisutehtäviä	___	___	___	___	___

Tähän lausepankista lause / lauseita.

	Kiitettävä	Hyvä	Tyydyttävä	Välttävä	Hylätty
A1-kieli, englanti	___	___	___	___	___
Tähän lausepankista lause / lauseita.					
Ympäristöoppi	___	___	___	___	___
Tähän lausepankista lause / lauseita.					
Uskonto / Elämänkatsomustieto	___	___	___	___	___
Tähän lausepankista lause / lauseita.					
Musiikki	___	___	___	___	___
Tähän lausepankista lause / lauseita.					
Kuvataide	___	___	___	___	___
Tähän lausepankista lause / lauseita.					
Käsityö	___	___	___	___	___
Tähän lausepankista lause / lauseita.					
Liikunta	___	___	___	___	___
Tähän lausepankista lause / lauseita.					

Lisätietoja: _____

Siirretään / jää _____ vuosiluokalle.

Seuraava lukukausi alkaa tässä koulussa _____

Luokanopettajan allekirjoitus: _____

Huoltajan allekirjoitus: _____

Perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko

Oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen

4.-9.luokka lukuvuositodistus / MALLI

lin kunta
XX koulu

Lukuvuositodistus 6.vuosiluokka

Oppilaan nimi ja syntymäaika

Todistuksen antamispäivä

Oppilaan opinto-ohjelma	Laajuus	Arvio
Äidinkieli ja kirjallisuus		
Suomen kieli ja kirjallisuus	x vvt	X
Toinen kotimainen kieli		
Ruotsi (B1- oppimäärä) vain 6.-9.lk:t	x vvt	X
Vieras kieli		
Englanti (A1-oppimäärä)	x vvt	X
Matematiikka	x vvt	X
Ympäristöoppi	x vvt	X
Uskonto/elämäkatsomustieto	x vvt	X
Historia	x vvt	X
Yhteiskuntaoppi	x vvt	X
Musiikki	x vvt	X
taito-taideaineiden valinnainen	1 vvt	hyväksytty
Kuvataide	x vvt	X
taito-taideaineiden valinnainen	x vvt	hyväksytty
Käsityö	x vvt	X
taito-taideaineiden valinnainen	X vvt	hyväksytty
Liikunta	x vvt	X
taito-taideaineiden valinnainen	X vvt	hyväksytty
Soveltavat valinnainen aine		
XX	1 vvt	hyväksytty
Käyttäytyminen		X

Lisätietoja:

Koulun opetuskieli on suomi.

Oppilas siirtyy ____ . vuosiluokalle.

Opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus

Perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko

Oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen

Käyttäytymisen arvioinnin liite 1.vuosiluokka

Oppilaan nimi _____

Henkilötunnus _____

Käyttäytymisen arviointi *Kiitettävä* *Hyvä* *Tyydyttävä* *Välttävä* *Hylätty*

Kuuntelet annettuja ohjeita _____

Noudatat sovittuja sääntöjä _____

Otat toiset huomioon _____

Annat työrauhan _____

Puhut kohteliaasti _____

Tähän lausepankista lause / lauseita.

lissä _____.20____,

Luokanopettaja

LIITE 10 KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINTIKRITEERISTÖ IISSÄ

Käyttäytymisen arviointi kohdistuu siihen, miten oppilas ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön, arvostaa omaa ja toisten työtä ja noudattaa koulun sääntöjä sekä hyviä tapoja. Käyttäytymisen ohjaus sekä käyttäytymiseen liittyvien tietojen ja taitojen opettaminen ovat osa koulun kasvatustehtävää. Oppilaan käyttäytymisen arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan ikäkausi. Käyttäytymisen arvioinnissa on tärkeä huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu oppilaan persoonaan, temperamenttiin eikä muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Käyttäytymisen arvosanaa annettaessa voidaan soveltaa seuraavia kriteereitä:

erinomainen 10

- ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön sekä vaikuttaa positiivisella esimerkillä muihin oppilaisiin ja oppimistilanteisiin
- toimii rakentavasti oman ryhmänsä ja kouluyhteisön parhaaksi erilaisissa tilanteissa
- osoittaa oma-aloitteisuutta yhteisten asioiden hoitamisessa

kiitettävä 9

- ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön koulutyössä
- toimii vastuullisesti kouluyhteisössä sovittujen sääntöjen ja ohjeiden mukaisesti
- käyttäytyy ystävällisesti ja avuliaasti, pyrkii omalta osaltaan vaikuttamaan hyvän työskentelyilmapiirin muodostumiseen

hyvä 8

- käyttäytyy asiallisesti tilanteeseen sopivalla tavalla
- noudattaa useimmiten koulun sääntöjä
- käyttäytyy yleensä hyvien käytöstapojen mukaisesti
- pystyy yleensä ratkaisemaan ristiriitatilanteita oma-aloitteisesti
- osaa toimia ryhmässä

tydyttävä 7

- käyttäytyy useimmiten tilanteeseen sopivalla tavalla
- tuntee ja hyväksyy koulun säännöt
- kykenee ohjatusti ratkaisemaan ristiriitatilanteita
- osaa tuetusti toimia ryhmässä

kohtalainen 6

- suhtautuu usein välinpitämättömästi kanssaihmiin, koulutyöhön ja kouluympäristön viihtyvyyteen
- rikkoo toistuvasti koulun sääntöjä
- aiheuttaa asenteillaan ja teoillaan kielteistä ilmapiiriä
- tarvitsee jatkuvaa ohjausta ja neuvontaa käyttäytymisessä

välttävä 5

- erittäin välinpitämätön käytös suhteessa kanssaihmiin, koulutyöhön ja kouluympäristöön
- tarvitsee erityisiä toimenpiteitä opiskelun turvaamiseksi

hylätty 4

- käyttäytyminen normaaliin kouluyhteisöön täysin sopimatonta

LIITE 11 NUMEROARVIOINNIN PERUSTEET IISSÄ

AINEENHALLINTA	TYÖSKENTELY
10 ERINOMAINEN	
- ylittää lähes kaikki hyvän osaamisen kriteerit - pystyy vaatimaan ongelmanratkaisuun ja opitun soveltamiseen	- tekee enemmän kuin vaaditaan, osoittaa harrastuneisuutta - tuotokset ansiokkaita, perusteellisia ja omaperäisiä, luovia - ryhmässä olennainen rooli (johtaa, kannustaa tai rohkaisee)
9 KIITETTÄVÄ	
- ylittää useimmat oppiaineen hyvän osaamisen kriteerit - pystyy ongelmanratkaisuun ja opitun soveltamiseen	- työskentelee ahkerasti - tuotokset ansiokkaita - osoittaa aloitteellisuutta - ottaa vastuuta koko ryhmän työskentelystä
8 HYVÄ	
- täyttää keskimääräiset oppiaineen osaamisen kriteerit (jotkut voivat alittua, jos toiset ylittävät, ks. perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit) -arvosanan hyvä (8) kriteerit yhteisissä oppiaineissa	- työskentelee pitkäjänteisesti ja aktiivisesti - tuotokset melko virheettömiä - etsii tietoa - kysyy, jos ei ymmärrä - hoitaa hyvin oman osuutensa ryhmässä - kykenee realistisesti arvioimaan omaa työskentelyään ja sen lopputulosta
7 TYYDYTTÄVÄ	
- osaaminen täyttää useimmat oppiaineen kriteerit	- pystyy useimmiten pitkäjänteiseen, itsenäiseen työskentelyyn - tuotokset keskinkertaisia - toimii ryhmän jäsenenä ja tekee oman osuutensa - kykenee jossain määrin arvioimaan omaa työskentelyään ja sen lopputulosta
6 KOHTALAINEN	
- osaaminen täyttää joitakin oppiaineen kriteereitä - pyrkii tavoitteiden saavuttamiseen	- kykenee ajoittain itsenäiseen työskentelyyn - tuotokset vähäisiä - tekee ryhmätyössä osittain oman osuutensa - toiminta ei useinkaan ole tavoitteellista: lopputulokseen saatetaan pyrkiä mahdollisimman helposti tai nopeasti
5 VÄLTÄVÄ	
- osaaminen täyttää vain jossakin määrin oppiaineen kriteereitä	- yrittää ajoittain tehdä annettuja tehtäviä ja saada aikaan tuotoksia - yrittää toimia ryhmässä - työskentelyn tai lopputuloksen laadulla ei ole väliä; kunhan jotakin saadaan tehtyä
4 HYLÄTTY	
- ei osoita oppiaineen kriteereiden osaamista - ei edellytyksiä edetä seuraavalle tasolle -OPPILAAN AINEENHALLINTA JA TYÖSKENTELY VOIVAT OLLA ERI TASOILLA.	- ei tee tai pysty tekemään annettuja tehtäviä tukitoimintaan - ryhmätyössä passiivinen tai häiritsee muita -TYÖTURVALLISUUDEN LAIMINLYÖNTI, HÄIRINTÄ, MYÖHÄSTELY JA UNOHTELU LASKEVAT TYÖSKENTELYN TASOA

LIITE 12 ARVIOINNIN VUOSIKELLOT

1.-luokka

VÄLIARVIOINTI

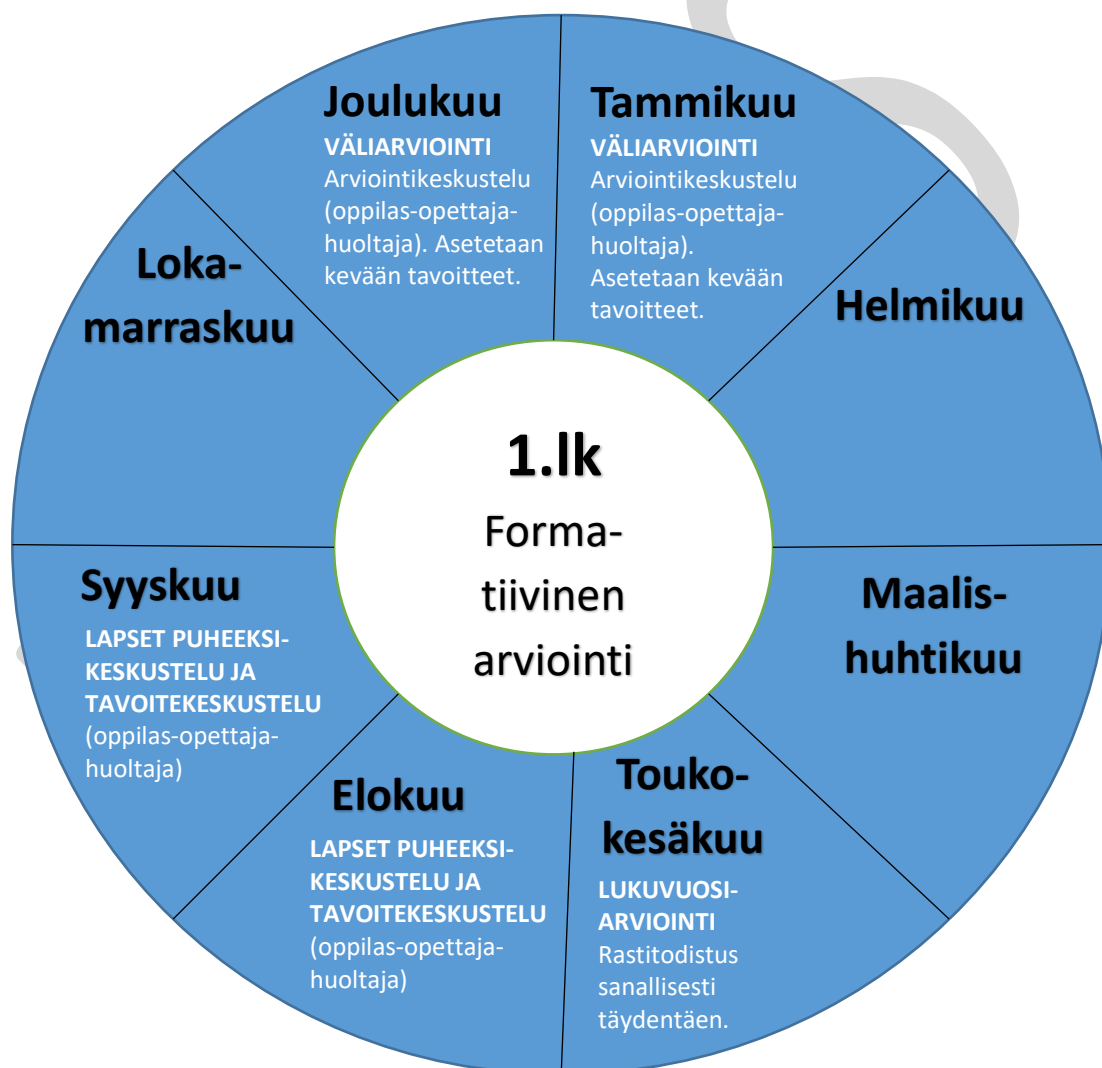
Väliarviointi käydään joulukuussa arviointikeskusteluna (oppilas-opettaja-huoltaja). Asetetaan samalla kevään tavoitteet.

LUKUVUOSIARVIOINTI

Lukuvuosiarviointi annetaan lukuvuoden päättyessä rastitodistuksella sanallisesti täydentäen.

TAVOITE- ja MUUT KESKUSTELUT

-Lapset puheeksi- keskustelu käydään **tavoitekeskustelun** yhteydessä syksyllä oppilaan, opettajan ja huoltajan välillä.

2.-luokka

VÄLIARVIOINTI

Väliarviointi annetaan joulukuussa rastitodistuksella sanallisesti täydentäen.

LUKUVUOSIARVIOINTI

Lukuvuosiarviointi annetaan lukuvuoden päättyessä rastitodistuksella sanallisesti täydentäen.

TAVOITE- ja MUUT KESKUSTELUT

-**Tavoite**keskustelu käydään syksyllä oppilaan, luokanopettajan ja huoltajan välillä.

-**Tavoite**keskustelu käydään keväällä oppilaan ja luokanopettajan välillä. Tarjotaan huoltajalle mahdollisuus osallistua tähän keskusteluun.

-**Laaja** keskustelu käydään keväällä (oppilas-opettaja-huoltaja).

3.-luokka

VÄLIARVIOINTI

Väliarviointi annetaan joulukuussa rastitodistuksella sanallisesti täydentäen.

LUKUVUOSIARVIOINTI

Lukuvuosiarviointi annetaan lukuvuoden päättyessä rastitodistuksena sanallisesti täydentäen.

TAVOITEKESKUSTELUT

-**Tavoite**keskustelu käydään syksyllä (oppilas-opettaja / huoltaja).

-**Tavoite**keskustelu käydään tammikuussa (oppilas-opettaja / huoltaja).

Huoltaja pyydetään mukaan toiseen keskusteluun ja tarjotaan mahdollisuus osallistua toiseen.

4.-luokka

VÄLIARVIOINTI

Välitodistus annetaan joulukuussa numeroarviointina sanallisesti täydentäen.

LUKUVUOSIARVIOINTI

Lukuvuositolodistus annetaan lukuvuoden päättyessä numeroarviointina sanallisesti täydentäen.

TAVOITE- JA MUUT KESKUSTELUT

-Lapset puheeksi- keskustelu käydään **tavoitekeskustelun** yhteydessä syksyllä (opettaja-oppilas-huoltaja).

-Tavoitekeskustelu käydään tammikuussa (opettaja-oppilas). Tarjotaan huoltajalle mahdollisuus osallistua tähän keskusteluun.

5.-luokka

VÄLIARVIOINTI

Välitodistus annetaan joulukuussa numeroarviointina sanallisesti täydentäen.

LUKUVUOSIARVIOINTI

Lukuvuositolodistus annetaan lukuvuoden päättyessä numeroarviointina sanallisesti täydentäen.

TAVOITE- JA MUUT KESKUSTELUT

-Tavoitekeskustelu käydään syksyllä (oppilas-opettaja / huoltaja).

-Tavoitekeskustelu käydään tammikuussa (oppilas-opettaja / huoltaja).

Huoltajaa pyydetään mukaan toiseen tavoitekeskusteluun ja tarjotaan mahdollisuutta osallistua toiseen.

6.-luokka

VÄLIARVIOINTI

Välitodistus annetaan joulukuussa numeroarviointina sanallisesti täydentäen.

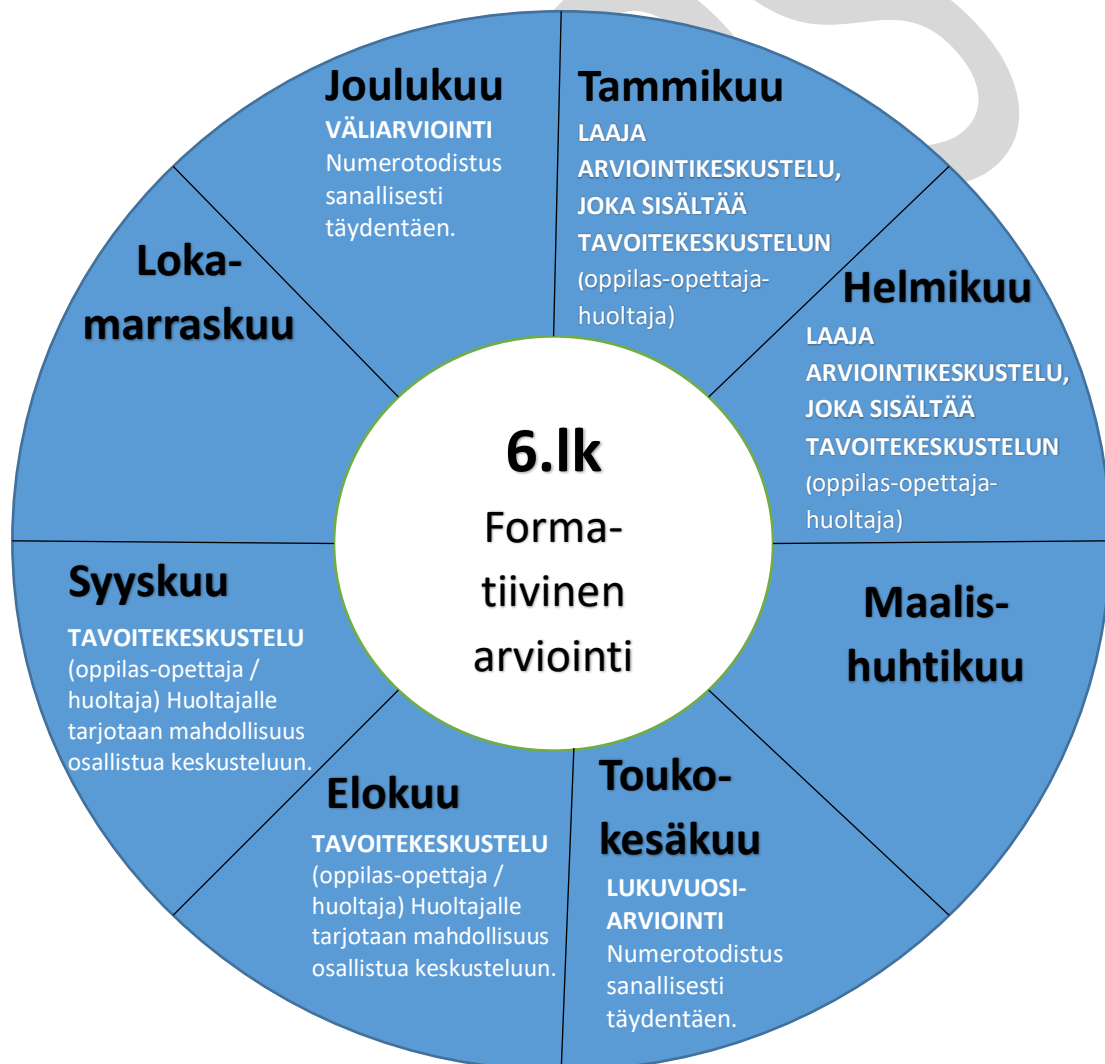
LUKUVUOSIARVIOINTI

Lukuvuositolodistus annetaan lukuvuoden päättyessä numeroarviointina sanallisesti täydentäen.

TAVOITE- JA MUUT KESKUSTELUT

Tavoitekeskustelu käydään oppilaan ja luokanopettajan kanssa syksyllä ja tammikuulla. Tarjotaan huoltajalle mahdollisuus osallistua keskusteluihin.

Laaja keskustelu käydään keväällä (opettaja-oppilas-huoltaja).

7.-9.-luokat

VÄLIARVIOINTI

Välitodistus annetaan joulukuussa numeroarviointina.

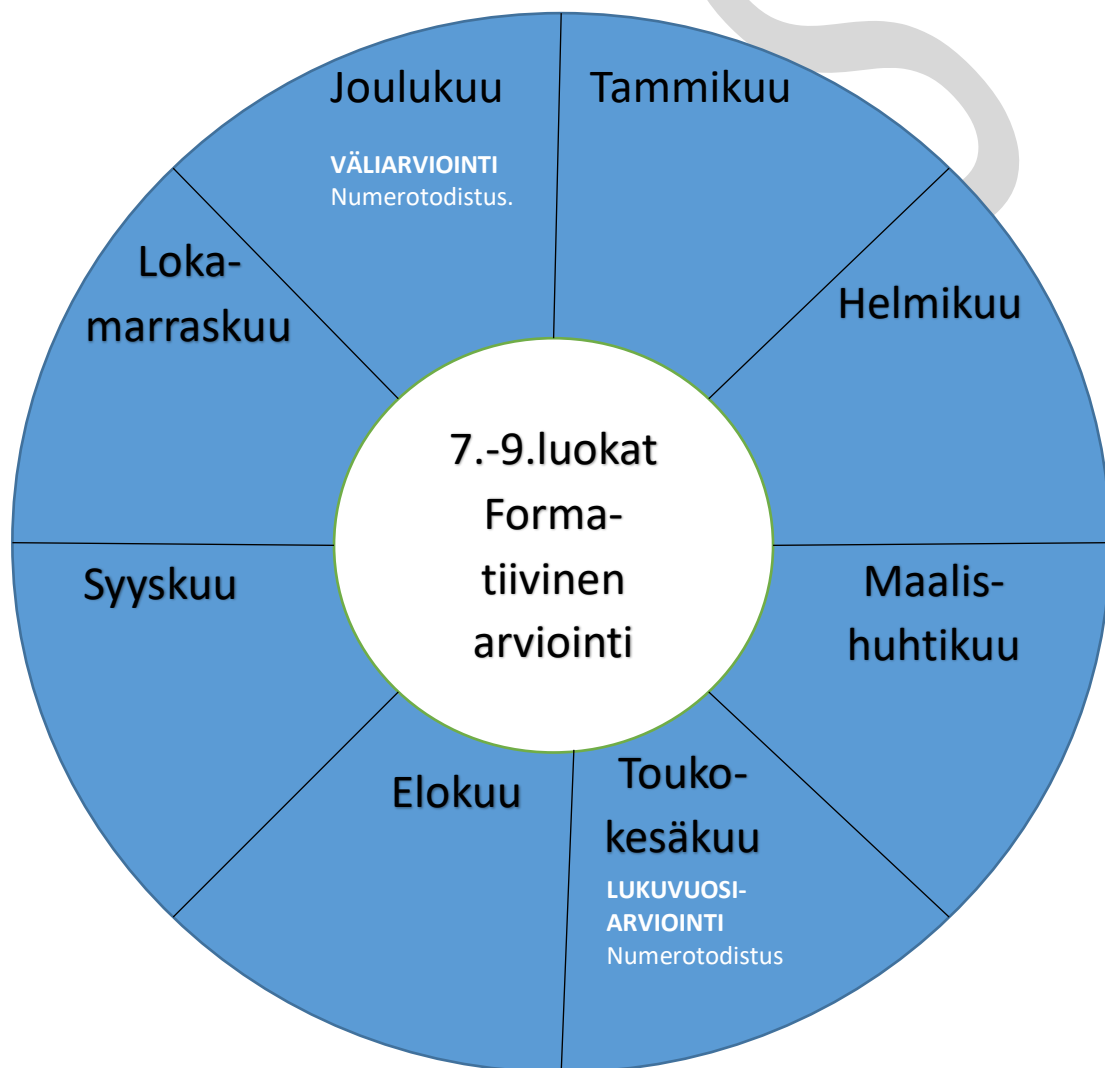
LUKUVUOSIARVIOINTI

Lukuvuositolodistus annetaan lukuvuoden päättyessä numeroarviointina.

TAVOITE- JA MUUT KESKUSTELUT

7.lk **Lapset puheeksi**- keskustelu käydään tavoitekeskustelun yhteydessä kevätlukukauden aikana (opettaja-oppilas-huoltaja).

7.-9.lk **Tavoite**keskustelu käydään oppilaan ja luokanvalvojan kanssa. Tarjotaan huoltajalle mahdollisuutta osallistua tähän keskusteluun.

Yläkoulun tavoitekeskustelussa oppilas käy oppiainekohtaiset arviointikeskustelut aineenopettajan kanssa lukuvuosittain.

Toiminta-alueittain opiskelevat

Oppilaat arvioidaan aina sanallisesti ja aina tarvittaessa keskustellen.

LIITE 13 YMPÄRISTÖASIOIDEN VUOSIKELLO / ALAKOULU

Ympäristöasioiden vuosikello

Elokuu

Esim. Me-hengen luominen, yhteisöllisyys, vuorovaikutus, toisesta huolehtiminen, toisen kunnioittaminen. Hyvä ja turvallinen alku lukuvuodelle. Kestävän kehityksen lukuvuoden suunnitelmasta tiedottaminen oppilaitoksessa. Oppilaat osallistuvat ja tuottavat sisältöä. Lisäksi erilaisia aktiivisen ryhmäytymisen tapoja ryhmittäin. Kysely oppilaille, miten he hahmottavat kestävä kehityksen?

Iin ilmastoareena.

Iin kunnan ops, Ympäristöoppi, 1-2. vuosiluokka: S1 Kasvu ja kehitys, mielen hyvinvointi ja tunnetaidot, tunteet ja niiden hallinta JAS2 Kotona ja koulussa toimiminen, Yhteistyötaidot, fyysinen koskemattomuus, kiusaamisen ehkäisy.

Iin kunnan ops, Ympäristöoppi, 3. vuosiluokka: S1 Minä ihmisenä, ryhmässä toimiminen

Iin kunnan ops, ympäristöoppi, 5. vuosiluokka: S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Omaan ympäristöön vaikuttaminen

Iin kunnan ops, ympäristöoppi, 6. vuosiluokka: S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Yhteinen maailmamme

Iin kunnan ops, yhteiskuntaoppi, 4. vuosiluokka: S3 Aktiivinen vaikuttaminen

Syyskuu

Ruoka, lähiruoka, syksyn sato, ruokahävikin vähentäminen, tutustuminen ruoan tuotantoon, ruoan valmistaminen. Lähiruoka ja kotimainen ruokatuotanto. Oppilaitoskeittiön prosessiin tutustuminen? Mahdollisuus saada vierailija paikalliselta ruokatuottajalta?

Iin kunnan ops Ympäristöoppi 2. luokka: S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu. T1-T5, T12.

Iin kunnan ops Ympäristöoppi 3. luokka: S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut.

Iin kunnan ops, ympäristöoppi, 4. luokka: S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Maatilanelämää ja ravinto, kulutustottumukset ja kestävä kehitys, veden kulutus

Iin kunnan ops, ympäristöoppi, 5. luokka: S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulku: Aineen muutos ja säilyminen.

Iin kunnan ops, ympäristöoppi, 6. luokka: S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulku: Veden merkitys, aineiden olomuodot ja muutokset

Lokakuu

Energian säästäminen. Vko 41 kansallinen energian säästöviikko, luonnonvarojen säästäminen. Energian, veden, materiaalien säästäminen. Energian kulutuksen mittaaminen. Sähkökulutusmittarin käytön harjoittelu. Ideakilpailu oppilaille – miten säästää sähköä arjessa? Suunnitelmallisuuden merkitys energian ja materiaalien säästämisessä.

Iin kunnan ops Ympäristöoppi 2. luokka: S4 Tutkiminen ja kokeileminen. T1-T9, T11, T14 Teknologian käyttö.

Iin kunnan ops Ympäristöoppi 3. luokka: S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen.

Iin kunnan ops, ympäristöoppi, 4. luokka: S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: kulutustottumukset ja kestävä kehitys, vedenkulutus

Iin kunnan ops, ympäristöoppi, 5. luokka: S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Omaan ympäristöön vaikuttaminen.

Iin kunnan ops, ympäristöoppi, 6. luokka: S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Energia, yhteinen maailmamme.

Marraskuu

Esim. Kierrätyksen merkitys, lajittelun harjoittelu, kierrätysmateriaalien hyödyntäminen. Älä osta mitään –päivä 29.11. Oppilaat mukaan suunnittelemaan kierrätystä koululla – oppilaiden järjestämä kirpputori? Kierrätysmateriaalin hyödyntäminen soveltaen oppiaineittain ja vuosiluokittain.

Iin kunnan ops Ympäristöoppi 2. luokka: S6 Kestävän elämäntavan harjoittaminen, T1-T5, T12, Kierrätys.

Iin kunnan ops Ympäristöoppi 3. luokka: S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen.

Iin kunnan ops, ympäristöoppi 4. luokka: S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: kulutustottumukset ja kestävä kehitys.

Iin kunnan ops, ympäristöoppi 5. luokka: S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulku: Aineen muutos ja säilyminen; S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Omaan ympäristöön vaikuttaminen.

Iin kunnan ops, ympäristöoppi 6. luokka: S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulku: Veden merkitys, aineiden olomuodot ja muutokset; S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Yhteinen maailmamme.

Joulukuu

Kulutus, tavaroista huolehtiminen, hankintojen harkitseminen, mielikuvituksen hyödyntäminen, aineettomat joululahjat. Oppilaat keksivät kestävät ja ekologiset joululahjat.

Iin kunnan ops Ympäristöoppi 2. luokka: S6 Kestävän elämäntavan harjoittaminen, T1-T5, T12.

Iin kunnan ops Ympäristöoppi 3. luokka: S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen.

Iin kunnan ops, ympäristöoppi 4. luokka: S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: kulutustottumukset ja kestävä kehitys.

Iin kunnan ops, ympäristöoppi, 5. luokka: S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: omaan ympäristöön vaikuttaminen

Iin kunnan ops, ympäristöoppi, 6. luokka: S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: energia, yhteinen maailmamme.

Tammikuu

Ympäristön havainnointi (Ilmastonmuutos), mistä on kyse, yleistieto, mitkä tekijät vaikuttavat ja kuinka näkyy konkreettisesti eri alueilla? Kuinka on nähtävissä Suomen talvessa tulevaisuudessa? Lähiympäristön havainnointi ja tutkiminen eri vuodenaikoina: Miten ilmastonmuutos voi muuttaa ympäristöä eri tavointulevaisuudessa? Vanhempien/sukulaisten/lähipiirin haastattelua.

Iin kunnan ops Ympäristöoppi 2. luokka: S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi, T1-T15

Iin kunnan ops Ympäristöoppi 3. luokka: S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan ja S4 Ympäristön tutkiminen.

Iin kunnan ops, ympäristöoppi, 4. luokka: S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: kulutustottumukset ja kestävä kehitys

Iin kunnan ops, ympäristöoppi, 5. luokka: S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Omaan ympäristöön vaikuttaminen

Iin kunnan ops, ympäristöoppi, 6. luokka: S4 Ympäristön tutkiminen; S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: energia, yhteinen maailmamme.

Helmikuu

Liikenne ja liikkuminen, kestävä liikenne, millä käyttövoimilla ajoneuvot voivat liikkua? Julkisen liikenteen mahdollisuus arjessa, pyöräily. Erityisesti turvataidot, turvallinen liikkuminen. Tutustutaan julkiseen liikenteeseen, kävelyreitteihin, pyöräily ekologisena vaihtoehtona.

Iin kunnan ops Ympäristöoppi 1. luokka: S2 Kotona ja koulussa toimiminen: T1-T14

Iin kunnan ops Ympäristöoppi 3. luokka: S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen, liikenne kasvatus

Iin kunnan ops, ympäristöoppi, 4. luokka: S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: kulutustottumukset ja kestävä kehitys.

Iin kunnan ops, ympäristöoppi, 5. luokka: S4 Ympäristön tutkiminen: Voima ja yksinkertaiset koneet; S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Omaan ympäristöön vaikuttaminen.

Iin kunnan ops, ympäristöoppi, 6. luokka: S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Energia, yhteinen maailmamme.

Maaliskuu

Vesi – veden eri olomuodot, vesienenergiaan tutustuminen, kuinka säästetään vettä? Vedenjakeluun tutustuminen, vedenpuhdistus, veden riittävyys. Vesi ja sen merkitys lähiympäristössä. Veden kiertokulku ja juomavesi. Mahdollisesti lin vesiliikelaitoksen vierailu? Mietitään, miten arjessa voisi säästää vettä.

lin kunnan ops Ympäristöoppi 2. luokka: S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen. Lisäksi lin kunnan ops Ympäristöoppi 2. luokka: S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu, T1-T5, T12: vedenkulutus.

lin kunnan ops Ympäristöoppi 3. luokka: S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut, Vesi kiertää, sääilmiöt.

lin kunnan ops, ympäristöoppi, 4. luokka: S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulku: Vesi ihmisen käytössä.

lin kunnan ops, ympäristöoppi, 5. luokka: S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Omaan ympäristöön vaikuttaminen.

lin kunnan ops, ympäristöoppi, 6. luokka: S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulku: Veden merkitys, aineiden olomuodot ja muutokset.

Toukokuu

Luontoon ja lähiympäristöön tutustuminen konkreettisesti, luonnossa toimimisen tavat, luonnon kunnioitus, luonnonmateriaalien hyödyntäminen.

Lähiympäristön havainnointi ja tutkiminen eri vuodenaikoina. Lähiympäristön tarkkailu ja havainnointi eri vuodenaikoina, koulun piha, luonnonympäristö ja rakennettu ympäristö. Luonnossa liikkuminen, säännöt, jokamiehenoikeus. Tutustuminen lin luontokohteisiin, laavut, kodat jne huomioiden.

lin kunnan ops Ympäristöoppi 2. luokka: S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi, T1-T15

lin kunnan ops Ympäristöoppi 3. luokka: S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan. Iijoki ja ympäristöön tutustuminen, kartta.

lin kunnan ops, ympäristöoppi, 4. luokka: S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Maatilanelämää ja ravinto, kulutustottumukset ja kestävä kehitys, vedenkulutus.

lin kunnan ops, yhteiskuntaoppi, 4. luokka: S3 Aktiivinen vaikuttaminen.

lin kunnan ops, ympäristöoppi, 5. luokka: S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Omaan ympäristöön vaikuttaminen.

lin kunnan ops, ympäristöoppi, 6. luokka: S4 Ympäristön tutkiminen.

LIITE 14 YMPÄRISTÖASIOIDEN VUOSIKELLO / YLÄKOULU

Elokuu

- Järjestäjätoiminta alkaa ja kestää koko vuoden: jokainen koulun oppilas on vuorollaan viikon järjestäjä. Toisen tunnin alussa mitataan luokan lämpötila, säädetään patterit ykköselle ja kommentoidaan hymiöllä, jos valot ja laitteet olivat pois päältä luokkaan tultaessa. Keräyspaperilaatikat käydään tyhjentämässä.
- Biojätteen kompostointi alkaa. 7 luokan oppilaat hoitavat kompostia syksyn ajan ja keväällä maaliskuusta alkaen.
- Biojätteen vähentäminen, toiminta jatkuu koko vuoden: energiatiiimin oppilaat seuraavat biojätteen määrää ja tiedottavat siitä tekemällä diagrammeja aulaan, ruokalassa lisäksi ksylitoli karkki automaatit. Jos palauttaa tyhjän lautasen, saa karkkipalkan.
- Hävikkiruokaa myynnissä oppilaskunnan kahvilassa. Hävikki smoothieita tarjoillaan myös vanhempain illoissa.
- Ilmastoareena

Syyskuu

- Kompostointi jatkuu
- Hävikkiviikko

Lokakuu

- Oppilaat suunnittelevat luokittain energian säästöviikon esim. luokan ekoteon. Ekoteot toteutetaan energian säästöviikolla. Paras ekoteko ja sen toteuttanut luokka palkitaan kakkukahveilla.
- Energian säästöviikko

Marraskuu

- Kestävä kehitys kilpailu alkaa. Oppilaat osallistuvat kisaan tuotoksella, joka voi olla kuva, video, projekti, sarjakuva, piirustus jne. Näitä voidaan tehdä myös oppiaineisiin liittyen.

Joulukuu

- Kestävä kehitys palkinnot
- töitä esillä aulassa

Tammikuu

- Vierailut Ruskon kaatopaikalle tai muuhun vastaavaan. 8 lk

Helmikuu

- Sähkötön iltapäivä
- Veden säästämiseen liittyvää asiaa

Maaliskuu

- Kompostointi alkaa 7 lk
- Sähkötön iltapäivä

Huhtikuu

- Sähkötön iltapäivä
- Komposti toiminta jatkuu

Toukokuu

- Sähkötön iltapäivä
- Kestävä kehitys_tapahtuma 9 lk. Istutetaan kukkia kompostimultaan. Kirjoitetaan oppilaiden tekemiä ekoajatuksia kukkapurkkeihin ja jaetaan näitä torilla, voi olla kahvitarjoilua ja lauluesityksiä

- Lähiympäristön siivousta. Kunnon välineet keräystä varten.

Oppiaineet

Kestää kehitys voi näkyä kaikissa koulun toiminnoissa varsinaisen kestävä kehityksen toiminnan lisäksi esimerkiksi hankinnoissa, kuljetuksissa, ruokailussa, koulurakennuksen ylläpidossa, kaikkien aineiden opetuksessa ja koulusta ulospäin suuntautuvassa toiminnassa kuten vierailuissa.

Kestävään kehitykseen liittyviä sisältöjä, joita voi oppiaineissa käsitellä:

- Kierrätys ja jätteen synnyn ehkäisy
- Kestävä kulutus
- Energian, veden ja materiaalien säästäminen
- Kestävät ruokavalinnat, ravinto ja pailakkisympäristö
- Ilmaston muutos
- Liikenne ja liikkuminen

Esimerkkejä eri oppiaineiden kestävään kehitykseen liittyvistä sisällöistä:

BI, GE:

- Luonnon toiminta
- Ihminen ja luonto
- Ympäristöongelmat ja niiden ratkaiseminen
- Toimiminen ympäristöaiheisessa vaikuttamisprojektissa
- Luonnonsuojelu
- Luonnon tutkiminen
- Ilmaston muutos
- Luonnon monimuotoisuuden säilyminen
- Luonnon varojen kestävä käyttö
- Biotalous
- Ympäristöaiheiset blogit
- Globalisaation ympäristövaikutukset

KU, TN/TS:

- Ympäristösuhteen tulkinta
- Kierrätysmateriaalit
- Viihtyisyyden parantaminen oppilastoilla
- Korjaustaidot
- Materiaalien tutkimuksen kautta voi ymmärtää tuotteen elinkaaren ja oppia eri vaiheiden ympäristövaikutukset
- Materiaalien laatu

MU:

- Osallisuus on osa kestävä elämäntapaa ja siihen liittyy kulttuuriperintö
- Musiikilla voi herättää tunteita ja sillä voi vaikuttaa esim. Varrella virran tai Uraani halkeaa

LI, TT:

- Tupakointi ja päihteet
- Terveysliikunta
- Ravinto ja terveys
- Turvallinen koulumatka

FY, KE ja MA:

- Ekologinen selkäreppu
- Tuotteiden ympäristömerkit

- Ilmastonmuutos
- Energian säästäminen
- Teknologiset ratkaisut, joilla säästetään luonnon varoja sekä kestävä luonnon varojen käyttö
- Päivittäin käytettävien tuotteiden sisältämät aineet ja niihin liittyvä vastuullisen toimintatavan omaksuminen
- Fysiikan ja kemian alaan liittyvän uutisoinnin seuraaminen
- Vaarallisten aineiden turvallinen käsittely
- Ympäristömyrkyt
- Elinkaari ajattelu
- Ympäristöongelmia kuvataan diagrammeilla, tilastoilla ja lukumäärillä
- Ylikulutus ja väestön kasvu
- Ymmärrys, mitkä ympäristöteot ovat merkittävimpiä

HY:

- Yhteiskunnan toiminta
- Paikallishistoria
- Vaikuttamisen mahdollisuudet
- Ihmisen ja luonnon suhteen muuttuminen
- 1800-luvun ympäristöongelmat
- Ihmisen riippuvuus ilmasto-olosuhteista ja luonnon oloista

AI, vieraat kielet:

- Globaalivastuu
- Arvokeskustelut ja roolileikit
- Kestävään kehitykseen liittyvät kysymykset eri maissa
- Ympäristöongelmien ratkaiseminen vaatii hyviä vuorovaikutustaitoja ja kriittistä ajattelua
- Globaalien ongelmien ratkaisut ovat kansainvälisiä ja siksi on tärkeää osta kommunikoida vierailla kielillä ja pystyä tulkitsemaan median välittämää tietoa

Katsomusaineet:

- Kestävään kehitykseen liittyvä etiikka
- Ympäristöetiikka esim. eläinten oikeudet
- Hyvä elämä ja arvot
- Moniarvoisuus
- Luonnon merkitys eri uskonnoissa

Kotitalous:

- Ruokaosaaminen, luomuruoka, lihan syönti, vegaaninen ruokavalio
- Vinkkejä energian ja veden säästämiseen
- Kodin teknologia
- Kodin puhtaanapitoon liittyvät ympäristömerkityt pesuaineet
- Kierrätys
- Kodin talous ja säästäminen

TTV:

- Ei pidetä koneita turhaan päällä
- Vähennetään näytön kirkkautta
- Netiketti
- Sosiaalisen median vaikutusmahdollisuudet